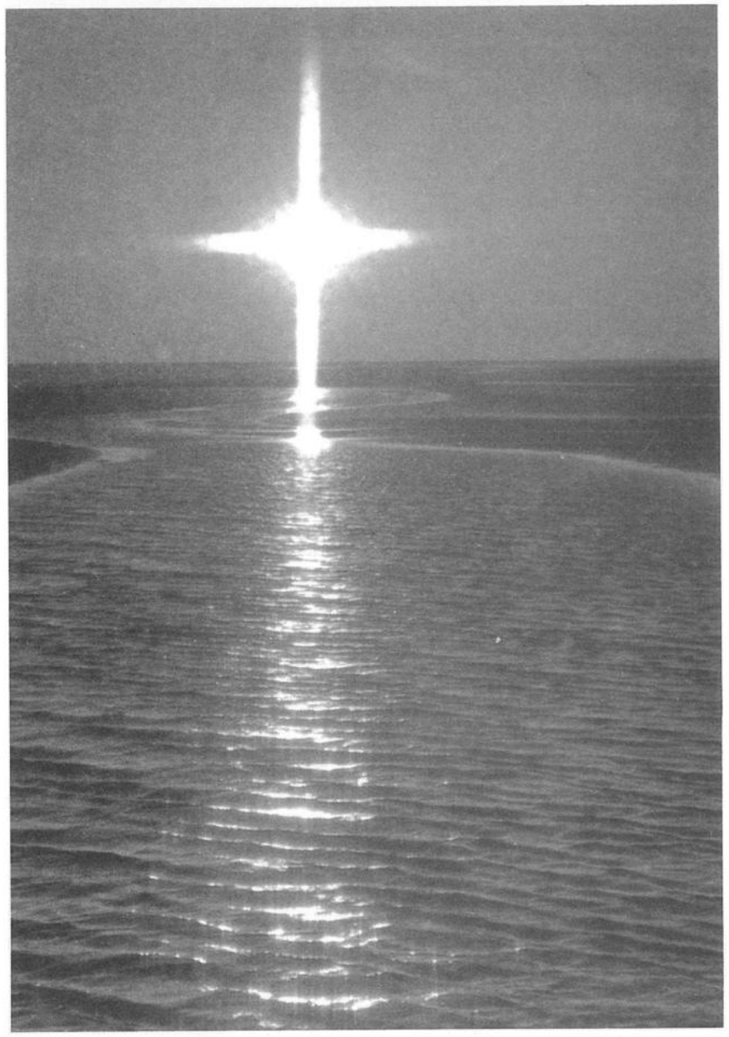
Baptista lelkészi szakfolyóirat

Szolgatárs

1997. január-február VI. évfolyam 1. szám

A TARTALOMBÓL

- Ébredés és tanulságai
- Az Úr népe – Isten háza
- Dokumentum a Bibliatársulatok Világszövetségétől
- A Szentháromság tanáról
- Az ébredés titkai
- Megújulás és feltételei
- Luther után – 95 tétel a mai egyházban
- A múlt eseményei – Szabó András szemével
- A Friedensklänge írásai
- Megtérő feleség – család-misszió otthon
- Női bizonyságtevők és az ébredés összefüggései
- A börtönmisszió – egy szolgáló nőtestvér szemével
- Illusztrációs segédanyag

Uram, Seregek Istene,
Újíts meg bennünket!
Ragyogtasd ránk orcádat...

(Zsolt 80:20)

Cikk a 37. oldalon

TARTALOMJEGYZÉK

HIRDESD AZ IGÉT!
Joseph Tracy: A New England-i nagy ébredés – 10. 1
Lázi Sándor: Cselekedeteink a mérlegen 5

BIBLIATANULMÁNY
Charles R. Grasham: Isten háza 6

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN
A Bibliatársulatok Világszövetsége Nagygyűlésének záródokumentuma 8
Dr. Bodrog Miklós: Minek neked papi műhang? 15

TANULMÁNYI SZEMLE
Szarka Miklós: A hit 16
Lukács Tamás: Gondolatok a Szentháromság tanáról 21

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN
Lewis A. Drummond: Isten csodálatos munkája – VI. (befejező) rész 25
Bodo Hoppe: Megállni tilos? 27
Dr. Haraszti Sándor: A lelki megújulás feltételei 28

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK
Reformáció ma – 95 tétel az egyház és a társadalom helyzetéről „Luther évében", 1996-ban 30
Ritter (Haraszti) Sándor: Interjú Szabó Andrással – 3. 35

SZEMELVÉNYEK A SZÁZADELŐ BAPTISTA SAJTÓJÁBÓL 37

INNEN-ONNAN
Dr. Mészáros Kálmán: Utazás Pál apostol missziómezején (Útibeszámoló) 41
Jegyzetek Spurgeonről 46
Gerzsenyi Sándor: Vénkori kísértések 48

SZOLGATÁRS-NÉ
Kovács Józsefné: Egy asszony megtérése 49
Ébredés női bizonyságtevők nélkül? 51
Avatás lelki szolgálatra 51
Brian Morris: Tegyen valami csodát! 51
Cristina Rosmolen: Nem akartam börtönbe menni 52

KÖNYVSZEMLE
Ízelítő a teológiai irodalom legújabb terméséből 53
Bartha István: Kényszer-konvergencia, vagy a Szentlélek csodája? 54

ILLUSZTRÁCIÓK GYŰJTEMÉNYE 56

VIDÁM ESETEK 60

Baptista lelkészi szakfolyóirat
Szolgatárs

A Magyarországi Baptista Egyház kiadványa

Szerkeszti: **Kolozs Nagy János**
Lukács Tamás

Felelős kiadó: **dr Almási Mihály és Győri Kornél**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
1062 Budapest, Aradi u. 48.
☎ 332-23-32, 332-79-85;
Fax: 131-01-94

Nyomás: O Pont. Felelős vezető: Győri Énók
☎ 291-46-92
A folyóirat önköltségi áron megvásárolható
és előfizethető a Baptista Kiadónál
Egy szám ára: 300- Ft,
egy éves előfizetési díj: 1800- Ft.
Megjelenik: kéthavonta
ISSN 1218-425X

HIRDESD AZ IGÉT!

Joseph Tracy

A New England-i nagy ébredés – 10.

Október 7-én, kedden délelőtt és este Whitefield a Brattle Streeten prédikált; „mindkét esetben hatalommal". Valamikor ezelőtt olyan hírek keringtek, hogy hirtelen meghalt vagy megmérgezték; ezért most az emberek örültek, hogy ismét életben láthatják. New Northon (Webb gyülekezetében) szerdán hirdette az igét. Isten jelelétéből többet átélt ez alatt az egész szolgálat alatt, mint valaha egyetlen alkalommal egész élete folyamán.

A kormányzóval ment oda a kormányzó díszhintaján, és délelőtt meg este prédikált. „Jézus Krisztus bemutatkozott dicsőségében; sok szív megindult hatására; azt hiszem, még sohasem voltam annyira a belső késztetés alatt, hogy imádkozzam a kisgyermekekért és hívjam őket Jézus Krisztushoz, mint ezen a reggelen. Ezelőtt nemrégen hallottam egy kisgyermekről, aki betegségbe esett közvetlenül azután, hogy hallotta prédikálásomat, és azt mondta, hogy elmegy Whitefield úr Istenéhez, és rövid idő múlva meg is halt. Ez arra bátorított, hogy beszéljek a kicsinyeknek. De mennyire megérintette az időseket, amikor ezt mondtam: »Kisgyermekek, ha szüleitek nem jönnek Krisztushoz, ti akkor is jöttök és nélkülük is eljuttok a mennybe.« Úgy tűnt, csak néhány szem maradt szárazon. Nem láttam ennél nagyobb megindultságot bostoni prédikációm óta. Dicsőség legyen Istennek, aki nem vonta meg kegyelmességét! Ugyanakkor összegyűjtöttünk 440 fontot."

Csütörtökön az Old Southon prédikált nyilvános előadás keretében. Egy másik alapigét választott, de nagyobb kényszert érzett a szívében arra, hogy az Úrnak Nikodémussal való találkozásáról prédikáljon. Nagyon sok lelkipásztor is megjelent; és amikor ezekhez a szavakhoz érkezett, hogy „Te Izráel tanítója vagy, és ezt nem tudod?", akkor erről ezt mondta: „Az Úr képessé tett arra, hogy bátran felemeljem szavam a megtéretlen lelkészekkel szemben, és intsem a tanítókat, hogy törődjenek tanítványaikkal; hogy tanácsoljam a lelkipásztorokat különösen abból a szempontból, hogy vizsgálják meg a kirendelésre váró jelöltek tapasztalatait. Mert nagyon is meg vagyok róla győződve, hogy a lelkészek nagy általánosságban az ismeretlen és meg nem tapasztalt Krisztusról beszélnek; azért annyira halottak a gyülekezetek, mert halottak prédikálnak nekik."

„Ó, bárcsak az Úr föltámasztaná és újjáélesztené őket a saját neve dicsőségére. Mert a halott miként hozhat világra élő gyermekeket? Valóban igaz, hogy Isten még az ördög által is megtéríthet embereket, ha neki úgy tetszik, és ugyanígy a megtéretlen lelkészekkel is eredményt érhet el; de azt hiszem, ritkán használja bármelyiket erre a célra. Nem, az Úr olyan edényeket választ ki, akik megfelelnek a szent szolgálatra az áldott Lélek működése által. Ami a magam részét illeti, nem tenném rá kezem megtéretlen emberre még tízezer világért sem. Kimondhatatlan szabadságot adott Isten, miközben erről a témáról beszéltem. Délután a szabadban prédikáltam körülbelül tizenötezer embernek, és 200 fontot gyűjtöttem az árvaháznak."

„Amint befejeztem prédikációmat, egy cédulát helyeztek elém, amelyben arra kértek, hogy imádkozzam valakiért, aki éppen most lépett a lelkészi szolgálatba, de azzal a feltételezéssel, hogy megtéretlen. Isten képessé tett arra, hogy teljes szívvel imádkozzam érte, és remélem, hogy az a cédula megtanít sokakat arra, hogy ne rohanjanak előre, mielőtt nem tudnak számot adni megtérésükről. Ha mégis megteszik, akkor idegen tüzet ajánlanak fel Istennek." Ugyanazon a napon és este a tartományi tanács egyik tagjának a temetésén vett részt, prédikált az árvaházban, buzdított sokakat, akik elkísérték oda, és beszélgetett másokkal, akik lelki tanácsadásra vártak szálláshelyénél. Keletről való visszatérése óta elárasztották reggel és este az aggódó keresők.

Másnap elment Cooperrel együtt Charlestownba. Ott a Lélek hatalmas megnyilvánulásával prédikált. Összegyűjtött 156 fontot az árvaháznak. Ismét prédikált Readingben sok ezer ember előtt, összegyűjtött 51 fontot és jelentős megindultságot tapasztalt a gyülekezetben. Másnap az összejöveteli hely ajtajából prédikált Cambridge-ben nagy embertömeg előtt, akik igen figyelmesen hallgatták, jóllehet esett az eső. A prédikáció második részében különösen az ige hatása alá kerültek. Összegyűjtött 100 fontot.

Vasárnap délelőtt, október 12-én, beszélgetett azokkal, akik odamentek hozzá lelki tanácsért. Aztán nagy hatalommal és megrázó erővel prédikált az Old Southon, ahol olyan sokan összezsúfolódtak, hogy kénytelen volt az egyik ablakba állni. Együtt vacsorázott a kormányzóval, aki vacsora után sírva ment oda hozzá és kérte, hogy imádkozzék érte. Délután dr. Sewall beszédét hallgatta. Ezután rosszul érezte magát, de a kormányzó díszhintaján továbbutazott, és elmondta búcsúbeszédét a szabadban csaknem harmincezer ember előtt. Sokan könnyeztek, amikor említette, hogy távozik közülük. A kormányzó vele ment szálláshelyére. Megállt a folyosón és nagy tömegnek beszélt, az ajtón kívül és belül állóknak egyaránt, de annyira meghatódtak, hogy hangosan felkiáltottak, ami miatt kénytelen volt abbahagyni az imádkozást. A kormányzó nagyon örült annak, hogy megtapasztalta Isten hatalmát. Az este hátralevő részét főként az érdeklődőkkel való beszélgetéssel töltötte.

Napi munkájának összefoglalásában felkiáltott: „Áldott legyen Isten azért, amit Bostonban cselekedett! Remélem, dicsőséges munka kezdődött el, és majd az Úr felbuzdít bizonyos hűséges munkásokat, hogy azt vigyék tovább. Boston nagyon népes hely és igen gazdag; a formákhoz aprólékosan ragaszkodik, de a vallás sokat veszített erejéből. Nem hallottam semmilyen figyelemre méltó felbuzdulást már sok év óta. A lelkészeknek és az embereknek egyaránt meg kell vallaniuk, hogy sokuk szeretete meghidegült. Általánosságban úgy látszik, hogy túlságosan a világhoz alkalmazkodnak."

„Gyülekezeteikben az élet kérkedése vált láthatóvá. Ékszerek, szépségtapaszok és az illetlen öltözékek általánosak a női nem viseleteiben. A kisfiúk és kislányok, aki-

ket általánosságban megfigyeltem, az élet kérkedésébe öltözködtek, és a csecsemők, akiket odavittek keresztelésre, olyan finom pólyákba voltak csavarva és annyi gondossággal öltöztették föl őket, hogy az ember azt gondolná, hogy távol álltak attól, hogy bevezessék őket az egyházba, és megtagadják a gonosz világ pompáját és hiábavalóságát. "

„Boston különösen híres a vasárnap külső megtartásáról. A polgári tisztségviselők tisztelik a vallást. A kormányzó bátorítja őket, és úgy látszik, a lelkészek és a városvezetők egységesebbek, mint bármelyik más helyen, ahol jártam. Mindnyájan végtelenül udvariasak voltak ottartózkodásom alatt. Sohasem tapasztaltam olyan kevés gúnyolódást, sohasem láttam olyan kevés ellenállást. De az ember könnyen előre kiszámíthatta, hogy majd több ellenállás keletkezik, amikor az igét kezdem még különösebben alkalmazni bizonyos személyekre, mert félek, sokan csak az értelmükben felhalmozott ismeretükre támaszkodnak, közel állnak a farizeusokhoz, és csak a nevük az, hogy élnek."

„Boston népe drága a lelkemnek. Nagyon meghatotta őket az ige éjjel és nappal, és nagyon bőkezűek voltak drága árváim iránt. Megígértem, hogy ha Isten is akarja, meglátogatom őket ismét, és be akarom teljesíteni ígéretemet, amikor Istennek úgy tetszik, hogy ismét elvigyen szülőhazámból. Eközben drága Boston, Isten veled! Az Úr legyen lelkészeiddel és lakóiddal, és adja meg a többieknek, akik megmaradtak Isten kegyelmes kiválasztása szerint, hogy mélyen meggyökerezzenek, ágaikon gyümölcsöt teremjenek és töltsék be a földet."

Másnap Bostonból Northamptonbe ment át, hogy meglátogassa Edwardst és az 1735-ös ébredés színhelyét. A kormányzó díszhintaján vitte el a komphoz, megcsókolta és könnyek között búcsúzott el tőle. Körülbelül délben érkezett Concordba, ahol kétszer prédikált néhány ezer embernek a szabad ég alatt, „és a prédikálás kellemes volt. A hallgatók nagyon édesen meghatódtak". Bliss lelkész, akinek ezutáni fáradozásai tökéletesebb beszámolókat őriztek meg, keservesen sírt.

Csütörtökön Sudburyben prédikált ezrek előtt nagy hatalommal, és nagy megmozdulást vett észre a gyülekezetben. Ezután Marlboroughban prédikált. Szíve először érzéketlen volt és csak kevéssé tudott fölszabadulni; de a befejezés előtt az ige és a Lélek olyan nagymértékben bemutatkozott, hogy számosan szívük mélyéig meghatódtak. Itt találta Belcher kormányzót, aki azon az éjszakán vele ment az esőben Worcesterbe. Itt szerdán „a szabad ég alatt prédikált néhány ezer ember előtt. Az ige valóban súlyosan hatott. Mindent elvégezett." A kormányzó bátorította, hogy buzdítsa a lelkészeket, mert a reformációnak Isten házán kell elkezdődnie. Megmondta neki, hogy ne kímélje az uralkodókat, még kevésbé a lelkészeket, még a vezetőiket sem. Arra kérte Whitefieldet, hogy imádkozzék érte, hogy éhezze és szomjazza az igazságot, majd könnyek között búcsúzott el tőle.

A legcsodálatosabb egyszerűséggel jegyzi meg: „Figyeltem, hogy nagyobb erőm volt az átlagosnál, amikor a kormányzó részt vett a nyilvános istentiszteleten. Ez annak a jele, remélem, hogy a Mindenható ténylegesen haza akarja őt segíteni és a saját jobbjára kívánja ültetni." Valóban „jel" volt, hogy Whitefieldnek hízelgő a nagy emberek figyelme, és még bátrabban és nagyobb örömmel fáradozott, amikor rámosolyogtak és különösen, amikor sírtak előtte. Délután Leicesterben prédikált, de kisebb hatalommal; és az éjszakát Brookfieldben töltötte.

Csütörtök reggel „nagy keserűséggel ébredt föl a benne levő bűn gondolata miatt; visszavonult és sírt az Úr előtt; prédikált, de először nem valami nagy felszabadultsággal, majd végre kiáradt az ige és sokakat megolvasztott." Coldspringben három-négyszáz ember előtt prédikált, de kevés hatást vett észre köztük, néhány perc kivételével.

Pénteken Hadleybe érkezett, „ahol Isten hatalmas műve indult be néhány évvel ezelőtt. De később Isten népe panaszkodott a halott állapot és az első szeretet elvesztése miatt. Mégis, mihelyt megemlítettem, hogy mit tett valamikor Isten a lelkükért, ez olyan volt, mintha felszítottam volna a tüzet. Az erre való emlékezés felébresztette őket, és sokan keserves sírásra fakadtak."

Ugyanazon a napon átkelt a folyón Northamptonbe, ahol néhány örvendetes napot töltött. „Mr. Edwards szilárd, kiváló keresztyén; de jelenleg testileg meggyöngült. Azt hiszem, elmondhatom, hogy még nem láttam párját New Englandben. Amikor fölmentem szószékére, úgy éreztem, hogy aligha beszélhetnék másról, mint a szentek vigasztalásáról és kiváltságairól, és a Szentszellem gazdag kiáradásáról a hívők szívébe. Azután emlékeztettem őket korábbi tapasztalataikra, és hogy mennyire buzgók és elevenek voltak akkor. Mind a lelkészek, mind a hallgatók nagyon sírtak és a Szentszellem képessé tett arra, hogy nagy hatalommal beszéljek." Azon az estén sokakat báto-rított, akik odamentek Mr. Edwards házához.

Másnap reggel Mr. Edwards kérésére beszélgetett kisgyermekeivel, akik nagyon a beszéd hatása alá kerültek, és elkocsikáztak vele Hatfieldbe, ahol prédikált, de nagy belső feszültségben találta magát; majd visszatért és Northamptonben prédikált szokásos hatalmával.

Vasárnap „csodálatos megelégedettséget éreztem Mr. Edwards házában. Ő maga is és a felesége is Ábrahám családjának tagja. Drágább házaspárt még nem láttam soha. Gyermekeik nem bíborba és bársonyba, hanem egyszerű ruhába voltak öltöztetve, mint azok a gyermekek, akiknek mindenben példát kell adniuk a keresztyén egyszerűségről. Az asszony ékessége a szelíd és csöndes lélek, és átérzéssel és határozottsággal beszél Isten ügyeiről, és úgy látszik, jó segítőtársa a férjének. Ezért felújítottam azokat az imádságokat, amelyeket néhány hónappal ezelőtt Isten elé tártam, hogy küldje el nekem Ábrahám egyik lányát, hogy feleségem legyen. Sok jelből arra következtetek, hogy meg kell házasodnom. Uram, nem akarom, hogy ezt saját magam döntsem el. Te ismered körülményeimet." Még nem tanulta meg, ha valaha megtanulta egyáltalán, hogy Isten nem akar ilyen „édes házaspárt" formálni olyan személyekből, akiknek nincsen saját döntésük.

Whitefield ezt mondta: „Prédikáltam ma reggel, és észrevettem, hogy a hallgatók ráhangolódása korábban kezdődött és magasabb fokra hágott, mint azelőtt. Drága Mr.Edwards sírt csaknem az istentisztelet egész ideje alatt. Az emberek ugyanígy, ha nem még jobban, a hatása alá kerültek a prédikálásnak, és saját lelkem nagyon fölemelkedett Istenhez. Délután az erő egyre növekedett. Úgy látszott, hogy Urunk a jó bort utoljára tartogatta. Még nem láttam ilyen lelki megolvadást ideérkezésem óta. Lelkem nagyon összekötődött Istennek e drága gyermekeivel, és jóllehet nem volt időm rá, hogy beszélgessek velük tapasztalataikról, mégis láthattam, hogy legnagyobb részben kedves, gyöngéd emberek, és jóllehet az előző tűz nagyon mérséklődött bennük, mégis azonnal megjelent, amikor felbuzdultak."

Vasárnap este Whitefield távozott Northamptonből. Edwards társult hozzá, és elkísérte egészen édesapjának, Timothy Edwards lelkésznek East Windsor, Connecticutban levő otthonáig. Itt valamit meg kell említenünk, ami nem jelent meg a Journalban. Edwards maga kényszerült a nyilatkozattételre, de téves alapon, amit Clapp elnök tett közzé 1744-ben.

Úgy tűnik, hogy Edwards szándékosan ragadta meg a lehetőséget, hogy Whitefielddel egyedül beszéljen megdöbbenéséről, és elmondott neki néhány okot, ami miatt arra gondolt, hogy túl nagy ügyet csinált ezekből. Whitefield nem látszott sértődöttnek, de mégis úgy tűnt, nem nagyon hajlik az e témáról való beszélgetésre, és nem igen győződött meg bármiről, amit Edwards neki mondott. Találkozott Barberrel is (aki úgy tűnik, társa volt Whitefieldnek egész utazása alatt, jóllehet sohasem említette meg a Journalban, miután távozott Newportból), és bizonyos benyomásairól „őszintén beszélgetett vele, ami úgy tűnt, nem tetszett neki, de őszintén és lelkesen válaszolt."

Hozzáteszi: „Az is igaz, azt gondoltam, hogy Whitefieldnek nem nagyon tetszettem ezek miatt az eltérő nézeteim miatt, és bár nagyon kedvesen kezelt, mégsem kerültem közvetlen bizalmába, mint mások." Ő is beszélgetett Whitefielddel mások jelenlétében, arról, hogy miként lehet valakiről megállapítani, hogy megtéretlen. Úgy vélte, jóllehet nem látszott, hogy beszélgettek róla, hogy Whitefield „célul tűzte az emberek elé, hogy hagyják ott a megtéretlen lelkészeket, és igyekezzenek arra, hogy helyettük megtért lelkészek szolgáljanak, amennyire ez tőlük függ." Whitefield beszélt arról a tervéről is, hogy számos fiatalembert hoz Angliából, hogy New Jerseyben Tennentsék kirendeljék őket.

Ezekből az anyagokból, amelyeket valószínűleg más forrásokból eredő, válogatás nélküli információkból kevert össze, Clapp elnök néhány évvel később egy félelmetes történetet fabrikált Whitefield tévedéseiről és gonosz szándékairól, és különösen arról a tervéről, hogy New Englandben a lelkészek nagy részét kiforgatja, és helyüket Angliából érkező, megtért emberekkel tölti be.

Hétfőn Westfieldben és Springfieldben prédikált, és kedden Suffieldben népes hallgatóság előtt és a szokásos hatalommal hirdette az igét. Egy kissé távolabb Springfieldtől, amikor hídon ment át, ledobta a lova, és „ő elkábult egy kis időre", de hamarosan újból fölült lovára és továbbhaladt. Suffield közelében találkozott egy lelkésszel, „aki azt mondta, hogy nem abszolút elengedhetetlen az evangélium prédikátorának, hogy megtért legyen"; ezen kétségtelenül azt értve, hogy jóllehet a megtérés szükséges az üdvösségért, de nem nélkülözhetetlen lelkészi jellegénél és hasznosságánál fogva.

Ez az interjú megint témát adott Whitefieldnek. „Vélemény nyilvánításomkor nagyon ragaszkodtam az újjászületés tanához, és annak szükségességéhez, hogy a lelkész legyen megtért, mielőtt Krisztust helyesen prédikálhatná. Az ige nagy hatalommal áradt, és nagy hatást gyakorolt a hallgatóságra minden irányban. Sok lelkész volt jelen. Nem kíméltem őket. Legtöbbjük hálás volt azért, hogy ilyen egyenesen és nyíltan szóltam. De egyikük megsértődött; és ugyanígy történt volna a hozzá hasonszőrűekkel is, ha hosszabb ideig maradtam volna New Englandben."

„A megtéretlen lelkészek a keresztyén egyház rákfekélyei; és bár tisztelem annak a nagy és jó embernek, Mr. Stoddardnak az emlékét, mégis úgy gondolom, hogy nagymértékben kárhoztatni lehet azért az erőfeszítéséért, hogy bizonyítani próbálta, hogy megtéretlen férfiakat is be lehet venni a lelkészi szolgálatba. Nem tudom, hogy hogyan kezelte ezt az ellentmondást. Azt hiszem, nincs szilárd érv egyetlen egy sem, amivel alá lehetne támasztani az ilyen esetet. Legutóbb Gilbert Tennent kiadott egy prédikációt A megtéretlen lelkészség veszélye címmel, és azt hiszem, erre nincs válasz."

Stoddard A tanultak megszólítása című beszédében hangoztatja, hogy a megtéretlen lelkész köteles továbbfolytatni lelkészi szolgálatát, és ennek alapján azt is hirdeti, hogy megtéretlen embereket is be lehet venni az egyházba. Ez a vélemény nagyon széles körben elterjedt, jóllehet mindenki kívánatosnak tartotta, hogy a lelkész legyen megtért ember. E véleménnyel szemben indított támadásai és különösen az, hogy jóváhagyta Tennent nottinghami prédikációját, Whitefield nagy botránkozást okozott.

Azon a délutánon East Windsorban prédikált, az estét idős Edwards-szal töltötte és prédikált „sok ezer embernek, nagy felszabadultsággal és hatalommal". Hartfordban reggel és Weathersfieldnen délután hirdette az igét. Itt találkozott Wheelockkal és Pomroy-jal, „Jézus Krisztus két fiatal, hűséges és lelkes prédikátorával".

Erről a helyről szándékozott kelet felé menni egészen Plymouthig, és egy másik úton visszatérni Providence-be. Közzétették az újságokban, és hírt adtak körülbelül húsz prédikációjáról, amelyeket majd abban az időben mond el, és az igehirdetési helyeket is megjelölték. Ezután azzal vádolták, hogy ezeket az összejöveteleket úgy szervezi meg, hogy először nem beszélget számos gyülekezet lelkészével, ezért alátámasztja – mondták – azt a gyakorlatot, hogy vándorprédikátorok betolakodjanak más lelkészek egyházközségeibe az ő jóváhagyásuk nélkül. Az eljárás bizonyára kissé rendellenes volt, de Whitefieldet nem nagyon lehetett ezért hibáztatni. A részleteket rögzítették és olyan emberek tették közzé, akik megítélése és az ország szokásainak ismerete jogot adott arra, hogy bízzanak bennük.

Az összejövetelek hitelessé váltak minden esetben, és kétségtelenül tudtak róluk és elfogadták az érintett felek. Weathersfieldben késztetést érzett arra, hogy New Yorkba siessen, és azonnal közleményt adott ki, melyben ezeket az összejöveteleket lefújta. Másnap, miután ezreknek prédikált Middletownban és Wallingfordön, megérkezett New Havenbe.

Október 24-e, péntek volt. Prédikált azon a délutánon és kétszer szombaton, majd kétszer vasárnap azonkívül, hogy lakásán igemagyarázatokat végzett és beszélgetett egyesekkel. Prédikálásának hatalma a végsőkig felerősödött. Itt látta Jedidiah Mills riptoni lelkészt, „Isten drága emberét", aki „úgy beszélt, mint jól bevált szolga az isteni ügyekben". Együtt vacsorázott Clapp-pel, az egyetem rektorával. Egyik prédikációjában „nagyon közvetlenül beszélt a diákokkal, és bemutatta a megtéretlen lelkészek szolgálatának félelmetes és káros következményeit". Mills és néhány más lelkész „örvendezett lelkében".

Megszólította a kormányzót, akiről megállapította, hogy nagyon hatása alá került az igének: „Amikor bejöttem, azt mondta, ›boldog vagyok, hogy látom önt, és őszintén örvendezek, hogy meghallgathatom‹. De szíve annyira megindult, hogy nem sokat tudott beszélni." Nagyon erősen sírt és azt mondta, hogy hálás Istennek ezért a felüdülésért és nyugalomért. Miután Whitefield csaknem 40 fontot gyűjtött az árvaháznak, távozott New Havenből még azon az estén. Valószínűleg ez a látogatás készítette elő az egyetemen a „nagy és általános ébredést", ami négy hónappal később következett be.

Nagyon eredményesen prédikált Milfordban hétfőn délelőtt, és kevés eredménnyel Stratfordön délután. Még mindig „visszafogott " volt Fairfielden és Norwalkon kedden, amikor hideg lett az időjárás, havazott és kevés hallgatója volt. Mégis megfigyelte, hogy egyeseket megérintett az ige, és meggyőződött róla, hogy az Úr sohasem engedi meg, hogy hiába prédikáljon.

Kedd délután sötétben és esőben utazott Stanfordba. Azon az estén nagy belső próba látogatta meg, és szíve mélyéig megszomorodott. Elkeseredettségbe jutott, mielőtt másnap reggel elhagyta volna szálláshelyét, és valahogy bizonytalankodott, mert nem tudta, melyik igeszakaszról prédikáljon, ha szószékre áll. „De végre az Úr odavezetett egy igéhez, de nem számítottam sem erőre, sem eredményre, mivel nagyon lehangolódtam az előző esti próbám miatt. Mégis, mielőtt fél óráig prédikáltam volna, a Lélek kezdte áthatni a hallgatók szívét hatalmas és félelmetes módon. A fiatalok és különösen sok idős ember meglepő módon az ige hatása alá került annyira, hogy azt hittem, felkiáltanak."

„Vacsora idején az Úr Lelke megint rám szállt, és képessé tett arra, hogy nagy lelkesedéssel beszéljek az ellen, hogy megtéretlen személyeket küldjenek a lelkészségbe. Két lelkész, könnyekkel a szemében nyilvánosan megvallotta, hogy ők rátették kezüket fiatalemberekre anélkül, hogy megvizsgálták volna, hogy újjászülte-e már őket Isten vagy nem. Vacsora után nyugodtabb szívvel és olyan erővel imádkoztam, hogy a szobában levők legtöbbje hatása alá került."

„Egy idős lelkész annyira rádöbbent bűnére, hogy nagy gyötrelmek között kihívta Noble urat és engem, mivel sírt, és óhajtotta imádságainkat, mert mint mondta »tudós vagyok, tanítom már régóta a kegyelem tanait, de azt hiszem, sohasem éreztem ezek hatalmát a lelkemben«. Ó, bárcsak minden megtéretlen lelkész ugyanehhez a bűnvalláshoz jutna. Nagyon meghatott őszintesége, és miután imádkoztunk, igazán Istennek ajánlottam őt. Azután lóra ültem, végtelenül örvendezve lelkemben, amint láttam, hogy az Úr diadalt arat olyan helyen, ahol Davenport urat, Stanford szülöttjét és az áldott Jézus drága szolgálattevőjét semmibe veszik és megvetik. »Egy próféta sem kedves az ő hazájában és atyja házában«."

Ha Whitefield jobban meg tudta volna ítélni az emberek jellemét, akkor óvatosabb lett volna Davenport dicséretében, akit szívbe hasító prédikációi oda vezettek, hogy gyanakodjék saját reményének valódiságában.
Ugyanazon a napon elment Rye-be, New York tartományban. Eldöntötte, hogy most már távozik New Englandből.

„De itt azt hiszem, helyes fölállítanom Ebenezeremet, és mielőtt belépnék New York tartományba, hálát adok Istennek azért, hogy elküldött New Englandba. Most már lehetőségem nyílt arra, hogy lássam annak legnagyobb és legnépesebb területeit. Mindent összefoglalva, ez bizonyára sok tekintetben túlszárnyalja Amerika minden más tartományát, és a vallás megszilárdulása szempontjából talán a világ minden más részét. Bizonyára sohasem hoztak létre ilyen nagy területet ilyen módon, rövid száz év időszaka alatt.

A városok Connecticut-ön át és keletre York felé, a Massachusetts Bay tartományban, közel a folyóparthoz, szélesek és sűrűn lakottak, és végtelenül kellemes a területen végigutazni. Minden öt vagy tíz mérföldnyi távolságban van összejöveteli hely, és azt hiszem, nincs olyan lelkész, akinek több állomása lenne, és nem lakna a saját szolgálati helyén mindkét tartományban. Sokan, talán a legtöbben, akik prédikálnak, attól tartok, nem tapasztalatilag ismerik Krisztust, mégsem láthatok sok világi előnyt, ami kísértené őket, hogy azért vállalják a szent szolgálatot. Néhány vidéki lelkész, ahogy tájékozódtam róla, elegendővel rendelkezik ahhoz, hogy fönntartsa családját.

Isten kiemelkedő módon, számtalanszor, és sokféle módon kiárasztotta Lelkét mindkét tartomány sok helyén. Gyakran felüdíti lelkem, amikor hallok hűséges ősatyáink hitéről, akik először telepedtek le ezeken a területeken. Annak ellenére, hogy megvoltak a maguk hibái, mégis igaz emberek csoportját alkották. Bizonyára követték az Úr szabályát – először keresték Isten országát és annak igazságát, és íme, minden mást ráadásul adott nekik Isten. Magvuk áldott, különösen a földiekben, és a feltörekvő generáció ellenére úgy tűnik, meghúzódnak árnyékukban.

Mégis azt hiszem, hogy az Úr többet meghagyott hétezernél, akik nem hajtottak térdet a Baal előtt. Connecticut lelkészei és népe, úgy látszik, egyszerűbb és komolyabb azoknál, akik Boston közelében élnek, különösen azokon a részeken, amelyeket meglátogattam. De azt hiszem, a lelkészek csaknem egyetemlegesen jegyzetekből prédikálnak, ami bizonyos jele annak, hogy nagymértékben elveszítették a prédikálás ősi szellemét. Mert bár nem mindenkit kell megítélni a jegyzetek használata miatt, mégis ez az eleven vallás romlásának szomorú szimptómája, amikor a prédikációk felolvasása szokásossá válik ott, ahol a rögtönzött prédikáció valamikor csaknem általánosságban uralkodott. Amikor az imádság lelkét kezdték elveszíteni, akkor bevezették az imaformákat, és azt hiszem, ugyanez a megfigyelés érvényes a prédikálásra is.

Ami az egyetemeket illeti, azt hiszem, elmondható, hogy világosságuk elsötétedett – szinte tapintható sötétséggé vált, és erről panaszkodnak a legistenfélőbb lelkészek is. Azért imádkozom, hogy Isten tisztítsa meg ezeket a forrásokat, és küldjön tiszta esőt, hogy megáztassa Istenünk városát. Az anglikán egyház jelenleg árapályban szenved, és amennyire rájöhettem és felismerhettem, ha megtartották volna eredeti tisztaságukat, aligha vetették volna meg lábukat New Englandben. Sok bizonyíték alapján igazolom, hogy a legtöbb gyülekezetet először erkölcstelen emberek hozták létre, és nem vetették alá gyülekezeteiket a fegyelmezésnek, vagy romlottak voltak hitükben.

De nem mondok többet a szegény anglikán egyházról. Legtöbb tagja, akár lelkészek, akár a nép, attól tartok, gyűlöli a reformálást. Ami New England polgári kormányzását illeti, úgy látszik, jól szervezett, és azt hiszem, minden bírósági tárgyalásukon vagy a bíró, vagy egy lelkész imádsággal kezdi az ülést. A négerekkel, úgy vélem, helyesebben bánnak testileg és lelkileg, mint bármelyik más tartományban, ahol megfordultam. Röviden, nagyon de nagyon szeretem New Englandot, és amikor a reformálás lelkülete föléled, bizonyára jobban uralomra jut, mint más helyeken; mert egyszerűbbek istentiszteletükben, kevésbé romlottak alapelveikben, és következésképpen sokkal könnyebben hajlanak az egészséges igékre, amelyeken olyan sok kegyes ősük felnövekedett. Ó, Urunk, küldd világosságodat és igazságodat, és végtelen kegyelmedből mutasd meg, hogy különlegesen gyönyörködöl a földnek e lakott területeiben. Ámen, Úr Jézus, Ámen!"

(A sorozatot dr. Gerzsenyi László fordítja)

Lázi Sándor

Cselekedeteink a mérlegen

Máté 7:15-21

Az idézett igeszakaszban az Úr azt közli velünk, hogy az élet célja és értelme a gyümölcsözés, a másokat is boldogító cselekvő élet... A gyümölcstelen életre ítélet vár: *„Amelyik fa nem terem jó gyümölcsöt, azt kivágják, és tűzre vetik"* (19.v.)

Mi a gyümölcs? A gyümölcs a fának az életjele. Megmutatja a fa állapotát, hasznosságát. Ha nincsen rajta termés, akkor a fa élettelen vagy beteg, esetleg gondozatlan. A gyümölcs jelzi a fa minőségi értékét *„minden jó fa jó gyümölcsöt terem"* (17.v.)

A gyümölcs a fa vallomása önmagáról: *„Tehát gyümölcseikről ismeritek meg őket"* (20. v.) És amint a fa a gyümölcsével, úgy az ember is a cselekedetével vall önmagáról... De ahogy a levél még nem gyümölcs, ugyanúgy a szavaink sem azok.

Gyakran mond az ember – még a prédikátor is – sok szót átélés nélkül. Beszélünk, tovább adjuk a szót anélkül, hogy igazi belső énünket megmutathattuk volna vele. Cselekedeteink azonban világosan megmutatják értékeinket, kifejezik jellemünket. Olvastam világhódító Nagy Sándorról (Kr. e. 356-323), hogy amikor Perzsián keresztül haladt, olyan fárasztó volt a gyalogolás, hogy katonái nem akartak tovább menni. Ekkor Nagy Sándor leszállt a lováról, és gyalog állt a hadsereg élére. Ahol szükség volt rá, ásóval, kapával maga is egyengette az utat. Először barátai, azután a hadvezérek, végül a megfáradt katonák is követték. „A jó szó felindítja az embert, de a példaadás magával is ragadja."

De nemcsak másokat, magunkat is tetteinkből ismerhetjük meg. Kain akkor ismerte meg magát, akkor jajdult fel, amikor testvérének vére miatt az Úr átkot mondott rá (1Móz 4:9-15). Így volt ez Júdás, Péter és a tékozló fiú esetében is.

A gyümölcs a fa szolgálata mások számára. A termés önzetlen adásával szegényebb lesz a fa, de gazdagabb lesz más. Cselekedeteink a mi gyümölcseink. Azokat veszik át mások, élnek belőlük: jót vagy rosszat így adunk tovább. Isten jó gyümölcsöt keres a mi életünk fáján is. Nem elégszik meg a lombsuhogással, ígérgető levelekkel, egyházi, gyülekezeti liturgiáinkkal. Gyümölcsöt vár! Szavaink eltűnnek, mint ahogy a fáról elszáll a madár. Vágyaink meghervadnak, mint ahogy a fákon elsárgul a levél: de „Egy megmarad, mit Jézusért tettél."

A gyümölcstermés feltétele: Az életet sokféle szinten meg lehet élni. Ma különösen két szintet emlegetnek: „mennyiség és minőség..." Jézus azt mondotta: *„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni* (Jn 15:5).

Jézus tehát a gyümölcsöző, jó minőségű lelki életünk feltételéül a benne való maradást, a vele való életközösséget jelöli meg. Mert amiképpen a szőlővessző csak úgy terem gyümölcsöt, ha a tőkén marad, úgy mi is jó gyümölcsöt úgy teremhetünk, ha őbenne maradunk.

Jézus nemcsak azt mondja, menj el és valósítsd meg a jó életet, hanem magát ajánlja fel, mint *szőlőtőkét* az ember részére, hogy belőle éljünk. Jézus tehát nem rajtunk kívül, hanem bennünk akar lenni. Így tud nekünk igazán segíteni:

„Maradjatok énbennem, és én tibennetek" (Jn 15:4).

A gyümölcs felébreszti az ember reménységét. Nem szabad lemondani, könnyen feladni, mert van tovább. Kolumbusz (1492) úgy indult el a nagy útjára, hogy Spanyolországban az Atlanti-óceán partjánál látott egy táblát ezzel a felirattal: *„Non plus ultra"* – Nincs tovább... Ekkor a tenger árja valami gyümölcsöt sodort a lába elé, ami Európában nem terem. Ez a gyümölcs felébresztette vágyát, megerősítette a reménységét, és elindult az ismeretlen földrész, Amerika megkeresésére.

Imádkozzunk – elsősorban mi lelkipásztorok –, hogy a Krisztussal való közösségünk teremjen olyan gyümölcsöket, amelyek ráébresztik az embereket az Isten világának valóságára, annak szépségére és üdvözítő voltára.

Lukátsi Vilma

HÁTHA TEREM MÉG?

Elhallgatott a kiáltó szava,
repedt nádakat ingat a szél,
nem zeng ének az Olajfák hegyén,
a kerteken fehérlik a dér,
„a fejsze a fák gyökerén!"

– Nem halljátok, milyen csikorogva
fordul az esztendő a tengelyén?
Ítélettel terhes a jövő,
annak, aki csak magának él,
dús lombozattal, de gyümölcstelenül:
„a fejsze a fák gyökerén!"

Mindegy, hogy minek álcázzuk
önzésünk üdezöld leveleit,
a Gazda jár a szőlőskerteken,
és megjelöli a fák törzseit...

Ha a Vincellér elébe nem áll
könyörgő szóval:
– Hátha terem még?
– vajon esztendő virradna-e még?

Átszegzett keze tartja vissza
– talán egy évig –
tőlünk a fejszét!

/Egy csipet só – 33. oldal/

BIBLIATANULMÁNY

Charles Gresham

Isten háza

1Tim 2:1-8; 3:14-16

John Warwick Montgomery írt egy könyvet ezzel a címmel: Kárhozat az egyház által. Ebben olyan dolgokat állít, hogy a hagyományos egyház, ahogy azt általában napjainkban a világ megismerte, könnyen lehet az elkárhozás eszköze a modern ember számára. Az alapot ehhez a Jel 3:14-22-ből veszi, ahol maga Jézus beszél a Laodiceában lévő gyülekezetnek és azt mondja: *„Mivel langyos vagy, sem meleg, sem hideg, kiköplek a számból".*

Montgomerynek bizonyára igaza van. Az emberek az egyházon keresztül elkárhozhatnak, ha az egyház tagjai sem értették meg, mit is jelent valójában az egyház; milyen kell, hogy legyen az egyháztagok egymással való kapcsolata és miben áll a helyes életvitel az egyházban. Ilyen gondolatkörben forduljunk témánk felé és tanulmányozzuk, mi is az egyház, Isten háza, ahogy azt Pál a Timótheushoz írt levél jelzett szakaszában bemutatja.

A harmadik fejezetből kiragadott szakasz a textus kulcsa ebben az apostoli levélben. A 14. vers utal erre: *„Ezeket abban a reményben írom neked"* – mondja Pál, *„hogy hamarosan eljutok hozzád. Ha pedig késnék, ezekből tudd meg, hogyan kell forgolódnod az Isten házában...".* Pálnak ezzel az egész levéllel az a célja, hogy eligazítást adjon Timótheusnak arra nézve, hogy milyen az építő magatartás, amely Isten házához illik.

De mi is az egyház?

I. Az egyház Isten háznépe

Az itt alkalmazott szó magára a ház épületére utal, amelyben a család lakik, és azokra, akik a házban laknak, akik ezt a hajlékot elfoglalják. Ez az utóbbi kifejezés az egyházra vonatkoztatva ugyanaz, amit az Újszövetségben több helyen is találunk.

Péter apostol beszél *„Isten saját házáról"* (1Pt 4:17). A Zsid 3-ban az író összehasonlítja Mózesnek, mint Isten szolgájának tényked̈ését Isten házában az Úr Jézus Krisztus tevékenységével, aki a Fiú.

Ugyanerről a házról ír Dán 5:23-ban a Septuaginta, – az Ószövetség görög fordítása –, ahol a jeruzsálemi templomot Isten házának nevezi. Timóteus Efézusban lakott és az ottani gyülekezetben szolgált. Itt volt az ókor hét csodájának egyike, a Diana istennő nagy temploma. Területe 425 x 220 láb volt, 127 márvány-oszloppal, mindegyik 65 láb magas. Ebben a hatalmas épületben helyezték el Diana (vagy Artemisz) képmását, amiről azt tartották, hogy az égből szállt alá. Pál emlékében nyilván ott volt ez a hatalmas építmény tartalmával együtt, és ezért beszél hangsúlyozottan ezzel ellentétben *„Isten házáról", amely maga az egyház, vagyis az élő Isten gyülekezete.*

Itt nincs élettelen bálvány! Ez nem egy hatalmas építmény, hogy elhelyezzenek benne egy élettelen bálványistennőt. Ez valóban *„Isten háza"*, azoknak a személyeknek a közössége, akik az élő Istent tisztelik, akiknek szándéka és élete is nyilvánvaló, s nem egy képzelt valamiben, hanem egy élő Személyben, az Ő saját Fiában, Jézus Krisztusban hisznek.

Ha nem értjük meg, hogy az egyház az élő Isten dinamikus gyülekezete, akkor valóban kárhozatos lehet az emberek számára. T. S. Elliott ír ilyen káros, kárhoztató magatartásról a Szikla c. művében.

Így szólt hozzám az Úr szava:

Ó, ármánykodó és nyomorult emberek városa,
átkozott nemzetség, bár felvilágosult.
Benne a sok zavart elméjű láng̈ész, mind áruló,
akik találmányukat nyereségért eladják.

Adtam nektek kezet, de nem kulcsoljátok imára,
adtam nyelvet is, folyton fecsegtek vele,
adtam törvényt, de nektek bizottságosdi kell.
Adtam életet, hogy barátságban éljetek,
adtam szívet is, egymásban mégsem bíztok,
adtam hatalmat a döntéshez s ti elvet váltogattok,
s megfontolatlanul ide-oda kapkodtok.

...

Sokat olvastok, de nem Isten Igéjét.
Építkeztek is, de nem Isten házát.
Vagy ha építetek is nekem házat, talán csak azért,
hogy a vasárnapi-újság szemétjét oda hordjátok?

II. Az egyház az igazság alapja és oszlopa

Az építészetben a művészet kifejezője és díszítő eleme az oszlop, ami a szimmetriát és a szépséget tükrözi. Ugyanígy az egyházban, Isten házában az oszlop az isteni igazság szépségét hirdeti. Diana nagyszerű templomának 127 ékes oszlopa semmi az igazságnak nagyszerű, szép oszlopához képest, amit a gyülekezet tagjai hirdetnek szerte, mindenütt.

De egy épületnél nem csak a szépség, hanem a stabilitás is nagyon fontos. Az egyházban az igazság szép formában jelenik meg, de ugyanakkor az igazság az egyház védőbástyája és alapzata is.

A 16. versben az igazságban mindkettőt, a szépséget és stabilitást is részletezi. Ezt hűen tükrözi egy korai keresztyén hitvallás, amely erre az ihletett apostoli kijelentésre épül:

„Közös hitvallásunk, hogy valóban nagy a kegyességnek ez a titka". A keresztyén vallás „szent titok", világos kifejezésben, semmi misztikus, vagy élettelen bálvány, istenekről alkotott titok nincs benne.

„Isten megjelent testben". (Ez a testet öltött Isten fizikai megnyilvánulása az Ő Fiában.)

„Igaznak bizonyult Lélekben". (Földi életében bizonyságát adta szellemi és mennyei eredetű tulajdonságainak.)

„Megláttak az angyalok". (Ők adták hírül születését, szolgáltak neki, jelen voltak feltámadásánál és mennybemenetelénél.)

„Hirdették a nemzetek közt". (Életéről és munkájáról prédikáltak mindenütt az emberek megmentésére.)

„Hittek Benne a világon". (Istennek ezt az élő Igazságát sokan elfogadták, követték és részesei lettek a megváltásnak)

„Megdicsőült a magas mennyekben". (Isten trónján, angyaloktól körülvéve, megváltott népének Ő lett a dicsőítés tárgya, és ebben a dicsőségben fog eljönni, hogy övéit magához vegye).

„Én vagyok az igazság" – jelentette ki Jézus. *„Ő az igazság"* – mondja Pál ebben az igeszakaszban; igazság, amit tovább kell adni, és igazság, amin az egyház megáll szilárdan, örökké. Ő a *„szegletkő"* és az alap, amit az *„apostolok és próféták"* raktak le (Ef 2:20), és nincs más alap, csak az, amit Őbenne nyertünk (1Kor 3:11).

Ilyen értelemben lesz világos előttünk ez az ének:

Az egyháznak csak Jézus a fundamentuma.
A szent Igére épült fel lelki temploma,
Leszállt a mennyből hívni és eljegyezni őt,
Megváltva drága vérén, a váltságban hívőt.

(Samuel J. Stone)

és egy másik:

Lássék lelkemben Jézusnak szépsége,
Tiszta szíve és menyei szent lénye,
Ó, szállj, Szentlélek ránk
Áldd meg szívünk és szánk,
Bennünk teljes lesz Jézusnak szépsége.

III. Az egyház a helyes magatartás színtere

Ennek az apostoli levélnek a fő célja, hogy meghatározza a helyes magatartás szabályait Isten házában (14. v.). Lehet, hogy elrejtve, de ott van ebben az utalás arra a rendetlen, pogány életvitelre, ami az efézusi Diana templom istentiszteletével kapcsolatos, ahol kicsapongás, züllött, erkölcstelen prostitúció folyt.

Így, ebben az apostoli levélben a *„helyes istentiszteletről"* van szó (2:1-8), külön kihangsúlyozva az imádságot, tisztességes öltözéket, szentséget, stb. Az egyházivagy gyülekezeti rend is szóba kerül, valamint még egy meghatározó tényező: a vezetőség (3:1—13).

Óva int vigyázásra a hamis tanokkal szemben (4:1-12), és Timótheust arra buzdítja, hogy ő maga igyekezzen jó példa lenni (4:12). A 4:13-ban pedig figyelmébe ajánlja, hogy ne hanyagolja el a *„nyilvános felolvasást, prédikálást és a tanítást".* Azért van szükség az egész levél elolvasására, mert így értjük meg a 3:14-et, mint ami az egésznek a kulcsa: *„hogyan kell viselkedni az isten házában".*

Valóban nagyon fontos ügyelni a magatartásra. Az egyház igazságát gyakran a tagok életében és cselekedeteiben szemlélik. Ahogyan valaki a napokban megjegyezte: „Szeretnék már inkább látni egyszer egy prédikációt, mint hallani akár naponként". Mikor Lord Chesterfield meglátogatta Fenelin püspököt, azt mondta: „már attól féltem, hogy ha még néhány napot töltök el mellette, magam is keresztyén leszek. Olyan tiszta, szép és vonzó lelke van".

Emlékezz, jusson eszedbe!

Te evangéliumot írsz,
minden nap egy fejezetet
azzal, amit cselekszel
s mit szóval kimondasz.

Az emberek azt olvassák, amit te írsz,
legyen az igaz vagy hamis.
Mondd, milyen az általad
megírt evangélium?

(Paul Gilbert)

Mi tehát az Egyház? Isten háza, az élő Isten gyülekezete. Mint ilyen, itt lesz egészen az Úr visszajöveteléig, ahogy azt T. S. Elliot mondja:

Egyház és világ mindig lesz
és emberszív is,
kireszketve a kettő között csapong,
nem tudva, mit válasszon.
Vakmerőn, becstelenül, sötétben és fényben
ingadozva, pokol és menny kapuja között.
És a pokol kapuja nem fog uralmon maradni.

De a „reszketve csapongó" – pokol és menny kapuja között ingadozó emberrel baj van. Elkárhozhat az egyház által, ha nem ismeri meg annak lényegét, mert az egyházban könnyelmű élet van, gőg és bűnös szórakozás, stb. Nekünk újból és újból oda kell figyelni a Laodiceában élő gyülekezethez intézett üzenetre, amely ítéletről beszél. Milyen jó, hogy ebben az üzenetben ott van a megújulás lehetőségének a reménye is. *„Végy tőlem tűzben megpróbált aranyat, és szemgyógyító írt, hogy láss, fehér ruhát, hogy öltözeted legyen".* És ami az egészben a legdicsőségesebb, így hangzik: *„Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek, ha valaki meghallja a hangomat és megnyitja az ajtót, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok, ő pedig énvelem."*

A SZOLGÁLAT ÚTJÁN

A BVSZ NAGYGYŰLÉSÉNEK ZÁRÓDOKUMENTUMA

A Bibliatársulatok Világszövetségének (BVSZ) Nagygyűlését, amelynek jelmondata „Isten Igéje: élet mindenkinek" volt, 1996. szeptember 26. és október 3. között tartották a kanadai Mississaugaban. E nagygyűléssel ünnepelte a 138 országból érkezett 349 résztvevő a BVSZ megalakulásának 50-ik évfordulóját. A világ több mint 200 országában és területén szolgáló 135 bibliatársulat képviseltette magát.

Isten Igéje: élet mindenkinek

Preambulum

„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige. Ő kezdetben az Istennél volt. Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött. Benne élet volt, és az élet volt az emberek világossága" (Jn 1:1-4).

Az „Isten Igéje: élet mindenkinek" kifejezi a BVSZ közösségén belüli hivatásunk indíttatását, reményét és távlati képét.

– Azért dolgozunk a Bibliával, mert hiszünk Jézus Krisztusban, akit „Isten Igéjének" és az „Élet Igéjének" is neveznek, s azért is, mert az Ő élete és igéje együttérzést vált ki belőlünk a világ sorsával és minden nép életével.

– Azért dolgozunk a Bibliával, mert Isten bízta ránk az egyházat az életről szóló üzenetével, valamint prófétai és apostoli örökségével: amint Mózes arra buzdította népét, hogy válasszon élet és halál között, az evangéliumok is azért írattattak, hogy az emberek higgyenek Jézus Krisztusban, és hitük által benne éljenek (Jn 20:31).

A második évezred végéhez közeledve, a harmadik évezred küszöbén, a világ egyre kisebbé vált, megélénkült az emberek egymás közötti kapcsolata, és sokak mindennapi élete jobbá lett. Mindazonáltal a világ minden sarkában emberek küzdenek az életért:

– Egyéneket és közösségeket fenyeget a szegénység és az igazságtalanság, a háborúk és a konfliktusok, a betegségek és a természeti csapások.

– A társadalmakat erőszak és korrupt materializmus jellemzi, a halál kultusza pedig bevonult a szórakoztatóiparba, valamint a társadalmi élet egyéb területeire.

– Fiatalok és idősek, szülők és gyermekek kérdezik, mi az élet értelme és célja.

Ebben az összefüggésben a Bibliának életpárti az üzenete, nemcsak azáltal, hogy megerősíti: a teremtés Isten ajándéka, hanem mert kihívás elé állítja a halál kultuszát és a gonosz erőket, és felajánlja az új élet és a remény ajándékát. Ezért, amikor a bibliatársulatok elérhetővé teszik az életről szóló örömhírt, a Szentírással szolgálják az egyházakat és az embereket, válaszolnak Isten minden ember iránti együttérzésére és Isten hívására a világban a Szentlélek ereje által betöltendő misszióra.

Mivel a Biblia egy könyv, jóllehet több is, mint egy könyv, a bibliafordítás, -előállítás és -terjesztés lényegi eleme az evangélium életet átformáló hivatásának. A Biblia terjesztése és használata elengedhetetlen az egyházak életében, és a kulturális, közösségi fejlődésben. „Isten Igéje: élet mindenkinek" – e jelmondat irányt mutat számunkra a fordítás, előállítás és terjesztés területén kifejtett munkában: a Szentírással való ellátás révén a Szentlélek megérint minden embert, és megnyitja életüket afelé, akinek „Életet adó Igéje" van és aki teljes életet ad.

I. SZAKASZ
A BVSZ történetének fontosabb állomásai

Hálát adunk és örvendezünk, hogy megünnepelhetjük a BVSZ megalakulásának arany jubileumát. A BVSZ 1946-ban alakult, mint „a bibliatársulatok világközössége, amely azért jött létre, hogy konzultáljon, segítsen és cselekedjék a közös feladat megvalósításáért, nevezetesen a Szentírás legszélesebb körű és leghatékonyabb terjesztéséért" (BVSZ Alapszabályzat).

Közel két évszázaddal ezelőtt a bibliatársulatok egy, az evangéliumot terjesztő mozgalomból nőttek ki, és a nemzeti nyelvekre történő fordítások megvalósítását célzó külön intézményekké fejlődtek. E fordítások kiadása és terjesztése hozzájárult az új keresztyén közösségek sokasodásához az egész világon. A múltban és ma is a bibliatársulatok ezzel tudnak a leginkább hozzájárulni az egyház életéhez.

A Bibliatársulatok Világszövetsége az egyház szolgálatában eltöltött 50 esztendő alatt gazdag örökségre tett szert. A kezdetekben mindössze 13 bibliatársulatból álló közösség a világ több mint 200 országában és területén működő hatalmas mozgalommá nőtte ki magát. Tevékenységével ez a közösség hűen szolgálta az egyházakat. Ezért mi hálával és elismeréssel ünnepeljük mindazt, amit Isten a BVSZ-en keresztül cselekedett:

– Hálát adunk férfiak és nők, gyermekek és fiatalok millióiért, akik életre leltek Jézus Krisztusban, amint kézhez vették a Szentírást, és hittek abban, amit olvastak és hallottak: hogy Isten kegyelméből örök életet nyernek.

– Hálát adunk azokért az egyházakért, amelyek egységben és együtt munkálkodnak a BVSZ-szel felekezeti, kulturális, etnikai és faji korlátokon túl. Ez az egység azon alapul, amiben minden egyház egyetért, és ami alapvető fontosságú életük és tevékenységük szempontjából: a Biblia Isten írott Igéje.

– Hálát adunk a bibliatársulatokhoz magánszemélyektől, szervezetektől és egyházaktól érkező, s egyre növekvő pénzügyi támogatásért, és a forrásoknak azért az önzetlen megosztásáért a BVSZ-en belül, ami a Szentírás elérhetőségét szolgálja az emberek számára.

– Hálát adunk azért, hogy a BVSZ és más bibliafordító és -terjesztő szervezetek által legalább a Biblia egy könyve az elmúlt esztendőben több mint 1000 nyelvre lefordíttatott, ezért mára több mint 2000 nyelven elérhető az Élet Igéjének legalább egy-egy részlete. Azért is hálát adunk, hogy állandóan fejlődik az együttműködés a BVSZ és ezen szervezetek között.

– Hálát adunk azért a technológiai fejlődésért, amely lehetővé tette a bibliatársulatok számára a Szentírás gyorsabb és gazdaságosabb fordítását, előállítását és terjesztését. Ez emberek milliói számára tette könnyebbé az Élet Igéjének nyomtatott vagy egyéb médiákon keresztül való elérését.

– Hálát adunk azért, hogy az elmúlt évtizedekben a bibliatársulatok egyre nagyobb számban terjeszthették a Szentírást. Minden egyes, az emberekhez eljuttatott Szentírás az életet adó Úr Jézus Krisztussal való találkozás lehetőségét biztosítja. E Szentírás terjesztése hozzájárult új egyházak keletkezéséhez és gondozásához, valamint az olyan különleges közönség, mint az épphogy írni-olvasni tanulók, a gyermekek, a fiatalok és a vakok szükségleteinek kielégítéséhez. Köszönetet mondunk annak a számos adományozónak, akiknek szilárd támogatásával ez a terjesztés lehetővé vált.

Év	Biblia	Újszövetség	Szövegrészek	Válogatások
1966	5.102.066	5.367.472	45.758.721	46.862.520
1976	7.083.825	10.470.946	24.091.031	289.254.942
1986	13.571.291	11.479.594	44.116.988	530.960.486
1995	17.750.982	11.255.214	45.200.101	490.229.970

Azonban alázattal és mélységes aggodalommal kell látnunk a szélesülő szakadékot a Szentírással nem rendelkezők és az általunk rendelkezésre bocsátható Szentírások száma között. A népesség számbeli növekedése, ideértve az analfabétákat is, valamint a fejlődő egyházak híveinek számbeli növekedése messze meghaladja jelenlegi forrásainkat, amelyek segítségével el tudnánk látni őket Szentírásokkal.

II. SZAKASZ:
A JELENLEGI HELYZET

A Bibliatársulati mozgalom kihívásai és lehetőségei

Miközben hálát adunk Istennek és dicsőítjük őt az elmúlt 50 esztendőben nyújtott vezetéséért, látnunk kell, hogy olyan világgal kell szembesülnünk, amely lényegesen megváltozott. A múltban a Biblia hathatós segítséget jelentett az emberiség számára a kultúrákra gyakorolt hatása révén. Ma az egyházaknak és a bibliatársulatoknak újra kell gondolniuk a Bibliának az emberiség jövőjében játszott szerepét. Mert ahhoz, hogy Isten Igéje megérintse és megváltoztassa az emberek életét, a Bibliának át kell járnia kultúrájukat. A mai világban ez nemcsak ott jelent kihívást, ahol a Bibliát első ízben fordítják és terjesztik, hanem a Bibliával kapcsolatos múlttal rendelkező népek körében is. Fontos, hogy a bibliatársulatok figyelembe vegyék azt az új összefüggésrendszert, amelyben tevékenykedniük kell, és számba kell venniük azokat a lehetőségeket, amelyekkel az Élet Igéjét mindenki számára elérhetővé tehetik.

1. A bibliaolvasók körében végbement változások

1.1 Miközben világszerte jelentős mértékben növekedett a Szentírás terjesztése, megfigyelhetjük, hogy a világ számos táján csökkent a bibliaolvasás. Az is megfigyelhető, hogy a Bibliát egyre kevésbé ismerik azokban az országokban, ahol az egyházak életében kulcsszerepet töltött be a Biblia, és jelentős hatást gyakorolt az emberi kultúrára. A bibliatársulatoknak olyan programokat kell kidolgozni és bevezetni, amelyek segítik az embereket a bibliaolvasásban és a Biblia tanításainak megtartásában azért, hogy ismereteiket bővítsék, és hasson is rájuk az üzenet.

1.2. Olyan globális kommunikációs forradalom ment végbe, amely megnyitotta a média csatornáin keresztül az információáramlás új útjait. A bibliatársulatoknak nem szabad lemaradniuk ebben a forradalomban, hanem megfelelő módon és hatékonyan kell felhasználniuk e médiákat mandátumuk kezelésére és teljesítésére.

1.3. A legtöbb társadalomban az új technológiák lelkes befogadása mellett megváltoztak az olvasási és befogadási szokások is. Ez a változás megköveteli a bibliatársulatoktól, hogy megújítsák Isten Igéjének megismertetését az emberekkel, akiknek életformája a nyomtatott szótól a nem nyomtatott felé mozdult el, vagy akik esetleg nem érdeklődnek a Biblia vagy az egyház élete iránt. Új utakat kell találni az élet üzenetének átadására a gyermekeknek és a fiataloknak, akik az orális és vizuális orientáltságú kultúra új generációjához tartoznak.

2. Az ifjúsággal szembeni kihívás

Az egész világon gyorsan növekszik az ifjúság aránya. Jelenleg több mint 2 milliárd fiatal él, és a tömegkommunikációs és elektronikus médiákon keresztül egy globális ifjúsági kultúra van kialakulóban. Cselekedeteiket sokkal inkább a technológia, mint az etika diktálja. Sokan bizonytalanok morális és vallási dolgokban, és keresik az élet értelmét. A Biblia az Élet Igéje a mai fiatalok számára is. A Bibliának a fiatalok közötti terjesztése és használata az egyik legnagyobb kihívás, amellyel manapság a bibliatársulatoknak szembe kell nézniük.

3. A nők szerepe

A nők számos társadalomban sokkal mohóbban olvassák a Bibliát, mint a férfiak. A női emancipáció és a női feladatvállalás felvirágzásával párhuzamosan a bibliatársulatoknak komolyan kell venniük a nők szerepének kérdését az egyházban és a társadalomban egyaránt. Az a bibliai tanítás, mely szerint a férfiakat és a nőket Isten a maga képmására alkotta, és felruházta őket olyan adottságokkal és képességekkel, amelyek szükségesek az egyház építéséhez és a bibliatársulatok megerősítéséhez, a közösséget is kötelezi. A nők jelentős hozzájárulása az Élet Igéjének terjesztéséhez elismerést követel oly módon, hogy biztosítjuk a nők aktív részvételét a bibliatársulatok vezetésében és a fő igazgatási posztokon, valamint általában a bibliatársulati munkában.

4. Hitbeli és vallási kérdések

4.1. A szekularizáció terjed. A társadalmi és politikai szférában a szekularizáció megszabadíthatja az embereket a nehézkes hagyományoktól és babonás félelmektől, valamint biztonságot nyújthat a vallási kisebbségeknek az elnyomással szemben. Azonban az a szekularizáció, amely tagad mindenfajta vallásos hitet és értéket, megfosztja a

társadalmat az igazi emberi értékektől. Ez a helyzet arra ösztönzi az egyházakat és bibliatársulatokat, hogy az Élet Igéjével váljanak a kultúra részévé, s ezáltal a társadalmat bibliai értékek informálhassák és alakíthassák.

4.2 A pluralizmus is terjed. A hagyományos vallások újjáéledése és az új vallásos mozgalmak szaporodása, a globális migráció és az emberi kultúrák elismerése teret nyitott a társadalmi és vallási pluralizmusnak. Ilyen környezetben Krisztus és tanításainak eredetisége gyakran értelmezhetetlennek és szükségtelennek tűnik. Amint a korai egyház is pluralisztikus társadalmon belül élt, mi is a különböző nézetrendszerek világában élünk. Ez úgy kell tekintenünk, mint egy lehetőséget az Élet Igéjének megosztására és Jézus Krisztusnak teendő tanúságtételre, aki pedig *„maga az út, az igazság és az élet"*.

4.3 A polarizációhoz és szektásodáshoz vezető fanatizmus a világ legtöbb vallásában tapasztalható. Ahol hatékony a fanatizmus, ott a bibliatársulatok a bibliaterjesztés ellenzésével, illetve korlátozásával kerülnek szembe. Ahhoz, hogy ilyen helyzetekben hatékonyan tevékenykedhessenek, a bibliatársulatok részéről érzékenységre és kreativitásra van szükség, valamint a közösség imáira és morális támogatására.

4.4 A világ számos részén, úgy tűnik, általános vallásos ébredés megy végbe. Ez termékeny talajt biztosít a kultuszok és az okkultizmus számára is, ugyanakkor új kihívást jelent az egyház számára, és lehetőséget teremt a Szentírás terjesztésére és használatára a vallásos érdeklődők körében.

5. Modern társadalmak és morális kihívás

5.1 Az etnikai különállás a világ számos részén központi szerepre tett szert, ami a kisebbségi csoportok, egész népek, sőt nemzetek társadalmi és gazdasági marginalizálódásához vezet. Az etnikai bigottság háborúkhoz, mészárlásokhoz és egész közösségek számára kimondhatatlan szenvedést jelentő genocídiumokhoz vezetett. A menekültek számát is olyan szintre emelte, hogy sokan szenvedésük iránt közömbössé váltak. Miközben a Biblia elismeri a nemzeti és etnikai önazonosság létét, a Krisztusban való megbékélés és egység üzenete tiltakozik az emberiség részekre szakadása ellen, és etnikai, társadalmi korlátokon túlmutató közösségi életet kínál.

5.2 A családi életet különösen veszélyeztetik a társadalmi és gazdasági nyomások. Mindezek olyan fordított hatást fejtettek ki, hogy egyes helyeken a családi élet nem foglal el immár központi helyet. Ez gyakran eredményez feldúlt otthonokat, magukra hagyott és kihasznált gyermekeket. Ilyen elkeserítő helyzetekben a Biblia a megnyugvás és az újjászületés üzenetét kínálja. Megerősíti a család, valamint a gyermeknevelés szükségességének jelentőségét, a szeretetteljes és óvó környezet értékét. A Biblia kihívást jelent az önzésre és fogyasztásra összpontosító életformával szemben a közösség, a szolgálat és a gondoskodás magasztalásával.

5.3 Az urbanizáció jelensége is megfigyelhető a világ minden táján. Ez magával hozza egyben az emberek talajvesztésének és a túlnépesedésnek a problémáját, a szociális juttatások és szolgáltatások kimerülését, és a növekvő társadalmi gondokat. A multikulturális városi központok olyan kihívást állítanak a bibliatársulatok elé, hogy azok az emberi szükségleteknek megfelelő Szentírást hozzanak létre, és innovatív terjesztési stratégiákat dolgozzanak ki. Ebben az összefüggésben is igaz: az evangélium az Élet Igéje, és örömhír az emberek számára.

5.5 A globalizáció hatalomra segítette a multinacionális és a nemzeteken kívüli erőket. Ennek eredményeképpen sok ember, és egész társadalmak érzékelik az elhagyatottságot és a függőséget. A közösségi szolidaritás meggyengült, a lakosság egyes csoportjait rabságba taszították és kizsákmányolják. A Szentírás hangsúlyozza az egyes ember és az egyházak morális lépéseinek jelentőségét az igazságos és összetartó közösségek kialakításában. Az etikai témákról szóló bibliai részek, szövegválogatások terjesztésének ösztönöznie kell az egyes ember és az azonos hitű közösségek morális felelősségét.

6. Támogatás és segítő szolgálat

6.1 Ott, ahol gyengül a keresztyén hatás, az anyagi alapok potenciája is csökken. Ezt a problémát még az is tetézi, hogy egyes bibliatársulatok nem alakítanak ki szoros együttműködést a fejlődő egyházakkal. Számos bibliatársulatnál tapasztalható az apátia és az „adakozási kimerültség". Ennek következtében, az adakozók egy kisebb csoportjához fordulnak egyre inkább több és több pénzért. A bibliatársulatoknak meg kell találniuk az utat az új adakozók felkutatására.

6.2 Egyre szélesebb a szakadék a Szentírás iránti igény és az előállításához szükséges források között. Ezt a hiányt csak növelik az egyre magasabb előállítási és terjesztési költségek. A bibliatársulatoknak új utakat kell találniuk e szakadék áthidalására.

6.3 Az anyagi alapok megteremtése egyre magasabb szakmai igényeket támaszt a módszerekben és a programokban, és egyre nagyobb a verseny ezen alapok megszerzéséért egyéb szervezetek részéről is. A bibliatársulatoknak világosan meg kell fogalmazniuk speciális szerepüket azért, hogy az adakozó prioritást biztosítson a bibliatársulatok számára.

6.4 A nem kormányszerveknek és jótékonysági intézményeknek nyújtott adományokat egyre inkább szabályozzák és korlátozzák. A bibliatársulatoknak áttekinthetően kell működniük, hogy elszámolhassanak adakozóik előtt, továbbá azért, hogy teljes mértékben megfeleljenek az érvényes állami jogszabályoknak.

III. SZAKASZ: A JÖVŐBE TEKINTVE

Missziónk jelenlegi összefüggéseire, valamint a jövő kihívásaira való válaszadásban, illetve, hogy segítsék az egyházaknak hívőket támogató szerepét, hogy Isten életet adó Igéjével elérhessenek minden embert, hogy e missziójukat teljesíthessék, mi, a BVSZ-en belül újra el kell, hogy kötelezzük magunkat a bibliatársulati tevékenység alapvető célja, feladatai és módszerei mellett:

– hogy elérhető legyen a Szentírás minden olyan nyelven, amit megértenek, a számukra legmegfelelőbb formátumban és általuk kifizethető áron;

– hogy ezt minőségi fordításokkal, hatékony és gazdaságos előállítással és eredményes terjesztéssel valósítsuk meg;

– hogy jelentős anyagi forrásokat teremtsünk e misszióhoz, és megbízható sáfárai legyünk e forrásoknak;

– hogy mindezt az egyházakkal, keresztyén szervezetekkel és egyéb bibliai szervezetekkel, illetve magánszemélyekkel együttesen és azokkal együttműködve teljesítsük.

– elkötelezve magunkat ezen elvi alapok mellett, világosan látjuk, hogy léteznek különleges kihívások a harmadik évezred felé haladva:

– a Szentírás iránti növekvő igény azokban a térségekben, amelyek eleddig zárva voltak a bibliaterjesztés előtt, valamint az egyház gyors növekedésű helyein;

– az emberi igényeknek megfelelő Bibliák kialakítása azért, hogy az Élet Igéje megérintse és átalakítsa életüket, lakjanak bárhol;

– Bibliával kapcsolatos tevékenységünk összpontosítása a nők és a fiatalok gondjaira és részvételére;

– az információs és kommunikációs forradalom felhasználása a bibliamunka minden területén: a fordításban, előállításban, terjesztésben és az információ szétterítésében csakúgy, mint a BVSZ világméretű tevékenységének fejlesztésében;

– a bibliatársulatok és a bibliamunka fejlesztése azokban az országokban, ahol ilyen jellegű munka nem létezik, és a bibliatársulatok segítése abban, hogy teljes erővel működjenek;

– a keresztyén egység és együttműködés szélesítése a bibliatársulatok munkájában.

Ahhoz, hogy megfeleljünk e kihívásoknak, szükség van:

– imára, hogy a Szentlélek vezéreljen és adjon erőt, és hogy ösztönözzük az egyházakat és magánszemélyeket a bibliatársulatokért való imára;

– globális missziónkhoz elengedhetetlen az anyagi alapok megteremtése, hogy hatékonyságát és eredményességét növeljük;

– bibliatársulataink emberi forrásainak fejlesztésére és azok lehető legjobb kihasználására.

1. Élet mindenkinek: Új Bibliák és új olvasók

Cél: Az egyházak hivatásának betöltéséhez szükség van az emberi feltételeket figyelembe vevő Bibliák biztosítására, amelyek elengedhetetlenek az istentisztelethez, a gondozáshoz, a szolgálathoz és az evangélizációhoz.

A Biblia Isten Igéjeként ér el bennünket, kihívást jelentve vélekedéseinknek és életformánknak, Isten dicsőségének és igazságának közvetítése által. Amikor Jézus találkozott az emberekkel, szavai és cselekedetei megérintették és átalakították életüket. Ez is igaz a Szentlélek jelenléte és ereje által. A mi abbéli hivatásunk, hogy megosszuk az Élet Igéjét, sem lehet más: ez az Ige azért van, hogy mindenütt megérintse és átalakítsa az emberek életét, hogy mindenki számára életet hozzon.

Program:

1.1 Amint azt Jézus messiási hivatásában kiábrázolta, és a szegényeknek beszélt az örömhírről, a raboknak és elnyomottaknak a szabadságról, a vakoknak a látásról:

– nekünk a szenvedők számára kell bibliákat készítenünk, olyanoknak, mint a menekültek, a háború áldozatai, az AIDS- betegek, valamint a gyógyíthatatlan betegségben szenvedők.

1.2 Mivel az élet evangéliuma a megbékélés üzenete,

– nekünk olyan Szentírás-programokat kell kidolgoznunk, amelyek a társadalmi, etnikai és faji konfliktusok között élő emberekhez szólnak.

1.3 Az olyan társadalmakban, amelyekben szétzilált otthonok és családon belüli erőszak, kihasznált gyermekek és fiatalok élnek reménytelenségben:

– olyan Szentírás-programokat kell kidolgoznunk, amelyek biztonságérzetet nyújtanak, reményt és szabadságot hoznak, és demonstrálják a szenvedések közepette is Isten életet megtartó jelenlétét.

1.4 Azokban a társadalmakban, ahol növekszik a vallási pluralizmus:

– olyan Szentírás-programokat kell kidolgoznunk, amelyek Isten Igéjét érthető fordításban és megfelelő formátumban jelenítik meg, kiegészítve más valláshoz tartozóknak és az Isten megismerésére törekvőknek szóló magyarázatos jegyzetekkel.

1.5 Azokban a társadalmakban, ahol erősödik a morális bizonytalanság:

– olyan Szentírás-programokat kell kidolgoznunk, amelyek az evangélium értékein alapuló élethez nyújtanak iránymutatást.

1.6 Egy olyan világban, amelyben fenyegetve látjuk környezeti és emberi túlélésünket:

– olyan Szentírás-programokat kell kidolgoznunk, amelyek megerősítik és ünneplik az életet, mint Isten adományát, és hangsúlyozzák felelősségünket és feladatunkat, hogy Isten minden teremtményét megóvjuk.

2. Minden területre vonatkozóan: Felkutatni a feladatot

Cél: Kutatást és információgyűjtést kell végezni ahhoz, hogy a bibliatársulatok programjaihoz és tevékenységéhez megfelelő információs bázis álljon rendelkezésre.

Az emberek hatékony szolgálata csak akkor lehetséges, ha a bibliatársulat ismeri a közeget, amelyben működik. Az emberek nyilvánvaló szükségleteit és a rendelkezésre álló forrásokat, valamint a terjesztési lehetőségeket tárgyilagosan fel kell mérni. Ehhez nem feltétlenül szükségesek a költséges kutatási programok. A Bibliatársulat munkatársainak tapasztalatai és a meglévő források ismerete elegendő lehet.

Program:

2.1 Információt kell gyűjteni a teljes összefüggésrendszerről, amelyben a bibliatársulat működik, ideértve a lakosságot, a gazdasági környezetet, az írni-olvasni tudás szintjeit, valamint a heterogén életviteli nehézségeket.

2.2 Meg kell ismerni a célba vett közösséget valamennyi fordítási és kiadási program megkezdése előtt, ideértve a kutatási adatok tárgyilagos vizsgálatát is.

2.3 Át kell tekinteni minden kérdésben, hogy előzőleg mi történt a BVSZ-en belül, abból a célból, hogy elkerülhessük a források pazarló, megkettőzött felhasználását.

2.4 A BVSZ-en belül fel kell használni a különböző kutatási eredményeket és tapasztalatokat minden akció folyamán.

2.5 Előnyben kell részesíteni azokat a programokat és tevékenységeket, amelyeket az adatok elemzése is indokol.

2.6 Értékelni kell a haladás ütemét és be kell vezetni a megfelelő javító intézkedéseket.

3. Minden nyelvre vonatkozóan: A fordítás be nem fejezett feladat

Cél: elérhetővé kell tenni a Szentírást mindenki számára olyan fordításban, amely hű az eredeti szöveghez és olyan nyelvezettel, amely könnyen megérthető.

A fordítás mindig is a bibliatársulatok hivatásának gerincét képezte, s még ma is missziónk kulcsfontosságú eleme. Ez abban gyökerezik, hogy az Ige testté lett, és ahhoz a bibliai reményünkhöz kapcsolódik, hogy egy napon minden nyelven Istent dicsőítik majd. A feladat azonban még mindig óriási.

Program:

3.1 Folytatni kell másokkal együttműködve a fordítási programot, amely 2010 körül biztosítja majd, hogy egy első, új vagy revideált fordítás legyen:
– a teljes Biblia könnyen érthető verzióban, minden olyan nyelven hozzáférhető legyen, amelyet legalább 500.000-en beszélnek;
– az Újszövetség könnyen érthető verzióban, minden olyan nyelven hozzáférhető legyen, amelyet legalább 250.000-en beszélnek;
– a bibliarészletek könnyen érthető verzióban, minden olyan nyelven hozzáférhető legyen, amelyet legalább 100.000-en beszélnek.

3.2 Össze kell gyűjteni és ki kell képezni a szakképzett fordítókat, és biztosítani a megfelelő konzultációt a folyamatban lévő fordítási programokhoz.

3.3 Folytatni kell a Biblia eredeti szövegének tanulmányozásához elengedhetetlen tudományos kiadások előkészítését, és azokkal el kell látni a teológiai tanintézményeket és azok diákjait.

3.4 Olyan fordítókat kell kiképezni, akik hűségesek az eredeti szöveg értelméhez és kifejezik a Biblia befogadó és távolról sem kirekesztő jellegét.

3.5 A speciális közösséghez szóló Szentíráshoz segédanyagokat és kiegészítő szövegeket kell kidolgozni; ilyen speciális közösségnek tekinthetőek a vakok, az analfabéták, a menekültek, a nem keresztyének, a gyermekek és a fiatalok.

3.6 Irányelveket kell kidolgozni a fordításokhoz az audio-, video- és elektronikus médiák számára, és segíteni kell e médiák termékeinek elkészítését.

3.7 Segíteni kell az új és rendszeres olvasókat azzal, hogy a Szentírás kiadásokhoz a bibliaolvasást segítő anyagokat csatolunk, amelyek hozzájárulnak a bibliai szöveg jobb megértéséhez.

4. Bibliát mindenkinek: Kiadás és terjesztés a folyamatos kihívás

Cél: Hozzáférhetővé tenni a Szentírást mindenki számára megfelelő formátumban és olyan áron, amit megengedhetnek maguknak.

Olyan időszakban, amikor a bibliai üzenet közvetítésének új formái jelennek meg, a világ számos táján megnövekedett a Szentírás iránti igény. A bibliaterjesztés új területein és az egyháznak a különböző nemzeteken belüli erősödésével, folytatnunk kell a Szentírás iránti növekvő igények kielégítését.

Program:

4.1 Meg kell határozni a Biblia iránti igényeket az egyházakkal és egyéb intézményekkel együtt, az adott közösség körében lefolytatott kutatásokkal azért, hogy a reális terjesztési céloknak megfelelően terveket dolgozzunk ki mindenfajta közösség elérésére; kiadási és terjesztési programokat kell kidolgozni évente megújított terjesztési célokkal mindenfajta közösség számára az elkövetkező öteves periódusban.

4.2 A kiadás és a terjesztés programjai közül azokat kell előtérbe helyezni, amelyek olyan országokban és területeken elégítik ki a Szentírás iránti igényeket, ahol korábban lehetetlen volt a Biblia terjesztése.

4.3 Terjesztési programok kidolgozása, amelyek biztosítják, hogy minden új keresztyén rendelkezzék a számára megfelelő Szentírással.

4.4 Olyan terjesztési programok kidolgozása, amelyek révén elláthatóak lesznek az iskolák szentírásokkal, ahol természetesen ez lehetséges.

4.5 Olyan terjesztési csatornák kifejlesztése, amelyek lehetővé teszik, hogy az üldöztetés és elnyomás alatt élő keresztyének megkaphassák az általuk igényelt Szentírást.

4.6 Terjesztési szokások kidolgozása olyan rétegek számára, amelyek eddig nem jutottak könnyen ilyesmihez, például a bevándorlók, különböző etnikai és társadalmi csoportok, az idősebbek és a gyengénlátók.

4.7 Fel kell használni az új technológiákat, hogy felgyorsíthassuk a Szentírás elérhetőségének folyamatát, valamint ki kell dolgozni minden egyes bibliatársulatnál a következetes kiadási programot.

5. Minden elérhető médián keresztül. Új technológia

Cél: Fel kell használni az információs technológia és az elektronikus médiák eredményeit ahhoz, hogy az Élet Igéje terjesztésének új csatornáit kidolgozhassuk.

Az elmúlt 2000 esztendő során a Biblia jelentős szerepet töltött be a kommunikáció fejlődésében: a korai egyház kódexétől, a középkori kéziratokon át, a reformáció korának hordozható fajtáinak felhasználásán át egészen az elmúlt két évszázad tömeges könyvkiadásáig.

Manapság az információs technológia a Biblia üzenete közvetítésének új útjait nyitja meg. Amint az elsősorban nyomtatott kultúrától az orálisabb és vizuálisabb felé mozdulunk el, a bibliatársulatoknak be kell lépniük a kommunikáció és információ új birodalmába.

Program:

5.1 Ragaszkodni kell a hatékony bibliafordítás elveihez, és kitartóan folytatni kell a Biblia üzenetét közvetítő termékek előállítását az audio-video- és elektronikus médiákon keresztül.

5.2 Ki kell egyensúlyozni az arányokat a nyomtatott Biblia és az egyéb médiák számára kidolgozott és előállított Szentírások között, különösen olyan nyelvcsoporthoz tartozó emberek számára, akik körében magas az analfabéták százalékos aránya, valamint a világnyelveket beszélő, ám alig olvasók számára.

5.3 Ki kell dolgozni a komputer-biblia előállítási és terjesztési programjait minden olyan országban, ahol a komputerkultúra fejlődik.

5.4 Olyan irányelveket és programokat kell kidolgozni, amelyek segítik a bibliatársulatokat, amelyek a Biblia üzenetének közvetítéséhez az elektronikus médiákat használják fel.

5.5 Olyan programokat kell kidolgozni, amelyek ösztönöznek a Szentírás interaktív, orális vagy vizuális kommunikációs technológiát alkalmazó használatára.

5.6 Az új információs technológia felhasználásával olyan különleges programokat kell kidolgozni, amelyek növelik a Biblia használatát az ifjúság körében, figyelembe véve az ő kultúrájukat és igényeiket.

5.7 Ki kell dolgozni a források ésszerű felhasználását, mégpedig úgy, hogy az tökéletes egyensúlyban tartsa az anyagi alapok megteremtésének, a fordításoknak, az előállításnak és a terjesztésnek a feladatát az információ technológia új módszereinek hosszú távú felhasználásával és fejlesztésével.

5.8 Hasznosítani kell az új információ technológiákat a Biblia fordításának, előállításnak és a szükséges anyagi alapok megteremtésének hatékonyabbá tételéhez csakúgy, mint a bibliatársulatok koherens és kölcsönösen jól informált hálózatának kialakításához a világ minden táján.

6. Források biztosítása a Biblia iránti igények kielégítésére:

Az anyagi alapok megteremtése

Cél: Erősíteni kell a BVSZ közös sáfárságának érzését, és erősíteni kell az anyagi alapok megteremtésére irányuló tevékenységet ahhoz, hogy felszámolható legyen a Szentírás iránti igények és a rendelkezésre álló források közötti egyre mélyülő szakadék.

A Szentírás lehető legszélesebb körű, hatékony terjesztése csak úgy érhető el, ha megvannak az ehhez szükséges emberi és pénzügyi források. Minden bibliatársulatnak fel kell ismernie, hogy az anyagi alapok megteremtése hivatásának lényeges, alapvető része.

Program:

6.1 Olyan programok elindítása, amelyek arra ösztönzik a bibliatársulatokat, hogy feladatuknak tekintsék az anyagi alapok megteremtését, ami a BVSZ-en belül mindenkinek közös feladata.

6.2 Folyamatos programokat kell elindítani a munkatársak anyagi alapok megteremtését segítő képzésére korszerű segédanyagokkal és módszerekkel, azért, hogy magasan képzettekké váljanak e területen.

6.3. A BVSZ-en belüli hatékony utak és eszközök kialakítása az anyagi alapok megteremtésére vonatkozó tapasztalatok megosztására a bibliatársulatokkal.

6.4 Olyan kutatások irányítása, amelyek a legmegfelelőbb és leghatékonyabb anyagi alapok megteremtési programjaihoz vezetnek, valamint képzési programok kidolgozása, amelyek a bibliatársulatok saját programjainak megvalósítását képesek általánosan elfogadható normák alapján irányítani.

6.5 Meg kell vizsgálni az információs és technológiai rendszereket, amelyek ajánlhatóak a bibliatársulatoknak, hogy azok tökéletesíthessék az anyagi alapok megteremtését célzó gyakorlatukat, szolgáltatásaikat, és az ezekkel kapcsolatos információcserét.

7. Együtt szolgálni: A bibliatársulatok és az egyházak

Cél: Minél több egyház bevonása a Szentírás fordításába, terjesztésébe és a bibliatársulatok támogatásába.

A bibliatársulatok önmagukat az egyházi élet részeként tartják számon, identitásukat és szerepüket pedig az egyházak szolgálójaként, egyben partnereként életük, tanúságtételük és missziójuk lényegi eszközének biztosításában látják. A bibliatársulatok magukat olyan közösségnek látják, ahol még a társadalmi, nyelvi, felekezeti és etnikai szempontból megosztott egyházak is összefognak egyetlen cél érdekében, nevezetesen az egyház és a világ Bibliával való ellátásának biztosításában.

Program:

7.1 Erősíteni kell az egyházak részvételét a Szentírás terjesztésében, a katekézis és a keresztyén oktatás érdekében.

7.2 Az egyházakkal együtt kell kidolgozni olyan programokat, amelyek pótolják a bibliaismeretek egyre növekvő hiányát olvasással, előadás-hallgatással és a Biblia tanulmányozásával, valamint öntudatos bibliai hittel.

7.3 Segíteni kell az egyházak bizonyságtételét abban, hogy beépítsék az Élet Igéjét a kultúrába és társadalmi prioritássá váljanak a bibliai értékek.

7.4 Együtt kell működni az egyházakkal az egyre nagyobb számú keresztyének igényeit kielégítő, megfelelően kialakított bibliák biztosítására, figyelembe véve hogy különböző kulturális alapokon ugyan, de komolyan tanulmányozzák a Bibliát.

7.5 Erősíteni kell minden keresztyén közösség és felekezet együttműködését minden emberrel, és be kell őket vonni a vezető testületek, bizottságok munkájába, alkalmazni kell őket a bibliatársulatok munkatársaiként nemzeti, regionális és globális szinten.

7.6 Be kell vonni az egyházakat a BVSZ globális misszióiába, az anyagi alapok aktív megteremtésébe és a források elosztásába.

7.7 A képzés során meg kell nyerni a lelkészek támogatását. Helyi szinten, a gyülekezetekben olyan önkéntes programokat kell kidolgozni, amelyek elősegítik a bibliatársu-

latok munkálkodásáért való imádkozást és a pénzügyi támogatást, valamint a terjesztési programokban való részvételt.

8. A szolgálattevők felkészítése: fejlődés a bibliatársulatokon belül

Cél: Olyan személyi feltételek kidolgozása minden egyes bibliatársulaton belül, hogy teljesíthessék missziójukat és elérjék maximális teljesítőképességüket.

Az egyes bibliatársulatokon alapul a BVSZ közössége, és minden egyes bibliatársulat feladata, hogy a Szentírás eljusson az emberekhez. A globalizáció korában nemcsak fontos, hogy a közös cél elérése érdekében megosszuk a forrásokat, hanem arra a tényre, hogy egyre több új társulat születik – elérje emberi és anyagi forrásainak teljes kapacitását, és folyamatosan kihasználja a lehetőségeit saját nemzeti és helyi szintjén.

Program:

8.1 A bibliatársulatok munkáján belül biztosítani kell a nők teljes és egyenjogú részvételét, csakúgy, mint megbízatásukat a vezető testületekbe, a bizottságokba és a vezető posztokra.

8.2 Biztosítani kell a fiatalok részvételét a bibliatársulatok munkájának fejlesztésében.

8.3 Az anyagi alapok megteremtésének vonatkozásában hatékony képzési és kreativitást fejlesztő programokat kell kidolgozni, ami nagy mértékben kiszélesítené a BVSZ globális tevékenységét.

8.4 Olyan rendszereket kell létrehozni és bevezetni, amelyek a bibliatársulatok rendelkezésére álló források hatékony felhasználását és átláthatóságát biztosítják.

8.5 Emberi forrásokat (személyi feltételeket) fejlesztő programokat kell kialakítani, amelyek irányt mutatnak a minőségi kollektíva megteremtésére, a létszám felülvizsgálatára, és a fellépés/megjelenés fontosságára, valamint segítséget nyújt olyan képzési programok kidolgozásához, amelyek az összes munkatárs szakmai képzettségét és teljesítményét javítják.

8.6 A bibliatársulat vezető testülete számára olyan orientációs és képzési programot kell kidolgozni és bevezetni – tekintetbe véve szerepüket és felelősségüket –, amely ugyancsak figyelembe veszi mennyire tájékozottak a globális munka, a tervezés és a misszió területén.

8.7 Olyan közösséget kell kialakítani a bibliatársulatok munkatársai, a vezető testület tagjai és az önkéntesek körében, amelyet Isten Igéje és az imádság táplál.

9. Az Isten Igéjével szolgálók: gyarapodó közösség

Cél: A BVSZ tagjai között erősíteni kell a közösségi szellemet és a megosztás igényét, és ki kell terjeszteni együttműködésüket más keresztyén szervezetekkel.

A növekvő globalizáció és saját fejlődéstörténetünk gazdagodásának világában nyitott kapukkal találjuk szemben magunkat a Bibliával kapcsolatos hivatásunk és a Szentírás iránti egyre növekvő igények vonatkozásában, ám ez a folyamat korlátozott forrásainkba ütközik. A világ egyre szűkül, ezzel is több lehetőséget teremtve az együttmunkálkodáshoz. Ez a tény szembeállít bennünket azzal az új követelménnyel, hogy rendszeresen átvizsgáljuk a BVSZ-en belüli folyamatokat.

Program:

9.1 Kialakítani a bibliatársulati munkát azokban az országokban, ahol ez a szervezet még nem létezik.

9.2 Egy olyan programot kell kidolgozni, amely a nem teljes jogú BVSZ-tagsággal rendelkező bibliatársulatokat képessé teszi arra, hogy e globális család teljes mértékben működő és egyenjogú partnerei legyenek.

9.3 A különböző országok és régiók bibliatársulatai között elő kell segíteni a tapasztalatok és szakértelem kölcsönös cseréjét.

9.4 Elérhetővé kell tenni a szükséges technológiai segítséget a BVSZ-központok és az egyes bibliatársulatok számára ahhoz, hogy meg tudjanak felelni feladataiknak a vezetés és az anyagi alapok megteremtése tekintetében csakúgy, mint a Szentírás fordításában, előállításában és terjesztésében.

9.5 A BVSZ közösségének, mint globális mozgalomnak az erősítése is fontos feladat, hiszen ettől látható majd világosan, hogy e szervezet a keresztyén egyházak életének és missziójának kulcsfontosságú partnere.

9.6 Fel kell kutatni az együttműködés lehetőségeit más bibliaszervezetekkel, nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt, elkerülve ezzel az átfedéseket a törekvések és a forrásfelhasználás területén, valamint ösztönözni kell a keresztyén sáfárságot, erősíteni kell a bibliamunka keresztyén hitelességét és egységét.

ELKÖTELEZETTSÉGI FOGADALOM

Isten, a mi Teremtőnk irányításával és segítségével, Krisztus, a mi Megváltónk és a Szentlélek útmutatásával, mi, a Bibliatársulatok Világszövetségének tagjai fogadjuk, hogy kidolgozzuk az általunk jóváhagyott célok megvalósítását segítő stratégiákat és programokat. Mindezt Isten segítségével, együtt valósítjuk meg.

Azért imádkozunk, hogy e fogadalom eredményeképpen a világ minden táján élő emberek Jézus Krisztusban leljenek igaz életre, és erősödjék hitük és szolgálatuk az Élet Igéje által.

„Én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek" (Jn 10:10).

Nlandu Mukoko Mpanzu
az Afrikai Regionális bizottság elnöke

Floyd C. Babcock
az Amerikai Regionális bizottság elnöke

Ho Yong Kim
az Ázsiai-Csendes-óceáni Regionális bizottság elnöke

Ole Chr. Kvarme
az Európai-Közel-Keleti Regionális bizottság elnöke

Samuel Eschobar a BVSZ elnöke

Eugene B. Habecker
a BVSZ Végrehajtó Bizottságának elnöke

John D. Erickson a BVSZ főtitkára

Minek neked papi műhang?

Prédikáció kezdetén zavartan kérdezi az anyját az ötéves gyerek: „Valami baja lett a tisztelendő bácsinak?" Közvetlenül istentisztelet előtt ugyanis egy percig beszélgettem vele, s akkor az Ige szolgája a normális emberi hangját használta, a természeteset, de „a szószék következtében" valahogy átszellemiesedett kultikus-szakrális ihletűvé, magyarán: természetellenes, erőltetett hangúvá. Elődei is hasonlóképpen „hanglejtették" verbális-tonális táncukat, és aki nem tudta elég szépen tekerinteni a szót és a hangot, az nem is volt pap. Szónokolni, megcifrázni, érzelmesen színezni, netalán felháborodva mennydörögtetni a különben oly szürke orgánumot, hadd rezegjenek az ablakok, avagy gyűljenek a könnyek a fehérnép szemében – az ám!

Közvetlenül istentisztelet utáni presbiteri ülésen, amikor a Nagytiszteletű a szószékről leszállt ugyan, de a barokkos stílusból még nem volt elég ideje kikászálódni, oly kegyes hangszerelésben adott elő egy konkrét javaslatot, hogy az egyik egyháztanácsos igencsak zavartan állt fel: „Tessék mondani, ezt most komolyan tetszett mondani, vagy csak prédikálni tetszett." Ez a kérdés! Nem mintha valami ellenkező előjelű modorosság, netalán eredetieskedő vagy éppen vagánykodó fenegyerek-stílus volna kívánatos. Ilyen még evangélizátorban is akad. Minden művi ügyeskedés, „kegyességspecifikus" ravaszság hitelképtelen! Nincs egy éve, hogy egy rámenős ítélethirdető, aki – úgy tűnt – nem sokat mer a Szentlélekre hagyni, feltűrt lelki ingujjal úgy nekiesett a gyülekezetnek, hogy evangélizációjának utolsó előtti estéje után az egyik régi bibliás és „mellesleg" intelligens hallgatója így foglalta össze – többekkel egyetértve – az addig elhangzottakat: „Reszkessetek, egerek!" (Előrehozott morzsaszedés?)

Hisztérikus hevületbe is belelovalhatja magát az igehirdető, főleg ha olyan lelki tartalmak feszítik, amelyek valódi természetét nem ismeri. Például: azért ostorozza legbuzgóbban a gyülekezetet, amivel önmagában van titkon megakadva. Egy 18. századbeli rajzon az enyhén szólva túlfűtött prédikátor szószéke alatt pokoli jókedvvel szórakozik az ördög. – Ha valami miatt akaratlanul is „ráteszünk egy lapáttal" – bármi szempontból – egy-egy kijelentésünkre, jó elővennünk és megvallatnunk magunkat: mi volt ezzel az igazi célunk?

Nem is oly régen szinte véletlenszerűen csöppentem be egy templomba. Az igehirdető (tudtommal) nem tartozik a félhivatalosan vagy „közvéleményileg" kiválók közé. Talán mert túl szerény. De olyan igeszerűen, aktuálisan és közvetlenül-hitelesen beszélt, hogy arra elmondhattuk: „Örül mi szívünk".

Közel 200 éve élt a többszörös nyomorék Wilberforce. Élő hite révén lett hivatott és hitelre méltó. Róla mondták: Törpeként állt fel (beszélni), és óriásként ült le. Tartok tőle: az a mi nyomorunk, hogy nem vállaljuk ilyen-olyan törpeségünket, pedig az komoly valóság. S itt kezdődhetne fölemeltetésünk.

Dr. Bodrog Miklós – Lelkipásztor, 1996/9.

Fölösleges dolgok?

1919-ben a berlini Népligetben nagyszabású tüntetés zajlott. A szónok, Hoffmann kultuszminiszter hosszas beszéde végén megkérdezte: „Kell-e vallás továbbra is?" – Ezernyi torokból kiáltották feléje a választ: „Nem!"

Az ezt követő pillanatnyi csöndben valaki berlini tájszólással közbekiáltotta: „Számolásra sincs már szükség!"

„Die Gemeinde"

Az Úr veled van!

„Szemeimet a hegyekre emelem, onnan jön az én segítségem" (Zsolt 121). A Karénekesből is így énekeltük: *„onnan jő segítségem..."* (103. é.) A revidiált – vagy újabb – bibliafordításokban a régiekkel ellentétben már kérdésként hangzik: *„Honnan jön segítségem?"* vagy *„honnan jön segítség számomra?"*

A „Die Gute Nachricht" Bibliában ehhez a következő magyarázatot fűzték: A jeruzsálemi templomba zarándoklók, hazaindulásuk előtt szorongással gondolhattak az előttük levő útra. Hegyek között kellett menniük, és az út két oldalán, a hegyek ormán ősrégi, pogány kultikus helyek voltak, ahonnan veszedelem fenyegette őket.

Bizodalmuk megvallása után (2. vers) részesültek a pap útravaló áldásában:

Tudjad (légy tisztában vele): *„Az Úr nem engedi, hogy lábad megtántorodjék. Mindig ügyel rád. Ő, aki népét védelmezi, nem fárad és nem alszik el, rólad is gondot visel. Az Úr veled van; kezét föléd tartja, hogy a nap heve ne gyötörjön és a hold beteggé ne tegyen. Az Úr hárítsa el tőled a veszedelmet, és őrizze életedet! Bármit teszel: kezdettől fogva mindvégig legyen veled; ma és minden újabb napon."*

Az Úr királya

Koronázási zsoltár (Zsoltárok 2)

A világuralomra igényt tartó – Istent e földön képviselő – júdeai királyok koronázási ceremóniáinak Egyiptom szolgált példaképül. A kis júdeai királyság világuralmi igénye képtelenségnek tűnhet, de következetesen a hitre épül: Izráel Istenéé az egész világ. Júdea királyainak koronázásakor e zsoltárt pap vagy próféta mondta el. A 7-9. verseket trónfoglaló beszédeként „Isten fia", maga a király mondta.

Kihirdetem az Úr végzését. Ő mondta nekem: *„Az én fiam vagy! Fiammá tettelek ma téged!* (Adoptálás) *Kérd tőlem, és neked adom örökségül a népeket, birtokul a földkerekséget. Kormányozd őket vasököllel, szétzúzhatod őket, mint a cserépedényt"*

Júda államának bukása (Kr.e. 587) után, a felforrósodott várakozás beteljesedését az eljövendő Békekirálytól, a Messiástól várták.

Az Újszövetség e várakozás beteljesedését Jézus Krisztusban látja.

A „Die Gute Nachricht" alapján; a magyar ökumenikus fordítás felhasználásával

Schöneck Gábor

TANULMÁNYI SZEMLE

Szarka Miklós ref. lelkész

A hit

Különösen nagy dolog, hogy éppen a hitnek a titkáról szólhatok. Ez tulajdonképpen kiváltság, és rendkívül izgalmas feladat azért, mert megpróbáljuk változatosan átgondolni az elmúlt 500 év európai gondolkodástörténetét: milyen hallatlan jelentősége volt az Isten-kérdésnek. Pontosabban annak, hogy Isten hogyan ismerhető meg. Még pontosabban,hogy Isten megismerhető-e egyáltalán? Szeretném rögtön három pontban, azaz három kérdés formájában felvázolni a mondanivalómat.

Az első kérdés, mely a reformáció korának, a 16. századnak, még pontosabban, Luther Mártonnak a kérdése: Hogyan nyerek egy kegyelmes Istent? Tulajdonképpen erre a kérdésre adott válasz volt a reformáció teológiája, és általában a lutheri és a kálvini rendszer.

A második kérdés, amely e beszélgetésünknek a második fejezetét fogja képezni: a 17-18. században kételkedővé lettek Európában az emberek, legalábbis azok, akiknek a filozófiai gondolatai meghatározták az európai gondolkodást. És ebből a kérdésből: *hogyan nyerek egy kegyelmes Istent?* – egészen szkeptikus kérdés lett, van-e egyáltalán Isten?

A harmadik pedig tulajdonképpen már az egzisztencializmust átélt embernek a kérdése, a mi kérdésünk, a mai ember kérdése. Hangsúlyozom, nem a hitre jutott ember kérdése, hanem a valaki vagy valami után keresgélő emberé. Így hangzik: hogyan lehetnék boldog? Ez a mi kérdésünk, a 20. század emberéé.

A 16. század, a reformáció százada, Luther és Kálvin százada, mely a következő hármas választ adta az akkori kérdésre: hogyan nyerek egy kegyelmes Istent? Az első: Istent csakis kegyelem által ismerhetem meg. Ez annyit jelent, hogy: *Sola grácia*. Bizonyára van némi gond a latin ismeretünkkel, de azért engedtessék meg, hogy néhány ilyen dogmatikai terminus technicust latinul írjak fel, mert rendkívül egyszerűek és lehet, hogy így még jobban megrögződnek bennünk. A *Sola grácia* elve annyit jelent, hogy én Istent csak akkor ismerhetem meg, ha Isten hajlandó megismertetni magát velem. Ha tehát Isten jelt ad önmagáról,akkor vehetem ezeket a jelzéseket, és ezek az isteni önközlő jelzések minden Isten-ismeretnek az előfeltételei. Egyedül kegyelem által ismerhető meg Isten. De felismertek egy másik igazságot is, azt, hogy a „kegyelem által" ugyanakkor hitet is jelent: *Sola fide*. Ez annyit jelent, hogy ha Isten kegyelmesen bemutatkozik nekem, akkor én csak egyféleképpen reflektálhatok erre: úgy, hogy bizalmamat helyezem bele, azaz hiszek benne.

És itt rögtön meg kell különböztetnünk a hitnek két egymástól elválasztandó formáját. Tudjuk nagyon jól azt, hogy a gyógyászatban vannak olyan gyógyszerek, amelyek egyenesen hatnak, és vannak bizonyos placebok, amelyeknek a külalakja teljesen olyan, mint egy tabletta, nem áll másból, mint valamiféle meszes, összepréselt anyagból, és az égvilágon semmiféle gyógyító hatást nem fejt ki. Bizonyos pszichés hatása van a placebonak, mert azt gondolja, vagy azt hiszi a beteg, hogy ő most gyógyulni fog, de ennek a placebonak semmiféle hatása nincs. A hitnek is van egy igazi formája, és van egy placebo formája. Igazi formája az, hogy Isten kegyelmesen bemutatkozik nekem, megnyilatkozik nekem. Hallom, átélem Őt, ez a *„Sola grácia"*, és úgy válaszolok neki, hogy a bizalmam helyezem belé. Ez a *„Sola fide"*. A hitnek az igazi formája, amikor végül is két élő személy között van olyan élő kapcsolat, amely nyomán a nálam hatalmasabb, csodálatos, kegyelmes Isten oltalmába vesz engem. És én életem során a belé vetett bizalom által az Ő oltalmát és kegyelmét tapasztalom.

Ugyanakkor pedig lehetséges az, hogy én teremtek magamnak istent. Megálmodok magamnak, elképzelek magamnak istent, és egy ilyen képzeletbeli istenbe vetem minden vágyam és reményem. Ez a placebo-hit. Ami tulajdonképpen kivetítés, de olyan alapon, hogy Isten objektíve nem létezik. Csak elképzelek valakit, és ebbe az elképzelt valakibe vetem minden reménységemet. Sajnos azt kell mondanom, hogy a mai szekuláris ember ezt az utóbbit érti hitnek. A hitnek egyetlen igaz formáját ismerjük, amely Isten kegyelmes megnyilatkozására az ember bizalmi válasza.

De a reformáció felismert még valamit: a *„Sola scriptura"* elvét. Ez annyit jelentett, hogy a nekünk kegyelmesen bemutatkozó Isten, akibe mi bizalmunkat és hitünket vetjük, *„Sola scriptura"*, azaz egyedül a Szentírásból, és a Szentírás üzenetéből ismerhető meg. Ez a *„Sola scriptura"* elve. Most hogyha ezt a három fogalmat tisztáztuk, tulajdonképpen a 16. század három legfontosabb teológiai alapfogalmával lettünk tisztában. Ha már Isten kegyelmesen bemutatkozik és mi bizalmunkat belé vetjük, és az Írást elkezdjük tanulmányozni, akkor mindennek következtében megismerünk valakit, akit így lehet összefogni, hogy *„Solus Kristus"*, vagyis, ha Isten kegyelmesen megnyilatkozik nekem, a Fiát mutatja be nekem. Ugyanis Istennek az önkijelentése a testté lett Ige, az Ő fia. Krisztus azt mondta, hogy: *„Aki engem látott, az látta az Atyát"*. Ha bizalmamat vetem Istenbe, akkor Isten felém sugárzott szeretete az Ő Fián keresztül, és az Ő fiában lesz megfogható a számomra. Sőt mi több, ha az Írásokat tanulmányozom, akkor az Írások is Róla beszélnek. Ezért *„Solus Kristus"*. Jézus Krisztus mondta azt magáról, hogy *„senki nem mehet az Atyához, hanem csak én általam."* Sőt, ha valaki megáll a Szent István bazilikának a homlokzata előtt és felnéz a homlokzati kiírásra, akkor azt fogja olvasni, hogy *„Ego sum via, veritas et vita„* Én vagyok az út, az igazság és az élet. Ezt Jézus mondja a János evangéliumában, világossá téve azt, hogy nincs más út az Atyához, csak Jézus Krisztus által.

És, hogy milyen meghatározó, és történetileg milyen jelentős volt ez az Isten-ismeretre jutás, azt onnan tudjuk, hogy nemcsak egyháztörténészek, de világi történészek is vallják: az a tény, hogy a magyarság a 16. században megmaradhatott, – amikor tudjuk, hogy három részre szakadt az ország, és elveszítette volna a magyarság nemcsak az

identitását, hanem az életét és a földjét is: megmaradásának titka abban a mélyen gyökerező predesztinációs hitben rejlik, hogy a magyarság egy nagy ébredésen, egy nagy lelki megújuláson ment át a 16. században, a fent vázolt módon, és egész 16. századi magyar létét úgy értelmezte, mint olyan, Istentől kapott küldetést és feladatot, amire nézve neki itt kellett élnie a Kárpát-medencének ezen a pontján. Mégis, eme ragyogó felismerések ellenére a 17-18. sz. rendkívül szkeptikussá lett. Ennek igazolására különösen egyetlen gondolkodót szeretnék idézni: Immanuel Kantnak a személyét és egyetlen könyvét, A tiszta ész kritikáját. Immanuel Kant alapgondolata az volt, hogy A tiszta ész kritikáját figyelembe véve Isten nem is bizonyítható, de nem is cáfolható. Sőt mi több, egyetlenegy közvetett isten-bizonyíték van arra, hogy Istennek kell lenni, ez pedig az emberben lévő erkölcsi törvény. A lelkiismeret filozófiai vizsgálata vezette el arra Kantot, hogyha az emberi természetből egyáltalán nem következtethető módon működik az emberi lelkiismeret, akkor ez a belénk ültetett finom műszer feltétlen jele annak, hogy valaki belénk ültette ezt a műszert. Mintegy bele vetítve a megteremtett emberbe azt a törvényt, hogy bennünk van egy ilyen lelkiismeret, ugyanúgy feltétlen kell lennie a történelemnek egy olyan ura, bírója – Bírónak mondja Kant – aki a jót és a rosszat helyre teszi. A rosszat bünteti, a jót pedig jutalmazni fogja. Annak ellenére, hogy Kant ezt ilyen szépen elrendezte, és úgy tűnik hogy erre már nem lehet tovább rákérdezni, de a következő évtizedek és a következő századok racionalista gondolkodói mégis egy nagyon fontos, pontosabban két fontos kérdést tettek fel ennek nyomán.

Felvetődött az a kérdés, hogy tulajdonképpen Isten érzékfeletti valóság-e, akit az ember az eszével, gondolatával, meg tud ragadni, vagy pedig Isten az emberi szubjektumban megjelenő olyan jelenség, amely lehet terméke az ember személyiségének, de semmiképpen nem objektív valóság. Ez a kérdésfeltevés rendkívül fontos volt. Tehát Isten érzékfeletti-e, vagy az emberi szubjektum része. Csupán Kantról tudjuk azt, hogy ő maga nemleges választ adott erre a kérdésre, és azt mondta, hogy Isten mivel nem ismerhető meg érzékfeletti módon, mert az ember csak az érzékelhető világot tudja érzékszerveivel ismerni, ezért Isten nem érzékfeletti valóság, hanem az emberi szubjektum része. Erre következett a racionalista gondolkodás, Feuerbach, (Ludwig Feuerbach), majd jött Darwin, Marx, Nietzsche és ők azt mondták, hogy amennyiben az Isten csak a szubjektumában létezik, ezért Isten nincs. Erre a feuerbachi és darwini illetve nietzschei, majd marxi gondolatra alakult ki az, amit nagyon sokat hallottunk különösen az elmúlt 30-40 évben filozófiatörténeti, vagy az ateizmus kérdését taglaló filozófia órákon. Ennek az volt a lényege, hogy a vallás és az Istenhit nem más, mint a népek ópiuma. Ezzel az ópiummal azért eteti az ember és az uralkodó osztály a népeket, hogy annál inkább el tudja altatni őket, teljesebben ki tudja zsákmányolni az embereket. Azzal hiteti őket – hangzott az említett filozófusok vádja –, hogy bár ebben a világban rengeteg szenvedése van az embernek, de majd a túlvilágon, tehát a halál utáni életben annál inkább kárpótlást fog az ember kapni minden földi szenvedéséért. Tehát az a válasz alakult ki, hogy tulajdonképpen Isten nincs. Ennek a gondolatnak, elsősorban Darwin, Marx, Feuerbach és Nietzsche voltak a megvallói, ami a 18.század második felére az egész világképünket döntő mértékben megváltoztatta, legalábbis az európai ember gondolkodását. De nehogy azt higgye bárki, hogy ezzel az egyházak vagy a keresztyén hit végső csődbe jutottak, mert az egyházak ugyanúgy léteztek, és az emberi közösség sok-sok kis műhelyében ugyanakkor még mindig reformációs módon gondolkoztak Istenről. És nagyon érdekes, hogy végigkövethető a keresztyén és a protestáns egyházak történetén a *sola fide,* a *sola scriptura* és a *sola gracia* elve, ugyanakkor Isten mindig megismerhető volt, és mindig előjöttek olyan emberek, akik ilyen módon hivatkoztak Isten-élményre. Csak nyilvánvaló dolog, hogy a filozófusoknak a gondolkodó elitre, az intellektuális rétegekre nagyon sokszor nagyobb hatásuk volt, mint a keresztény igehirdetésnek. Ennek következtében nagyon elterjedtek a feuerbachi, aztán nietzschi, marxi, darwini tanok és egy egészen új világkép alakult ki a 19.század második felére. A metafizikus világkép helyett a természettudományos világkép alakult ki, amelynek különösen a múlt század második felében volt egy nagyon markáns ága, az úgynevezett mechanikus materializmus. Ennek az volt a lényege, hogy végülis mindenféle természetfeletti és ember feletti létező hatalom vagy Isten nélkül magyarázható, vagy a természet önmagából ad magyarázatot rá. Hiszen a természet semmiképpen nem gondolathoz, sokkal inkább géphez hasonlít. Nyilvánvaló, hogy az objektív Isten-kép helyére a szubjektív Isten-élmény kerül. Mivel filozófiai oldalról nemcsak, hogy kérdőjelessé vált, hanem tagadottá az objektív Isten, ezért azok, akik a reformációs gondolatsor alapján jutottak Isten-ismeretre, nem nagyon tudták bizonyítani azt, hogy nekik objektív Istenük van. Sokkal inkább a maguk szubjektív élményéről, élményeiről, és érzéseiről kezdtek beszámolni, gondolván, hogy azt úgysem lehet cáfolni.

A protestáns egyházak történetében Németországban a 17-18. században volt egy kegyességi irányzat, melyet pietizmusnak neveztek. Ez idegen szó. Pietizmus: (*pietas*), az embernek és a Krisztusnak a belső lelki kapcsolatát nagyon kihangsúlyozó kegyességi irányzat. A pietizmus erősen szubjektív és erősen érzelmi keresztyénséget jelentett. Most már a filozófia felől jött a nyomás. Nem csak, hogy megkérdőjelezték, hanem tagadták az objektív Isten létét, mire előjöttek a keresztyének és azt mondták, hogy akármit mondanak a filozófusok az objektív Istennek a hiányáról, mi szubjektíve bent a szívünkben, a lelkünkben mégis megtapasztaljuk a feltámadott Krisztust, tehát nekünk mégis feltámadott Krisztusunk van. Nyilvánvaló dolog, hogy a történelem-formáló – és ez nagyon fontos – Isten helyére az osztályharc került. Tudjuk jól, hogy a teológiai történet-szemlélet az, hogy egy a történelem Ura, a királyok Királya irányítja a történelmet. Ugyanakkor pedig előjött az osztályharcos elmélet, akár Engels, akár pedig Marx munkálkodása nyomán, akik azt állították, hogy a történelem nem más, mint az elnyomott és az elnyomó osztályok harcának a feszültsége. Ha valaki elolvassa a Kommunista kiáltványt, akkor végül is olvashatja ezt a 19. századbeli racionalista történelemszemléletet, amely az osztályharcos elméletet tükrözi. Eszerint az osztályharcnak a feszültsége, a népek, a tömegek és az egyének párharca, illetve a gazdagok és a szegények párharca, amely előreviszi a történelem menetét el egészen addig, amíg az osztályharcos elmélet szerint a szegények meg nem döntik a gazdagoknak a világát, és akkor végrehajtják a proletárdiktatúrát. Ezt követően a történelem egy újabb döntő szakaszba lép, elindul az osztály nélküli társadalom ideálja, a kommunizmus felé.

De volt még valami más is, volt egy hallatlanul jelentős és a 20.századunkra nagy hatást gyakorló gondolkodó: Sigmund Freud. A tudatalatti felfedezője egy bécsi

idegelme gyógyász, aki 1908-1909-ben hisztériás leányokkal kezdett el foglalkozni, és arra jött rá, hogy minden hisztériás jelenség mögött a nemi libidónak a ki nem éltsége, tehát valamiféle nagyon mélyen rejlő szexuális zavara rejtőzik. Erre Freud felállította a maga libidó-elméletét, amely a népi köztudatba és a népi gondolkodásba, mint a pánszexualizmis elmélete vonult be.

Nyilvánvaló dolog, hogy mi már egy olyan korban élünk, amikor sokkal kevésbé gondolkodunk olyan törvényekben, amelyek tilalomfákat jelentenének bizonyos belső ösztönerők számára. Eljutott az a tudás a fülünkig, hogy az ösztönöknek olyan hallatlan ereje van, hogy azokat csak kiélni lehet, mert ha nem éljük ki ezeket az ösztönerőket, akkor az ember beteggé, neurotikussá, hisztérikussá válik. Nagyon hangsúlyozom, hogy maga Freud soha nem tanította ezt így, ahogy elmondom. Viszont tudjuk nagyon jól, hogy a népi gondolkodásban mindig torzulnak a nagy gondolkodóknak a tanításai, így mi már kevésbé a törvények kényszerét érezzük, inkább az ösztönök magukkal ragadó hatalmának és sodrásának az igézetében vagyunk. Tehát a törvények helyett az ösztönök köszöntöttek ránk. Nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy ez az egész folyamat, amit most itt elmondtam Immanuel Kant könyvének a megjelenésétől indult el, amelynek ezt a címet adta A tiszta ész kritikája, és rendkívüli a jelentősége az újkori gondolkodásban. Mondhatom azt, hogy Kanttól indult ki a kérdés feltevése, aki közel sem adott olyan radikális választ az Isten-kérdésre, mint később Feuerbach, Darwin vagy pedig Marx. De azt hiszem, hogy ez a gondolatsor és gondolatmenet, amelyben ezeket a neveket említettem elhatott egészen Sigmund Freudig. Ennek következtében mi egy egészen új kérdést teszünk fel. És a mi kérdésünk már nem az, hogy hogyan nyerek kegyelmes Istent, de nem is az, hogy van-e Isten egyáltalán, hanem az, hogy ebben a rettenetes 20.századi káoszban, amelyben nagyon sokszor érezzük az ösztönöknek való kiszolgáltatottságot, hogy roncsolódott meg az emberi élet alapszövete, akár a család, akár a párkapcsolatok, akár a házasság terén. Ugyanakkor látjuk, hogy alapjában véve azért nincs teljesen igaza Marxnak, aki azt mondta, hogy „A történelem lendítő ereje az osztályharcok története." Annál is inkább, mert nagyon jól tudjuk azt, hogy Németországban a negyvenes évek közepén, annak második felében kidolgozta a szociális piacgazdaságnak az elméletét, az úgynevezett freiburgi közgazdász iskola, és egy olyan jóléti, de ugyanakkor szociális hálóval biztosított társadalom képe bontakozott ki az ötvenes évektől kezdődően Nyugat-Európában, és az USA-ban is, hogy ebben nem nagyon látjuk az osztályharcnak a nyomait.

Mert ott, ahol a társadalom magas szinten termel és magas szinten fogyaszt, és ahol ugyanakkor meg tudja szőni a szociális hálót is, hogy a sokat termelő és sokat fogyasztó polgár szociálisan biztonságban legyen, ott egyszerűen eltűnnek azok az osztálytagozódások, amelyeket Marx a klasszikus kapitalizmusban a 19. században még annyira jelentősnek látott. Nos, nézzük meg, hogy egyrészt szenvedünk az ösztönöknek a feszültségében, másrészt az osztályharcos elmélet megdőlt. Ugyanakkor azt kell mondanom, hogy a 20. század második felére azok a vezető fizikusok, akik meghatározták a fizikai világképünket, akár Heisenberg, akár Max Planck, akár pedig Einstein, semmiképpen sem egy mechanikus világképet láttak maguk előtt, hanem sokkal inkább Heisenbergnek azzal a mondásával lehetne fémjelezni a plancki, vagy az einsteini vagy a bohri fizikai világképet, mely szerint „Számomra a világmindenség sokkal kevésbé egy géphez, és sokkal inkább egy szerető gondolathoz hasonlít". Tehát a mechanikus materializmus is megdőlt.

A kor és az ösztönök világáról szóló elmélet, amely ránk szabadult, csak szenvedést okoz az emberiségnek. Az osztályharcos elmélet is megdőlt.

Ebben a rettenetes kaotikus 20. században, amely ugyanakkor kitermelt két totális államot, részben a náci Németországot, részben pedig a bolsevista Szovjetuniót.

Rettenetes feszültségekben él Európa és a világ emberisége. Ezért mostmár rendkívül gyakorlati módon a mi kérdésünk az, hogy hogyan lehetnénk boldogok. Ez a harmadik kérdés. Engedtessék meg nekem, hogy visszamenjek még egy pillanatra Isten megismerésének a dolgára, nagyon szeretném hangsúlyozni, hogy én nem azért adok istenes választ erre a kérdésre, hogy hogyan lehetnék boldog, mert pap vagyok, hanem egyszerűen azért, mert azt kell mondanom, hogy Istent én is a 16. század Isten-ismereti sémájában ismertem meg, tehát: *„sola fide, sola gracia, sola scriptura"*. Így ismertem meg a *„solus Kristust"*, az egyedül Krisztust. Aki az életemet rendbe tette, nekem programot, feladatot, küldetést adott és boldog emberré tett. Ezért szeretném elmondani a kedves jelenlévőknek tulajdonképpen azt, hogy számomra mit jelent a hit, egyben válaszolni szeretnék arra a kérdésre, hogy hogyan lehet az ember boldog? De mielőtt konkrétan válaszolnék erre a kérdésre, szeretném elmondani még egyszer összefoglalólag azt, hogy Isten megismerését illetőleg kétféle forgatókönyvet ajánl a gondolkodás és a teológia története. Az egyik az, hogy Istent a természeti ismeret alapján lehet megismerni. A másik pedig, hogy Istent a hit alapján lehet megismerni. Mit jelent a természeti ismeret? Nos, a keresztyén Európában kidolgoztak egy úgynevezett *„ontológiai Isten-bizonyítékot"*. Nagyon hangsúlyozom, hogy számomra nincs olyan jelentősége ezeknek az Isten-bizonyítékoknak, mint ahogy ezeket kidolgozták. Pusztán csak azért említem meg őket, hogy annál markánsabban lássuk a hit-ismeretnek a jelentőségét, és legyen némi lexikális fogalmunk arról, hogy hogyan is gondolkodott Isten megismeréséről az ember. Mit jelent az ontológiai bizonyíték? Nagyon röviden, tömören: a középkorban dolgozták ki ezt az elméletet, amelynek az a lényege, hogy az ember önmagában hordja az istenes zmét. Márpedig, tette hozzá a középkor embere, ahol isteneszme van, ott Isten-valóságnak is kell lennie. Az önmagunkban hordozott isteneszme bizonyos jele, bizonyítéka annak, hogy Istennek is kell lennie. Természetesen azzal az idealista filozófiai logikával, hogy ahol idea van, ott realitásnak is kell lennie. Én egyébként nem tartom jelentősnek ezt az ontológiai Isten-bizonyítékot, és nem ajánlom senkinek. Csak azért mondom, hogy tudjunk róla.Nyilvánvaló, hogy sántít, ugyanis az a tény, hogy ha valaminek lennie kell, az még nem bizonyítja, hogy az a valami van is, csak azt, hogy van ontológiai bizonyítéka, ilyen módon Isten-bizonyíték. A második pedig a *kozmológiai Isten-bizonyíték*. Ennek az a lényege, hogy mivel mindennek van valamilyen oka, ezért a létezésnek is kell, hogy legyen valamilyen oka. Sőt, mi több, hogyha előttünk van a kozmosz és előttünk van a világmindenség, az univerzum, akkor az univerzum feltétlen kell, hogy valami okkal rendelkezzék. Ez az ok pedig, mondja a kozmológiai bizonyítékot valló ember, nem lehet más, mint egy olyan Teremtő, aki megteremtette ezt a valóságot.

Ehhez hozzásegített valami: a teológusok is beszélnek Istennek arról a megismerési lehetőségéről, hogy Isten a maga műveiből megismerhető. Ha nem is azt, hogy kicsoda, hogy milyen Isten, hanem egyáltalán azt, hogy valakinek lennie kell. Azt mondják a teológusok, hogy Istennek a lábnyomai a természetben felismerhetők ma is. Ugyanis a természetnek a rendjéről, az embernek feltétlen a Teremtő Isten kell, hogy az eszébe jusson. Bizonyára hallottunk Aquinói Szent Tamásról, akinek rendkívül jelentős volt a filozófiai rendszere középkorban. Aquinói a következőt mondta: „A bűneset nem volt totális hatású az emberre. Az ember erkölcsi tudata a bűneset következtében megromlott, de az intellektusa nem romlott meg.. „ Ez azt jelenti, hogy az ember az intellektusa fényénél rendelkezik olyan szellemi képességekkel, hogy a természetben az Isten lábnyomait fel tudja fedezni. Nem arról szerez bizonyságot, hogy milyen az Isten, hanem, hogy van-e Isten egyáltalán, és arról, hogy Isten létező, objektív valóság. XIV. Lajos francia császárnak, aki nagyon erősen a felvilágosodás híve volt, volt egy nagyon egyszerű szolgája, aki pedig köztudomásúan hívő ember volt. A császár megkérdezte ezt az embert: mondd meg, hogy hol van Isten? Mire ez a fiatalember egy kérdéssel válaszolt: „Felség azt mondja meg, hogy hol nincs Isten?" „Ez a nagyon egyszerű válasz hivatott kifejezni azt a hitet, vagy gondolkodást, hogy akármerre lép az ember a természetben, mindenütt találkozik Isten lábnyomaival. Ez az ontológiai bizonyíték. Volt még egy teológiai, filozófiai iskola az Isten megismerésére. Ez a teleológiai bizonyíték.

Mi a teleológia? Telosz célt jelent görögül, lógia pedig tant jelent. Tehát a célről szóló tan. Az ontológiairól tudjuk azt, hogy a dolgokat a maga okára nézve próbálja megismerni, a teleológiai pedig a dolgok céljára nézve. Akik vallották a filozófia történetében a teleológiai Isten-bizonyítékot, azok azt mondták, hogy mindennek van valamilyen célja. A világnak is kell, hogy legyen valami célja. A világ célja tulajdonképpen Isten. Ami annyit jelent, hogy a történelem végén be fog bizonyosodni az, hogy van Isten. Hiszen a történelem végén mindenképpen Isten be kell, hogy mutatkozzék az emberiségnek, mert a fejlődés, amelyet a történelemben tapasztalunk, túlutal önmagán, és a történelem végső céljára mutat. Nos, miért nem tartjuk akár az ontológiai, akár a kozmológiai, sőt a teleológiai bizonyítékot sem fontosnak? Azért, mert ezek a gondolkodók végül is a valóság általunk elérhető legmagasabb fokát próbálják megragadni, de nem egy valóság fölötti Urat próbálnak megismerni. Ezért ezek az Isten-bizonyítékok – legalábbis az én számomra, és azoknak a számára, akik hitismereti úton ismerték meg Istent – különösebb jelentőséggel nem bírnak. De nyilvánvaló dolog, hogyha legalábbis lexikális szinten ismerni akarjuk a gondolkodás és az istenkérdés történetét, akkor nem árt, ha tisztában vagyunk ezekkel.

Mivel református lelkész vagyok, nyilvánvaló dolog, hogy a 16. századi teológia- és szellem-történethez kell visszanyúlnom, mert tulajdonképpen ugyanolyan lutheri, kálvini séma szerint ismertem meg Istent, ahogy a 16. században a reformáció korának emberei istenismeretről beszéltek. Ez annyit jelent, hogy számomra él a *sola gracia, sola fide, sola scriptura* elve. És ha én Istenbe vetett hitről beszélek, akkor ez számomra három dolgot jelent. Az első az, hogy a hit annyi, mint bizalom. Másodszor, a hit annyi, mint ismeret. Harmadszor, pedig a hit annyi, mint vallástétel. Szeretnék valamit tisztázni: semmiképpen nem vállalkozhatom arra, hogy valamiféle Isten-bizonyítékot adjak. Én nem tudok Isten-bizonyítékot adni, csak egyet tudok: bizonyságot tenni előttetek arról, hogy Isten hogyan mutatkozott meg a számomra, és hogyan lett Isten számomra kegyelmes Istenné. Persze, lehetnek olyanok, akik ezen a ponton némi csalódást éreznek. Mert megint nem kapták meg azt, amit reméltek, de hangsúlyozom – gondoljátok csak el – hogyha Isten bebizonyítható lenne, akkor része lenne ennek a mindenségnek, ahogy a mindenségnek a részei matematikailag, fizikailag vagy természettudományosan leírhatók. Isten nem része ennek a világnak, hiszen ha része lenne, akkor Isten nem lenne Isten. Mi vagyunk részei az Istennek, nem pedig ő a mi világunknak. Számomra ott kezdődik az istenismeret, hogy annak ellenére, hogy én nem akartam Istent megismerni, mert én 16-17 éves koromig azt az utat jártam végig, mely – hadd mondjam azt, hogy – Kanton, Feuerbachon, Hegelen, Marxon, Sigmund Freudon keresztül vezetett. Én ugyanúgy éreztem, gondolkodtam, mint a hozzám hasonló 15-20 éves fiatalok. És ekkor történt velem, hogy Isten megnyilatkozott nekem és megszólított engem. És itt rögtön említenem kell azt a bizonyos *„sola gracia"* elvet, mert én tulajdonképpen semmivel sem érdemeltem ki azt, hogy Isten nekem bemutatkozzék. Annál is inkább, mert alapjában véve én még nem is kerestem Őt. Még azt sem lehetne mondani, hogy Isten azért mutatkozott be nekem, mert én el akartam kezdeni keresni Őt. Inkább tagadtam, semhogy kerestem volna. Egyszerűen az egész istenkérdést 16 éves koromra sutba vágtam azzal, hogy végül is már a múlt század végére világossá vált, hogy az Isten-kérdéssel nem kell foglalkozni az embernek. Egy ilyen sajátos lelkiállapotomban mutatkozott be nekem Isten. Hozzá kell tennem azt, hogy ugyanakkor nagyon sok belső gyötrődésem volt, amelyekben minden serdülő embernek része van, aki elkezdi önmagát és a világ értelmét keresni. Elkezdi keresni, hogy egyáltalán mi végre él ebben a világban, és létezésének mi a célja ebben a világban. Ilyen kereséseim voltak. Sőt gyötrődéseim is voltak. El kell mondanom, hogy néhol még – nem komoly és nem súlyos, de – öngyilkos gondolataim is voltak. Hogy tudniillik, ha nem tudok választ adni ezekre a kérdésekre, akkor miért élek egyáltalán? Éreztem, hogy engem az tesz emberré, hogyha olyan kérdésekre tudok az emberi értelem világossága mellett válaszolni, amelyekre az állatok nem tudnak válaszolni. Ha nem kapok ilyen választ, akkor nem vagyok ember, és nincs értelme az életemnek. Ezt éltem át, és ezt éltem végig. Isten ebben a helyzetben ragadott meg, amikor szólt hozzám. Attól fogva számomra nem a filozófusok Istene volt a döntő, hanem a kijelentés Istene. Vele kapcsolatban rájöttem arra, hogy végül is én azért gondolkozhatom Istenről, vagy azért beszélgethetek bárkivel Istenről, mert Isten megszólított engem. Ha nem szólított volna meg, akkor nem tudtam volna gondolkodni felőle. Egyszerűen úgy, hogy az Ige, az Írás megelevenedett számomra, és programmá vált. Emlékszem, hogy ez hogyan történt. A Lukács ev. 5. fejezetét olvastam, a csodálatos halfogás történetét, amely után Jézus azt mondja az egyik halászembernek, Simonnak, Jóna fiának, hogy mostantól fogva embereket fogsz. Akkor belém nyilalt az a gondolat, hogy Isten olyan hatalmas, hogy még engem is emberhalásszá tehet, és ez egy fantasztikus program lesz számomra, ha én mostantól fogva nem halakban gondolkodom, hanem emberben. Halakban gondolkodni nyilván annyit jelent, hogy amit lehet összeszedek, és amit lehet az élet nagy piacán eladom, és abból pénzt csinálok magamnak. Végül is mindnyájunknak ez az alapvető felfogásunk az életről. Isten ezt az én serdülőkori, ilyetén igen materiális életcélomat teljesen áthúzta és új programot adott. Nem halakban fogsz te gondolkodni, hanem emberben, és embereket fogsz halászni. Tulajdonképpen az, hogy én lelkipásztor lettem, erre a számomra nagyon egyértelműen felragyogó programra vezethető vissza. Amikor Isten megszólított, attól fogva úgy gondol-

kodtam a hitről, mint ami számomra nem más, mint bizalom. Az engem elrejtő, megvédő Istennek adott reflexió, tulajdonképpen az én szubjektumomban létrejött békesség és öröm. Van a Márk evangéliumában egy fantasztikus történet. Egy apa Jézushoz vitte az epileptikus fiát. Jézus azt mondta, hogyha van hited, akkor ez a gyermek meggyógyulhat, hiszen minden lehetséges a hívőnek, és akkor az apa csodálatos választ ad Jézusnak – és erre szeretném a figyelmeteket irányítani –, amikor azt mondja: *„hiszek, Uram, légy segítségül az én hitetlenségemben"*. Ahogy halljátok ezt, ebben a vallomásban nyilvánvalóan van valami ellentmondás. Hiszen egyrészt hisz, másrészt hitetlennek mondja önmagát. Egyrészt már valaminek a birtokában van, másrészt pedig valami még teljesen idegen a számára. Mit jelent ez a belső ellentmondás? Megmondom. Tulajdonképpen, ahogy ennek az atyának ott Jézus megjelent, abban a pillanatban Jézusnak a sajátos kisugárzását érezte, és rögtön bizalom támadt benne Krisztus iránt, de úgy, hogy alapjában véve még fogalma sem volt arról, hogy ez az ember kicsoda. Ezt a mozzanatot szeretném hangsúlyozni. Tudniillik számomra is a hitrejutás és a hit ebben az első periódusban nem volt más, minthogy én már tudtam, hogy kibe vessem a bizalmam, de fogalmam nem volt arról, hogy az a valaki tuladonképpen kicsoda. Valahogy olyan volt ez nálam, mint amikor Jézus elkezdett tanítani az evangéliumok bizonysága szerint. Elkezdett tanítványokat elhívni magának, és ezek az emberek otthagyták a hajójukat, hálóikat, mert ezek az emberek általában Genezáret környéki halászok voltak. És rögtön bizalom támadt bennük Krisztus iránt, de úgy, hogy fogalmuk sem volt arról, hogy Jézusnak mi a programja, fogalmuk sem volt arról, hogy ebből az egész tanítványságból mi lesz. Bizalom volt, de ismeret nem volt bennük. Bizalom volt, de tapasztalat nem volt. Számomra ezt jelenti az, hogy a hit: bizalom. Valaki megszólalt számomra, és én rögtön bizalmat helyeztem belé, de azt, hogy hova akar vezetni, és azt, hogyan fogja komolyan venni, amit ígért, arról fogalmam sem volt. Mindnyájan hallottatok Ábrahámról, akit a Szentírás a hit atyjának nevez. Ez az Ábrahám egy arab sivatagbeli városban, Hárán városában élt, ahol az emberek a Holdat imádták, mert abban a régióban természeti isteneik voltak az embereknek. Egyszer meghallja Ábrahám Isten hangját. Azt mondja neki az Isten: menj ki a te földedből, a rokonságod közül, az atyád házából, és menj el arra a földre, amit mutatok neked, Kánaán földjére. Ábrahám elindul. Fogalma sincs, hogy hova fog érkezni, fogalma sincs, hogy kire bízza rá az életét, de elindul. Számomra ez a hit-bizalom. Valami nagyon mély megragadása a hitnek, ugyanis gondoljátok csak el, a hitnek szüksége van arra, hogy lásson, és hogy tapasztaljon? Alapjában véve nincs szüksége arra, hiszen az a szép benne, hogy nincs hozzá szükség tapasztalatra, mert ha a tapasztalat adott már, akkor nem hitről beszélünk, akkor már tudásról beszélünk. Látjátok ez a hit. Tapasztalat nélküli bizalom, tapasztalatok nélküli tudás. Azt mondja a Zsidókhoz írt levél írója, hogy *„a hit a nem látott dolgokról való meggyőződés."* Nem látom, de mégis meg vagyok győződve róla. Mert ő szólított. Számomra ez a hit, mint bizalom. De nemcsak ez a hit, hanem a hit-ismeret is. Milyen vonatkozásban ismeret a hit? Három vonatkozásban: Mindenekelőtt rá kell jönnöm kozmikusan arra, hogy az az Isten, aki engem megszólított, az egyben Ura és Teremtője ennek az egész mindenségnek. Nagyon sokáig nem tudtam mit kezdeni a teremtéstörténettel. Aki olvasta ezt a részt, abban nagyon valószínű, hogy kételyek támadnak.

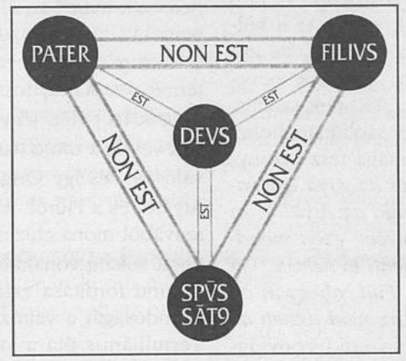
Az ókorban, mikor a teremtéstörténet íródott, akkor az úgynevezett természeti istenek világában élt az ember; pontosabban a számára megmagyarázhatatlan jelenségek mögött isteneket vélt fölfedezni. Így keletkeztek a természeti istenek, akár a Hold-isten, akár a természeti elemeknek az istenei. Magyarázatot nem tudván adni az egyes természeti jelenségekre, isteneket képzeltek el a jelenségek mögött, annak érdekében, hogy ezeket az isteneket kiengeszteljék, és velük jó kapcsolatban legyenek. Hogy helyezhető el számomra a teremtéstörténet ebben a sajátos, homályos, istenekkel teletűzdelt világban? Úgy, hogy a sokistenhittel szemben megszólal a Szentírásnak egy egészen specifikus jelensége, az egyistenhit. Pontosabban megszólal az, hogy: ember bátran hajtsd uralmad alá a Földet, ismerd meg a világot. Hiszen nem istenek azok, amelyek vannak ebben a világban. Egyetlen Isten van, aki nem akarja elzárni előled a természetet, az univerzumot, és a kozmoszt. Ismerd meg, bátran ismerd meg, és hatolj bele a titkába. Számomra a teremtéstörténet azóta, mióta hiszek az egy élő Istenben, tulajdonképpen nem más, mint nagy parancs és nagy utasítás arra, hogy ember, bátran űzd a természettudományt, mert nem kell félned attól, hogy mindenféle istenek riogatnak, hiszen egyetlen Isten van, és a dolgoknak megvan a racionális magyarázata a természetben, és a kozmoszban. Bátran ismerd meg a természetet. De ugyanakkor a hit úgy is ismeret számomra, hogy a hitből adódóan egy csomó olyan konkrét, a saját egyéni életemre vonatkoztatható ismeretnek vagyok a birtokában, amely hozzásegít ahhoz, hogy a családi életemet és a párkapcsolatomat, vagy az életem legintimebb, legbelsőbb szféráját egészen másként éljem, mint azok, akik csak szeretnének boldogok lenni. Azt tudom mondani, hogy nekem, akinek a hit bizalom, a hit úgy ismeret, hogy immár nem fő programom, hogy boldog legyek, sokkal inkább az, hogy boldogítsak valaki mást. Rájövök arra, hogy akkor leszek én is igazán boldog, hogyha az első gesztus a részemről az önzetlenség lesz. Felebarátom akkor fogja magát adni igazán, ha én adom magam teljesen neki, minden feltétel nélkül, és ezt a hitemből eredően teszem meg. Így is ismeretet jelent számomra a hitem. Végül a hit úgy is ismeret, hogy aki hitre jut, az egy kicsit elkötelezetté válik arra, hogy Isten dolgait lexikálisan is megismerje. Ismernie kell a Bibliát, ismernie kell az egyház történetét, azután azoknak az embereknek a történetét, akik előtte jártak és ugyancsak hitben voltak és hit alapján élték az életüket. Tehát a hit ismeret is. Végül a hit vallástétel is, mert ha egyszer Isten hitet ébresztett bennem, akkor én elkötelezetté válok arra, hogy erről a hitemről bizonyságot tegyek. Bizonyságot tegyek úgy, hogy lehetőleg mindenki megértse, még az is, aki a hitet még csak kívülről szemléli, ő is értse, még akkor is, ha nem minden vonatkozása érthető az értelem, a ráció számára. Minden akkor igazán erős és bizonyítható, ha nem csak szavakban, hanem tettekben nyilatkozik meg. A hívő embernek szinte a tagjaiba van rekesztve a segítőkészség, az irgalmas samaritánusnak a készsége. Nos, az emberi életnek ezek a kihívásai azok, amelyekben tettekben megfoghatóan, sebet gyógyítóan bizonyíthatja be egy ember azt, hogy ő hisz, mert a hit vallástétel is. Az a legszerencsésebb dolog, ha a hitünket úgy valljuk meg, hogy az egy egyetemes nyelven, a diakóniának, vagy a karitatív gondolkodásnak, a szeretetszolgálatnak a nyelvén legyen kifejezve.

Elhangzott a Gödöllői Agrártudományi Egyetem Vallási Szemináriumán

Lukács Tamás

Gondolatok a Szentháromság tanáról

A FOGALOM BIBLIAI ELŐFORDULÁSAIRÓL

Az Isten hármasságáról szóló tanítás alapja és hitelességigénye a bibliai kinyilatkoztatáson nyugszik. Az Írás kinyilatkoztatásának értelmezése és az értelmezés körüli viták, tévtanítások és azok cáfolata nyomán, a II. században fogalmazódott meg először ez a tanítás.

A Szentháromság kifejezéssel nem találkozunk a Biblia lapjain. Kétségtelen, hogy az Írás, de főként az újszövetségi része az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek teljes, jól körvonalazott isteni személyiséget tulajdonít. E három személyiség egymáshoz való viszonya tekintetében is világos a kinyilatkoztatás, de a Szentháromságról szóló dogmát (tanítást) teljesen kifejtve a Biblia még nem tartalmazza. Ezt a tant a kinyilatkoztatás tényállásának mindenben megfelelően, de csak a kánon lezáródása utáni évszázadokban fogalmazták meg a keresztyénség nagy tanítói.

Az újszövetségi Szentírás számos helyen együtt, de egymástól határozottan megkülönböztetve említi az Atyát, a Fiút és a Szentlelket (Mt 3:16-17, 28:19, 1Kor 12:1-16, 2Kor 13:13, Ef 3:3-6, 1Pt 1:2, 1Jn 5:7-12, Jel 1:4-5).

IZRÁEL MONOTEIZMUSA

Amikor a theokratikus berendezkedésű Izráel a honfoglalás első századaiban, a földművelés, a kézműipar és szinte minden más területen a Baál-kultusz hatásai alá került, az Isten hármasságának tanítása – nagy valószínűséggel feltételezhetjük – valamiféle három istenről szóló tanítássá korcsosodott volna el. Az évszázadok tapasztalatai, Jahve-élményei, a nemzeti és hitbeli megerősödés sem tudott teljesen átütő Egy-Isten-hitet kiérlelni az izráelitákban. Akháb Kr.e. (875-854) korában a Baál-kultusz kísértése oly nagy mértékben felerősödött, hogy már-már veszélybe került álatala Izráelnek a népek körében elrendelt papi szolgálata is. Illés próféta kemény harcot vívott a hit korrekciójáért. Ez volt Ézsaiás, Jeremiás és sok más próféta keserves harca is. Hiányzott az Egy-Isten felé forduló karakterisztikus hit. Jeremiás így kesergi el Ura szavát: *„...cserélt-e pogány nép isteneket? – pedig azok nem is istenek! De népem felcserélte dicsőségét haszontalansággal."* (Jer 2:11-12). Ugyanígy lát Ezékiel is (8. r.), aki a bálványozást olyannak látja látomásában, mint bevett szokást Izráelben.

A kísértés még a fogság idején is zsákmányt szedett a kiválasztottak soraiból. Deutero-Ésaiás nagyon világos, kortársait bizonyára elgondolkodtató képekkel leplezi le a bálvány-istenek tehetetlenségét (És 44:10-19).

Izráel Istentől megkívánt monoteizmusa talán legegyértelműbben az 5Móz 6:4-5-ben, az un. *sema Jiszrael* (Halld meg Izráel!) parancsolatában fejeződik ki: *„Halld meg, Izráel, az Úr a mi Istenünk, egyedül Úr!..."*. E kinyilatkoztatás által megkülönböztethető a *monoteizmus* a *monolatriától* és a *henoteizmustól*, mely szintén csak egy istenséget ismer és tisztel, de más istenek létét nem tagadja. Izráelt viszont a Kinyilatkoztatás óvta a dualisztikus és a naturalisztikus kísértések tévelygéseitől.

A SZENTHÁROMSÁGTAN ÉS AZ ÚJSZÖVETSÉGI KINYILATKOZTATÁS KAPCSOLATA

A keresztyénség első századaiban a Krisztusban kiteljesedő kinyilatkoztatás újsága főként a zsidóság körében viszonylag nehezen talált elfogadásra (Lk 22:67-71). Pál megfogalmazásában: *„Aki a zsidóknak ugyan megütközés (botránkozás), a pogányoknak pedig bolondság..."* (1Kor 1:23).

Isten készségesnek mutatkozott arra, hogy önmagát mélyebben megismertesse az emberrel. Ezzel szemben viszont a kinyilatkoztatás felfogásának képtelenségét láthatjuk mindenben. A Krisztus utáni korszak Krisztus-tanúi is a Lélek inspirációjában fejtették ki Isten önközlő akaratát, de a teljes újszövetségi kép arról tanúskodik, hogy a kinyilatkoztatott szó mindig megelőzte a felfogási készséget. Ez nem csupán a népre, hanem a hírhozókra, az apostolokra és bizonyságtevőkre is vonatkozik. Úgy tűnik, alig képesek mindazt olyan pontosan és világosan megfogalmazni, közreadni, amint a Kinyilatkoztató azt nekik megmutatta, vagy azok értését számukra megadta. Ennek bizonysága a folyton torlódó képhalmaz, a hasonlatok és a komplikált mondatok sora. Hogy ez a felfogásbeli késedelem okozta-e a Szentháromságról szóló tanítás szószerinti megfogalmazásának az újszövetségi Szentírásból való kimaradását, vagy csupán az, hogy Isten nem tartotta szükségesnek az e tárgykör tételes kijelentését, nem tudhatjuk. Isten titka ez. Az viszont tény, hogy Isten három személyét, az objektív inspiráció, a Bibliában három különböző néven megismerteti.

A Szentháromságról szóló tanítás nem törekedhet arra, hogy Istent fogalmakba zárja. Egy-egy határkérdést érintő kinyilatkoztatás csupán gesztus, mely a megnevezhetetlen felé mutat. Csak akkor beszélhetünk Róla helyesen, ha lemondunk a teljes és hiánytalan felfogni akarásról és meghagyjuk Őt felfoghatatlanságában.

A HÁROM-EGY-ISTEN HIT KIINDULÓPONTJA

a/ Az ősegyházban a Szentháromság tanítása történeti tapasztalatok feldolgozását, újszövetségi szempontok szerinti magyarázását célzó erőfeszítésekből adódott. A Biblia az ószövetségi részében úgy beszél Istenről, mint

minden népnek Atyjáról, mint Izráel Atyjáról és mint a világ teremtőjéről és Uráról. Aki Atya, de mégis mindenek feletti szuverén Úr.

b/ Az újszövetségi kor kezdetén váratlan megnyilatkozásban, újszerű módon Isten önmagát mindeddig ismeretlen oldalról mutatta be: Jézus Krisztusban egy ember áll előttünk, aki magát Isten Fiának vallja. Az a küldött, aki önmaga Isten, nem valami „középlény", de ennek ellenére, ugyanúgy mint mi is, Istent „Atyjának" nevezi. Különös paradoxon: Istent Atyának, „TE"-nek szólítja, vagyis különböznie kellett tőle, csak így szólíthatja holmi színjáték nélkül Atyának. Másrészt, önmaga tesz bizonyságot arról, hogy egy az Atyával: *„Én és az Atya egy vagyunk."* (Jn 10:30); – *„Aki engem lát, látja az Atyát."* (Jn 14:9); – *„Mindaz, ami az Atyáé, az enyém; ezért mondtam, hogy az enyémből merít, és azt jelenti ki nektek."* (Jn 16:15); – *„...mindenki úgy tisztelje a Fiút, ahogyan az Atyát tisztelik. Aki nem tiszteli a Fiút, az nem tiszteli az Atyát sem..."* (Jn 5:23) – Tamás hitvallás-szerű bizonyságtétele: *„Én Uram, és én Istenem!"* (Jn 20:28).

Ő az, akiben beteljesedik Ézsaiás szava: *„Jelt ad néktek az Úr maga... Immánuel"*-t (Ézs 7:14). Ő Isten és ember is, akit egy fiatal nő, egy szűz hoz a világra. Ez számunkra azt jelenti, hogy itt Istennel nem mint Atyával, hanem mint az ígért Sarjadékkal, a Fiúval találkozunk. Bár emberi értelmünk előtt szinte megfoghatatlanul, mégis legnagyobb egységben: Isten ebben a kettősségben áll elénk. Ez a kettősség úgy Jézus Krisztus szavaiban, mint apostolai szavaiban igen világosan kirajzolódik.

c/ Isten eme harmonikus kettősségének a felismerését harmadik mozzanatként a Lélek meglepő élménye követi: Isten munkálkodik bennünk.

Amint az Atya és a Fiú kapcsolatára elmondtunk, elmondhatjuk a Szentlélek viszonylatában is. A Lélek nem azonosítható egészen sem az Atyával, sem a Fiúval, de mégsem mint „harmadik Isten" jön közel hozzánk, hanem azt a módot képviseli, ahogyan a Mindenható Isten az emberrel közösségre lép, és mégis magasan felette áll.

Meg kell állapítani, hogy a keresztyén hit történeti kibontakozása során először csupán a tények kényszerítésében jutott Isten háromságos mivoltának a felismerésére. Felmerül a kérdés, milyen viszony van a hit tapasztalásai és Isten saját benső valósága között. Isten megtapasztalásának ez a hármas formája csupán történelmi álarc, mely különböző szerepekben, de mindig ugyanaz az EGY közeledik az emberhez?

Előlegezve a választ, leszögezhetjük, hogy a Biblia Istenről adott tanításában az *igaz, változhatatlan, időtlen, szent* jelzőket használja, melyek egyértelművé teszik a feleletet: Isten nem mutatkozik meg előttünk másként, mint ahogy a valóságban van. Ha változhatatlan (vö. Jak 1:17) akkor, noha az Írás a múltra nézve nem szolgáltat bizonyítékokat a Szentháromság tanának kérdésében, – vagyis nem látjuk egyértelműen –, el kell fogadnunk azt a megállapítást, hogy az Ő isteni végtelenségében bírja a velünk megismertetett „háromságát".

A SZENTHÁROMSÁGRÓL SZÓLÓ TANÍTÁS

Isten, az Egy: Szentháromság. Minthogy ugyanarról az alanyról nem lehet ellentmondás nélkül állítani az egységet és háromságot vallani, kérdés számunkra, hogy Istenben miről kell azt mondanunk: *egy,* és miről azt, hogy *három?* A negyedik lateráni zsinat tanítása szerint Istenben három a személy, vagyis a *„magánakvaló"* (ὑπόστασις és egy a *„lényeg"*, a szubsztancia, vagyis a természet. Ami Istenben három: ὑπόστασις (önálló való), ez nemcsak magában áll, mint a szubsztancia általában, hanem úgy, mint pl. az embernek a kar, testnek a lélek.

A görögök kezdettől fogva φύσις-nek (természet, természetadta sajátosság) nevezték azt, ami Istenben egy. Az οὐσία-t (lét, lényeg) – plátoni szellemben – azonosnak vették a ὑπόστασις-szal (önálló való mellett, lényeg, valóság), és így Origenésszel ἑτεροουσία-t vallottak az Atyáról és a Fiúról. Az antiokhiai zsinat (269) ὁμοούσιος szavából monarchizmust (egyeduralom) olvasott ki. A latinok sokáig vonakodtak a ὑπόστασις-tól, melynek szószerinti fordítása *szubsztanciá*-t (legbelső lényeg, mely állandóságát a változások során is megőrzi) jelent, mert Tertulliánus óta a latinok ezt annak a megnevezésére használták, ami Istenben egy.

A latin *persona* ellen viszont a görögök tusakodtak sokáig, mert az ennek megfelelő görög szó: πρόσωπον (ábrázat, kép, színész-álarc; későbbi jelentése szerint: személy). Basziliusz óta a görögök meghatározása így hangzik: μία οὐσια ἐν τρίσιν ὑποστάσεσιν. A hívő ember ezeket a kifejezéseket azonos rendeltetésű, de eltérő eredetű szavakként értelmezheti, vagyis jelentése szerint: az *egy isteni valóság*, az *egy isteni lényeg három személynek* teljesen azonos birtokosa.

A TÉVUTAK ÉS A MEGOLDÁSI KÍSÉRLETEK ÁTTEKINTÉSE

A Szentháromság titkára nézve kétféle eretnekség lángja lobbant fel az egyháztörténelem eddigi időszakaiban:

1. Amely az isteni egységet túlhangsúlyozza és ez által a háromság tagadására jut (*monarchizmus, unitárianizmus*)

2. A személyek háromságát az egység rovására emeli ki és szétbontja Isten egységét (*tritheizmus*).

1. A MONARCHIANIZMUS két alakban jelent meg:

a/ Theodotius 190 körül Cerinthus és az ebioniták nyomán azt tanította, hogy Jézusra, aki jámbor ember volt, a bemerítésekor leszállt egy δύναμις (erő, erőmegnyilvánulás), mely által csodákat művelt és szentségre jutott. Ezért aztán Isten adoptálta őt. Ez az erő közvetlenül halála előtt elhagyta. Samosatai Pál, antiokhiai püspök 260 körül ugyanezt a racionalista, zsidós elméletet használta fel, de jobb megfogalmazásban: egy isteni személy öröktől nemzette magából az isteni értelmet (λόγος – logosz, ige, szó), és a bölcsességet (σοφία), mely azonos a λόγος-szal. A nemzett Logosz azonos lényegű (ὁμοούσιος) a nemző Istennel, de személytelen (ἀνυπόστατος). Ez a *személy*-telen Logosz működött Jézusban és méltóvá tette Őt az istenfiúságra.

b/ A modális monarchizmus – 200 körül a szmirnai Noetus Rómában azt hirdette, hogy Isten a maga abszolút világfölöttiségében Atya, de ahogy kifelé megnyilatkozik

a megtestesülésben: Fiú. Jézus Krisztus tehát nem merőben ember, mint az adopciánus monarchistáknál, hanem valóságos Isten, az Atyával azonos személy. Így a Golgotán is maga az Atya szenvedett. Ebben az elgondolásban sem maradt hely a Szentlélek számára. Eusebius mondja: „Alexandriai Dénes a Szentlélek iránti érzéketlenséget vet a szemünkre." (Schütz nyomán; Euseb. Hist. E. VII. b.)

A III. századi szabelliánusok úgy akarták megoldani ezt a kérdést, hogy hirdették: az egy isteni személy az üdvtörténet során három szerepben (πρόσωπον) lépett fel és működött. (ἐνέργεια=lét és működési mód, módozat; innen a modalizmus). Mint teremtő ószövetségi Atya, aki törvényadó is, mint megváltó Fiú, és mint megszentelő Szentlélek.

Itt kell megemlíteni, hogy a (πρόσωπον) a fentebbi megfogalmazás szerinti használat nyomán került a kegyességi nyelvbe, majd ilyen közvetítéssel vált az antik világ „személy" fogalmává.

Megállapíthatjuk, hogy mind az adopciánus monarchisták, mind a modalisták kísérletei jelentős kezdeményezést képviselnek az „isteni titok" felőli gondolkodást illetően, de e két ág mégis zsákutcát jelent – és a későbbi századokban ezeken túl még jónéhány kísérlet – bár logikusak, de hamisan leegyszerűsítik a megoldást.

2. A SZUBORDINACIANIZMUS – nem tagadja a három személyt, de tagadja azok azonos-*lényegűségét*: a második és a harmadik személy alsóbbrendű, mint az első, akinek alá vannak rendelve. Innen az elnevezés: *sub-ordinatianismus.*

E tanítás első hirdetője Ariusz, alexandriai pap volt. Tanításának lényege: az egyedül való igaz Isten nem osztja meg természetét, mert „egy-szerű". Nemzés útján sem közölheti azt, mert született Isten mint olyan: ellentmondás. A Fiú, aki az Atyától különböző személy, nem az Atya lényegéből született, hanem általa lett, (γένημα = termés, gyümölcs, /a γίνομαι ige γεν-tövéből/ és nem γέννημα = ivadék, akit nemzettek) az Atyának alkotása (κτίσμα), és a nemlétezőből lett (ἐξ οὐν ὄντων ἐστίν). Volt idő, amikor nem volt (ἦν ποτε, ὅτε οὐκ ἦν), de a többi teremtmény előtt lett, és Isten általa teremtett, vagyis itt közbülső lény Isten és ember között.

A niceai zsinat az ariánus tanításban egy árnyalatnyi változást hozott, mely abban állt, hogy hasonló lényegűnek nevezték (ὁμοιούσιος) Jézust az Atyával, míg Arius *teljesen különböző*-t tanított.

Ezt a tanítást Makedoniusz konstantinápolyi püspök átvitte a Szentlélekre is. Vagyis, a Lélek úgy viszonyul az Atyához, hogy e viszonyt az alárendeltség, a rangsorolás jellemzi. A Szentlélek úgy kisebb a Fiúnál, amint a Fiú kisebb az Atyánál. A Szentháromságban Egy: az Atya, aki mind lényegre, mind hatalomra nézve végtelen. Egy, aki lényegre véges, hatalomra végtelen: a Fiú. Egy az, aki mind lényegre, mind hatalomra nézve véges: a Szentlélek.

Az alexandriai zsinat 326-ban elvetette ezt a tanítást.

3. A TRITHEIZMUS – első képviselője Johannes Grammaticus Philoponus (550 körül) arisztotelikus monofizita Alexandriában. Azt tanította, hogy ahány személy, annyi természet. Isten három személy, tehát három természet is, melyek együtt fajilag úgy alkotnak egy lényt, miként három ember az egy emberi faj képviselője lehet.

4. A MODERN SZENTHÁROMSÁG-TAGADÓK. A humanizmus korától napjainkig, racionalisták és deisták hirdetik, hogy a Szentháromság tana észellenes és ezért elvetendő. A vallási felekezetek közül az unitárianizmus tagadta elsőnek a Szentháromságot, illetve azt az adopciánus monarchizmus szellemében fogta föl: Jézus Krisztus a teremtmények fölött kimagasló, hierarchiai méltóság. E megfontolás szerint Ő inkább nevezhető Isten fiának, mint mi.

Servet Mihályt, aki az inkvizíció üldözése elől menekült a szabadság hazájába, Svájcba, 1553-ban Kálvin elfogatta, s mint Szentháromságot tagadó embert mágyára küldte.

Servet előtt az Isten hármasságának tana olyan gyűlöletes volt – írja Kálvin –, hogy minden háromság-vallót istentagadónak nevezett.

Tanítása röviden: Isten *„lényegében"* három személyről beszélünk, így Istent három részre osztjuk. E háromság szerinte emberi találmány, amely Isten egységével ellenkezik. A nevezett személyek csupán külső eszmék, melyek nem is léteznek Isten lényegében, hanem egyik vagy másik alakban magát Istent jelképezik előttünk.

A BIBLIÁNAK A SZENTHÁROMSÁGTANT ÉRINTŐ TEXTUSAIRÓL

Az ószövetségi Szentírás nem ad tanítást Isten egymivoltának több személyben történő megnyilvánulása titkáról, az Isten hármasságáról. Vannak ugyan kifejezések, melyeket e kérdéskör ószövetségi nyomaiként szoktak magyarázni, de ezek ide vonatkozó jelentése csak látszólagos.

1. A 1Mózes könyvének többes számú kifejezései: *„Alkossunk embert a képmásunkra..."* (1Móz 1:26), *„menjünk csak le, és zavarjuk ott össze a nyelvüket..."* (1Móz 11:7). – Ezeket szokták a Szentháromság személyei egymás közti beszélgetéseinek vélni. (Philo szerint Isten az angyalokkal, vagy az elemekkel beszélt). A mai racionalisták a politeizmus maradványait látják e kifejezésben.

2. A מַלְאַךְ יְהוָה kifejezés; úgy találjuk, hogy az Úr nevében szól, egyes szám, első személyben. Vagyis a követ azonosítja magát Jahvéval. A profán jellegű archeológiai adatok azt bizonyítják, hogy a keleti követeknek ez általános szokása volt.

3. Az ószövetségi Messiás-kép. – Az ószövetségi Szentírás megváltó-tana sem ad konkrét utalást a Szentháromság tényére, de az kétségtelen, hogy amikor a Messiásról beszél, határozott személyről beszél. Az ígéret Gyermeke nemcsak Istentől küldött személynek, hanem Istennek is nevezi Őt a próféta és ez igen figyelemreméltó szempont!

„Mert gyermek születik nekünk,
fiú adatik nekünk.
Az uralom az ő vállán lesz,
és így fogják nevezni:
Csodálatos Tanácsos, Erős Isten,
Örökkévaló Atya,
Békesség Fejedelme!" (Ézs 9:5).

A Szentháromság tényének Ószövetségen belüli nyomait legszembetűnőbben az Ézsaiás-igéretek engedik sejteni, de mint konkrét Szentháromságot kinyilatkoztató tételt vagy erre szolgáló ótestámentumi bizonyítékot ezt a szövegrészt sem foghatjuk fel.

Az előzőekhez hasonlóan, az újszövetségi Szentírás sem ad Isten hármasságáról konkrét tanítást. Ugyanakkor vannak olyan gondolatok benne, melyek nyilvánvalóvá teszik Isten hármasságát. Amikor Isten háromszemélyűségének megnevezését a „*személy*" kifejezéssel végezzük, be kell látnunk, hogy az ilyen irányú alkalmazás szétfeszíti az antropomorf személyfogalmat. Ez magán hordja azt a jelzést is, hogy Isten személyes volta az emberi személyes létet végtelenül felülmúlja. Vagyis az antropomorf „*személy*" fogalmunk ilyen alkalmazása egy ki nem elégítő alkalmazásnak bizonyul.

Az újszövetségi Szentírás tanításának egyik idevonatkozó lényeges eleme, hogy az Atyáról is, a Fiúról is és a Szentlélekről is úgy beszél, mint Istenről. Istennek nevezi a külön-külön megnyilvánuló személyeket.

Az Atya istenségéről itt külön nem szólunk, hiszen az egyértelmű mindkét testamentumban.

JÉZUS KRISZTUS ISTENSÉGE

A Mt 28:19 magának Jézusnak az ajkáról vett idézet, melyben nyilvánvalóan kifejezésre jut az isteni hármasság titka. Az itt használt εἰς τὸ ὄνομα kifejezés, mint Isten három személyére vonatkoztatott közlés, mely annak valóságát, lényegét nevezi meg.

Pál apostol szinte minden levelének köszöntő soraiban az áldás-kívánás alapjául megnevezett Atya Istennel együtt említi Jézus Krisztust, és majd minden esetben a Szentlelket is. Ez azt a meggyőződést hirdeti, hogy Pál gondolkodásában mindhárom személy egy az „istenségben".

János bizonyságtételeiben a Fiú megnevezés mellett másik lényeges megnevezést is találunk:

KÜLDÖTT – János úgy beszél Jézusról, mint az Atya küldöttjéről.

J. Ratzinger, K.H. Schilkle nyomán idéz egy zsidó közmondást: „Egy ember küldöttje éppen olyan, mint maga a küldő." Jánosnál ez úgy teljesedik ki, hogy Jézusban, mint az Atya küldöttjében az valósult meg, amit az Atya akart. Egyedül Ő az a küldött, aki úgy teljesíti küldetését, hogy a maga személyével nem emel válaszfalat. Egészen egy Azzal, aki küldi Őt.

LOGOSZ – Amikor János úgy említi az Urat, mint Logoszt, akkor olyan szót alkalmaz, amely mind a zsidó, mind a görög körökben ismert volt. Ezzel átveszi a szóhoz tartozó gondolattársítások egész seregét is. Ilyen módon ezek jelentését Krisztusra viszi át.

A Logosz a görög gondolkodásban a lét örök összerűségének eszméje. Jánosnál ez Krisztusra alkalmazva új dimenziót nyer. Nemcsak azt fejezi ki, hogy minden lét értelemmel van áthatva, hanem azt is, hogy akire alkalmazza, személyesen Ő a Logosz, Ő az Ige, a „kimondottlét", az élő, eleven és megelevenítő kapcsolat a Megszólító és a megszólított között.

Istenségét az Úr szájából vett idézetek közül egy mondat kiemelésével bizonyítjuk: Jn 7:16 „*Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki elküldött engem.*" Ez a mondat azt is jelenti, hogy ÉN egyáltalán nem csupán ÉN vagyok, nem Önmagamé vagyok, hanem Én-em másé, azé akiben vagyok: EGY.

János – az 1János levél keletkezése az első század végére tehető! – konkrét állásfoglalását tükrözi e kérdésben az a megállapítása, mely szerint az antikrisztus tagadja az Atyát és a Fiút – értsd egységét (1Jn 2:22).

A SZENTLÉLEK ISTENSÉGE

A Szentírás a Szentléleknek sajátos isteni tulajdonságokat tulajdonít: mindentudó, minden igazságra megtanít, mindent kifürkész, Isten mélységeit is (Jn 14:16-17; 1Kor 2:10). Kijelenti Isten titkát (2Pt 1:21), közli a jövőt az apostolokkal, miként hajdan a prófétákkal (1Pt 1:10-12). Maga az abszolút igazság (Jn 16:13), szentség és minden szentség forrása (ApCsel 1:16, 4:25; Zsid 3:7). Az ellene vétők nem nyernek bocsánatot (Mt 12:31). Péter szavaiban tükröződő gondolkodása szerint Istennek is nevezi: „*... miért szállta meg a Sátán a szívedet, hogy hazudj a Szentléleknek, ... nem embereknek hazudtál, hanem Istennek*" (ApCsel 5:3-4).

A Szentháromságról szóló tanítás legismertebb szavait az 1Jn 5:7 fogalmazza meg: „*Mert hárman vannak, akik bizonyságot tesznek: a Lélek, a víz, a vér; és ez a három egy*". – Nem kívánunk vitába szállni azokkal az izagógusokkal, akik e textus eredetisége és hitelessége mellé mindenáron kérdőjeleket rajzolnak. Ha el is fogadjuk e rövidke szakasz eredetének későbbi voltát, azt csakis úgy, mint az ihlető Isten fontos, a teljes mennyei üzenet érthetőségének hiányát még időben, a kánon lezáródása előtt kinyilatkoztató szavát.

Az itt felemlített bibliai utalások különböző látású embereknél különböző magyarázatot nyernek. A végső, személyes lelki kincset jelentő megbizonyosodást minden hitben tájékozódó ember számára kizárólag a személyes, Istenre figyelő hit hozhatja meg.

Több mint háromszáz év kellett ahhoz, hogy a szentháromságtan a maga teljességében kialakuljon, de azóta több mint másfélezer éven át érvényes, tekintélye megingathatatlan. Bármilyen viharok dúlták is az egyházat, semmi sem ingathatta meg. A reformáció még tündöklőbbé tette, de a sok bajt kavaró radikalizmus és a racionalizmus sem takarhatta el igazságának ragyogását.

A felhasznált irodalom:

Robert Yung: *Analytical Concordance to the Holy Bible* – London

Herbert Haag: *Bibliai Lexikon* – A.Szt.Sz. Budapest, 1989.

Bibliai Lexikon – Szerkesztette: Czeglédi S., Hamar I., dr.Kállay K. – Budapest, 1931.

Schütz Antal: *Dogmatika I.* – Budapest, Sz.I.T. 1947.

Joseph Ratzinger: *A keresztyén hit* – Bécs, 1976

Kálvin János: *A keresztyén vallás rendszere I.* – Pápa, 1909.

Szimonidesz Lajos: *Zsidóság és keresztyénség* – Budapest (Dante kiadás).

ISTEN NÉPE A GYÜLEKEZETBEN

Lewis A. Drummond

ISTEN CSODÁLATOS MUNKÁJA

VI. rész

Isten szeretet a lelki ébredés alatt, ennélfogva ő gyógyítja meg országunkat

Ébredés Ében-Háézernél, 1Sám 4-7

1734-ben, egy fiatal, tudományos igényű lelkipásztor, Jonathan Edwards elkezdett prédikálni újszerűen a kongregációnális gyülekezetnek, Northamptonban, Massachusetts népének. Nagyapja, Solomon Stodard, aki elődje volt a lelkipásztori tisztségben, szolgálati idején három jelentős ébredést látott. Northamptonnak azonban szüksége volt Isten újabb érintésére.

1734-ben tüzet fogtak, különösen a fiatalság. Az izzás alábbhagyott egy bizonyos fokig az utóbbi hat évben. Az 1740-es évek elején a nagy brit igehirdető, George Whitefield Új-Angliába (Amerikába) vitorlázott, és kirobbant az ébredés.

Edwards és Whitefield másokkal együtt prédikált és általuk megadta Isten hazánknak az első nagy ébredést. Ezrek jöttek Krisztushoz, mint Istenhez, és egész egyházak ébredtek föl.

Edwards és Whitefield meglepően különbözőek voltak. Szinte intellektuális remete volt Edwards. Mindennap 12 óránál többet tanult. Az igehirdetéseit mind kéziratból olvasta föl. Nem volt szép a kézírása, a látását egészen lekötötte. Beletemette írásába az egész arcát, ritkán nézett föl a gyülekezetre, amikor prédikált. Felállt egy ládára, jó magasról beszélt: „Bűnösök egy haragvó Isten kezében." Soha nem nézett a népre, miközben gyötrődtek az ítéletei alatt.

Whitefield pont az ellenkezője volt. Annyira kancsal volt, hogy becsmérlői „dr. Kancsalnak" csúfolták. Veleszületett a szónoki tehetség. Hétszer utazott Amerikába, az utolsó utazása során meghalt, és Newburyport (Massachusetts) első presbiteriánus gyülekezete szószéke alatt temették el.

Ez volt az első amerikai ébredés korszaka. Isten velünk volt, az országgal. A forradalmi harcok jöttek és elmúltak, s vele távozott az ébredés. J. Edwin Orr, az ébredés történésze kiemeli: „Az amerikai forradalom sodrában morálisan pangás volt. Epidémikussá vált az iszákosság. Az ötmilliónyi lakosságból 300.000-en megrögzött iszákosok voltak. Minden évben 15.000-et temettek el közülük. A káromkodás volt a legmegdöbbentőbb. Az amerikai telepesek történelmében először féltek kimenni az asszonyok sötétedés után, rettegve a bántalmazásoktól. Mindennapos esemény volt a bankrablás.

Mit mondunk az egyházakról? A metodisták többet veszítettek, mint amennyit nyertek. A baptisták azt mondták, az volt addig a legfagyosabb téli korszakuk. A presbiteriánusok, a generál-konferenciájukon azon sajnálkoztak, hogy Amerikát istentelen nép lakja. Egy tipikus kongregácionalista gyülekezetben, Samuel Shepherd Lennox-i (Massachusetts) lelkész nem vett föl 16 éven át egy fiatalkorút. Az evangélikusok annyira lankadoztak, hogy már tárgyaltak az egyesülésről az episzkopálisokkal, ahol a legrosszabból éppen kifelé jöttek. A New York-i protestáns episzkopális püspök, Samuel Proovost, épp hogy működött még, de senkit nem konfirmált nagyon rég óta, úgyhogy eldöntötte, kilép a szolgálatból és más munkát keres magának. Az Egyesült Államok főügyésze, John Marshal levelet írt Virginia püspökének, James Madisonnak, hogy az egyház túl messzire jutott, túllépte azt, hogy Isten megváltotta. Voltaire határozottan állította, és Tom Paine egyre ismételte, „harminc év múlva el fogják felejteni a keresztyénséget".

„A Harvardon egy kérdőív nyomán felfedezték, hogy nincs egy hívő sem a diákok között. Ezután Princetonban adtak ki körkérdést, a leginkább evangéliumi helyen. Azt tapasztalták, hogy a diákság testületében volt két hívő és öt olyan, aki a mindennapos trágár beszédtől tartózkodott. A diákság lázadozott. Fenntartottak egy gúnyolódó közösséget Williams főiskolán, és Dortmouth-ban keresztyén-ellenes játékokat űztek. Leégették Princeton-ban a Nassau Csarnokot. A harvard-i egyetem elnökét lemondásra kényszerítették. New Yersey-ben, a presbiteriánus helyi egyházból kivették a Bibliát, és nyilvános máglya örömtüzén elégették. Oly ritka volt a keresztyén ember az egyetem területén az 1790-es években, hogy aki mégis volt, azt titokban tartotta; mint egy kommunista sejtben úgy tartottak néhány percet, titkosan, aminek adatait kódolták és csak ők ismerték."

Kennet Scott Latourette, az egyháztörténész írta: „Amennyiben úgy tekinthető, a pillanatnyi hisztéria úgy látta már, hogy ki lehetne jelenteni, az emberi jelenségek közül kikerült a keresztyénség. Az egyházak a falig hátráltak, és most már úgy látszik véglegesen el lettek törölve."

Az egyházak dicsősége megszűnt, de Isten nem szűnt meg. Isten az ébredésben nyilvánította ki szeretetét, és régóta szeretve szenvedett, de el nem pártolt soha. Isten mindig szeretettel kereste az alkalmat, hogy a mi országunkat üdvözítse.

Amikor lelki ébredés van:

Semmiféle körülmény nem mond ellent Isten megújító szeretetének.

Egy személy, egyház, teljes felekezet tönkre mehet, mind megszűnhetnek, ugyanúgy, ahogy Izráel Éli pap és a fiainak idejében, lépésenként.

Első lépés: Nincs erőteljes, látnoki prédikálás. Az 1Sám 3:1-ben olvasható: „*Abban az időben ritkaság volt az Úr igéje, nem volt gyakran látomás*". Több beszéd, de az Úr valós üzenete nélkül, sok gondolat, vázlatpapír, tervek és programok, de nincs gyakori látomás.

Második lépés: A vereség kezdete. Az izraeliták felületesen gondolták, hogy bizonyosak a látomásaikban és Isten korlátozza a víziókat. Tehát a filiszteusokkal vívott

csatára szemtelenül kivonulnak. *„De a filiszteusoktól... vereséget szenvedtek... levágtak a harcmezőn mintegy négyezer embert"* (1Sám 4:3).

Harmadik lépés: racionalizáció. Tanácsülést tartottak a vének, és megkérdezték: *„Miért veretett meg ma bennünket az Úr a filiszteusokkal?"* (1Sám 4:3). Akkor kezdték keresni a választ.

Más izraeliták azonban emocionálisan nyugtalanokká váltak, de nem helyesen. (Feltételeztük, hogy mi vagyunk Isten győzedelmes népe, – kiáltották.) *„Hogy engedhette meg ezt Isten?"*

Aztán egyre több lett a tragikus hiba, mint a racionális megfontolás. Elhatározták, hogy elviszik magukkal Istent, de csak úgy, mint saját tulajdonú eszközt. Felületes elképzelés a hitről, Isten vizuális jelenléte a szövetség ládája körül. Valóban azt gondolták, hogy a ládában Isten van. Volt talán nem egy, aki arra számított, hogyha látta a főpap valamikor Istent, akkor vegyük ki. Végső elképzelésük szerint meg is teszik. Így a maguk felszínes, szemtelenül bátor hitével, hogy miként vihetik Istent magukkal, elhatározták: *„Hozzuk el Silóból ide az ÚR szövetségládáját, jöjjön közénk, és szabadítson meg bennünket ellenségeink kezéből!"* (1Sám 4:3). Az izraeliták bálványt csináltak a ládából. Isten soha nem jutalmazza az ilyent.

Negyedik lépés: tényleges vereség. *„Harcoltak a filiszteusok, és vereséget szenvedett Izráel. Mindenki hazafelé menekült, mert a vereség igen nagy volt. Elesett Izráelből harmincezer gyalogos"* (2Sám 4:10). Az okot 30.000 ember vérével írták le, megcsonkított hadtestekkel. Izraelt leverték. Éli kitörte a nyakát, a két pap-fiút megölték. De ez még nem volt a vég.

Ötödik lépés: 1Sám 4:11: *„Elvették az Isten ládáját is."* A filiszteusok „elfogták Istent". A nagy kavarodásban Éli menye idő előtt szült, gyermekét Ikábódnak nevezte, ami azt jelenti, *„Oda van Izráel dicsősége"*.

Izráel dicsősége nem földrajzi méretű, nem politikai befolyás, nem nagy hadsereggel vagy bőséges gazdasággal jellemezhető. Izráel dicsősége az Isten jelenléte volt. Most elveszett.

Jelenleg sok kortárs gyülekezetünkben találhatunk párhuzamot Izráellel. Úgy tűnik, hogy elveszett a dicsőségünk. A mi dicsőségünk sem a nagy költségvetésben, szép épületekben vagy a tagság ezres nagyságrendjében van. A dicsőségünk Isten jelenléte. Gyakran úgy látszik, hogy a lelkekért vívott csatában a filiszteusok megfutamítottak minket.

2Krón 7:14-ben olvasható ígéret megvalósulhat? Valóban megteszi Isten, hogy a mi „Ikábód gyülekezeteink", és „Ikábód életünk" állapotából kimozdít és felébreszt?

Semmilyen vereség nem teszi tönkre Isten megújító szeretetét. Minden tragikus „Ikábód történet" után Isten azt munkálja, hogy üdvözítse hazánkat. Isten szereti az egész világot. De Isten munkája gyakran teljes csendben zajlik.

Sámuel első könyvében bepillantás van arra, milyenek Isten munkái. Először Dágon legyőzése. A filiszteusok bálványa, a büszke Dágon magasra telepedett pompás talapzatán, de Isten ládája előtt hirtelen lezuhant arcára. A filiszteusok azonban leleményesek voltak, visszatették.

Másnap azonban, amikor korán felkeltek „Dágon arccal a földön feküdt az Úr ládája előtt, és Dágon feje meg a két kezefeje letörve a küszöbön volt. Csak a dereka maradt meg (2Sám 5:4).

A filiszteusok tragikusan elmulasztották elfogadni Isten üzenetét, ezeket a pogányokat nem indította meg Dágon veresége, hogy tiszteljék az igaz Istent. Mind azt kívánták, hogy jelenlétének szimbólumát kapják vissza.

Közben Izraelben csendesen munkálkodott Isten. Előkészített egy prófétát. Elindult egy kisfiú a templomban. *„És megtudta az egész Izráel Dántől Beérsebáig, hogy az Úr prófétájául rendelte Sámuelt"* (2Sám 3:20).

James Burns történész az Ébredések és azok törvényszerűségei meg vezetői (Revivals, Their Laws and Leaders) c. könyvében állítja, hogy a tényleges lelki ébredés során rendszerint kiemelkedik egy próféta. Azaz általában van egy Jonathan Edwards, egy George Whitefield, egy John Wesley, egy Marie Monsen. Mivel Isten szeret az ébredés során, a szolgáival gyógyíttatni és üdvözíteni szeretné hazánkat.

A szív semmiféle keménysége nem akadályozza Isten felélesztő szeretetét. Isten mindig talál alkalmas szolgákat, még ha keveset is, akik megfelelnek az ébredés követelményeinek. Mint Mathew Henry, a bibliamagyarázó több, mint 200 éve megmondta: „Ha Isten szokatlan kegyelmet akar közölni, akkor az embereket először imádkozókká teszi". A szeretetben Isten kimutatja kedvességét, és minden árat megad az emberekért. Soha nem akarja azt, hogy népéről azt írják fel: Ikábód. Meg akarja gyógyítani és üdvözíteni akarja országunkat.

A 80 éves Benjamin Franklin, bár nehezen mondható, hogy evangéliumi keresztyénnek, azt mondta a kontinentális kongresszuson: „Megéltem, uraim, elég hosszú időt, de amióta élek, sőt annál is régebben bizonyul meggyőzőnek az az igazság, hogy Isten igazgatja az emberek ügyeit, – amint én látom". Isten szeretete gyakorolja az ellenőrzést.

„És attól a naptól kezdve, hogy a láda Kirjat-Jeárimban volt, sok idő, mégpedig húsz esztendő telt el. És Izráel egész háza sóhajtozott az Úr után" (1Sám 7:2). Ez volt a rabszolgaság húsz éve és a filiszteus elnyomás ideje, Isten jelenlétének látható bizonyítéka nélkül; mivel a szövetség ládája nem volt velük. A könnyek és a lelkifurdalás húsz éve. *„Az Úr utáni sóhajtozás"*-t figyelembe vehetjük az ébresztgető szeretet tapasztalatának. Csak ez a teher volt képes fogadni az áldást.

Amikor Isten népe mélyen és őszintén vágyakozott az Úr után, akkor három lépés elvezette őket az ébredés felszínéhez.

Első lépés: bűnbánat. Sámuel ezt mondta: *„Ha tiszta szívből akartok megtérni az Úrhoz, akkor távolítsátok el magatok közül az idegen isteneket és Astartékat. Ragaszkodjatok szívből az Úrhoz, egyedül neki szolgáljatok, akkor majd megment benneteket a filiszteusok kezéből"*. (1Sám 7:3). Ennek mélységes bűnbánatnak kellett lennie. Minden hamis istenséget el kell vetni. Isten soha nem engedi vissza a szövetség ládáját, amíg becsületesen meg nem bánják bűneiket.

Második lépés: imádkoznunk kell. Sámuel első könyve 7:7-8-ik versei állítják: *„Amikor ezt meghallották az Izráel fiai, félelem fogta el őket a filiszteusok miatt, és ezt mondták Izráel fiai Sámuelnek: Kiálts értünk szüntelenül Istenünkhöz, az Úrhoz, hogy szabadítson meg bennünket a filiszteusok kezéből!"* Izráel kétségbe volt esve. Sámuel közbenjáróként tevékenykedett, mint egy pap Isten népéért. Újszövetségi értelemben felszólításunk van, hogy álljunk a résre, mint „papok", hogy járjunk közbe az országért, amíg megérkezik az ébredés.

Az első nagy ébredés Edwards és Whitefield napjaiban imádságra fejlődött ki. A megújulás eljött és betört az úgynevezett „ima-koncerten". Széles körű ébredésre szólított föl Edwards, és a következő című könyvet írta meg: „Szerény kísérlet világos egyezség és Isten népe látható egységének előkészítésére, rendkívüli imádságban, vallásos ébredés és Krisztus földi királysága előhaladása érdekében, a Szentírás ígéretei és az utolsó időkre vonatkozó próféciák követésére". Ilyen hosszú a cím. Ebben ezt írja Edwards:

„A nagy külső szerencsétlenségek, amelyeket az egész világon láthatunk, különösen a véres háború, melybe a nemzetek belesodródtak és pusztultak... és amibe saját nemzetünknek is oly sok része volt, jó lenne, ha mindenkit hitre segítene, hinnék Isten szavát és szeretnék az emberiséget, komolyan imádkozva mindaddig a napig, amikor a farkas együtt lakik a báránnyal, a nemzetek pedig a kardjaikból ekevasat kalapálnának".

„Különösen azonban napjainkban a szellemi zűrzavarok és nyomorúságok bizonyítják, hogy Isten Lelkének áldott kiáradására lenne nagy szükség. Nem lehet az általános nézet, vagy a dolgok állása áttekintése, ami a népet kedvező irányban befolyásolná, ami porhintés lenne Sionról, hanem Isten Lelke általános kiáradásáért őszinte kiáltásra lenne szükség, ami kizárólag képes lenne hatásosan segíteni a jelenlegi gonosz dolgokon".

Isaac Backus, egy baptista történész, az első ébredéskor tért meg. Felvállalta az „ima-koncert" témáját és imádkozott ébredésért. A második nagy ébredés eszközévé vált, majd a modern missziói mozgalomban vett részt.

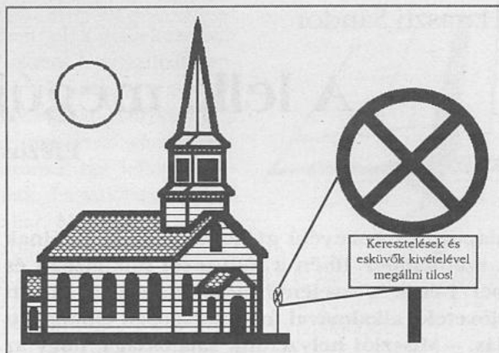
Harmadik lépés: végül áldozatot kell hozni. *„Sámuel fogott egy szopós bárányt, és feláldozta teljesen égőáldozatul az Úrnak. És Sámuel az Úrhoz kiáltott Izráelért. Az Úr pedig meghallgatta"* (1Sám 7:9). A bűnért lakolni kellett és a megbocsátó szeretet ezután öntetett ki. Az Úr szeretettel meghallgatta, *„és meggyógyult az ország"*.

Bűnbánat, imádság és megbocsátás útján az Úr kivezette Izráel, ellenségeivel szemben. *„Az Úr ... hatalmas hangon mennydörgött azon a napon a filiszteusok fölött, és úgy megzavarodtak, hogy vereséget szenvedtek Izráeltől"* (2Sám 7:10).

„Sámuel pedig fogott egy követ, felállította Micpa és Sén között, és elnevezte Ében-Háézernek, mert ezt mondta: Mindeddig megsegített minket az Úr!" (1Sám 7:12). Az Ében-Háézer szó jelentése Isten segítségének köve. Nemcsak az volt az a hely, ahol legyőzték a filiszteusokat, hanem az, amelytől *„Nem hatoltak be többé Izráel területére, mert az Úr keze sújtotta a filiszteusokat Sámuel egész életében"* (2Sám 7:13).

Izráel lélekben végigment az „Ikábód" állapottól minden úton „Ében-Háézer"-ig. Az utazáshoz nekünk vállalnunk kell Isten szeretetét, megbocsátását, hogy felüdüljön az ország. Ez az ébredés!

/Vége/

Megállni tilos?

Életutunkon *„Megállni tilos!"* táblák vannak mindenütt. határidők, követelmények, tervek kényszerítenek állandó futásra. Ki engedheti meg magának a mai kor tempójában, hogy megállva, magába szálljon? Hatalmas dómoktól, kicsiny imaházakig mindenütt ott állnak az imádkozás és igehirdetés helyei. Lelkünk parkolói kívánnak lenni, ahol a motort leállítva, a kerekek forgását megszüntethetjük. De időhiányra hivatkozva, vagy érdektelenségből itt is *„Megállni tilos!"* táblákat állítunk magunknak.

Kivételek azért akadnak. (Ezt jelzi a tiltó tábla alatti kiegészítő tábla is). Ünnepeken – nagy ritkán – megállhatunk ott, ahol Isten kíván szólni. Sokan évente egyszer – karácsonykor – mennek el a templomba. Mások gyakrabban is eljárnak – rendszertelenül, hangulatuk szerint, amikor más „fontosabb" programjuk nincsen.

Vegyük végre tudomásul, hogy a hétnapos hét nem emberi találmány. Isten ajándékozta ritmus, melyet önmagunk károsítása nélkül nem változtathatunk meg. A hetedik nap nem a mienk, hanem az Úré. Megszentelésre szánta...

Sokak számára a vasárnap nyugalma szent – a test számára. Ilyenkor senki és semmi nem zavarhatja őket. Belső emberüknek azonban nincsen csendessége; Isten nem jut szóhoz...

„Mai idők embere, ó állj meg végre a tülekedésben; Isten, a dicsőség Ura akar szólni hozzád!" – mondja egy énekünk. Ránk vonatkozik, kiknek életútja az ötórai csúcsforgalomhoz hasonló. Az Isten előtti elcsendesedést erőltetnünk kell, mert sokat veszíthetünk! „Isten, a dicsőség Ura akar szólni". Azt akarja neked elmondani, hogy bűneidtől való megszabadítása érdekében Fiát, Jézus Krisztust áldozta föl, és igazi boldogságod érdekében szavával akar kísérni, lépésről-lépésre.

Az elcsendesedés kegyelmét és a helyes meghallás megtanulását kívánom neked, hogy nehéz helyzeteiben is békességet tapasztalj...

Bodo Hoppe – Friedensbote

Dr. Haraszti Sándor

A lelki megújulás feltételei

Efézus 4:17-32

A budapesti és környéki gyülekezetek elöljáróinak 1945. szeptember 10-én a Nap utcai imaházban és október 1-én a Wesselényi utcai imaházban tartott összejövetelei alkalmával folytatólagosan elhangzott előadás. – Missziói helyzetünk sajátossága, hogy az előadás az eltelt fél évszázad alatt mit sem veszített időszerűségéből – (A szerkesztő).

❖

Mielőtt a probléma tárgyalásába fognánk, feltehetjük azt a kérdést: van-e egyáltalán szükségünk lelki megújulásra? Az elmúlt összejövetelek alkalmával előadó testvéreink már feleltek erre: Baranyai és Szabadi F. Gusztáv testvérek szükségesnek mondták. De nem álltak ők egyedül ezzel a felfogásukkal, hiszen mi magunk is valamennyien egyetértettünk velük.

Nem bocsátkozom tehát ismétlésekbe és nem taglalom újból, hogy mi minden nincs rendjén nálunk. Nem térek ki a baptista misszió terén észlelt pangásra, a gyülekezetek buzgóságában tapasztalható lanyhulásra és az ifjúsági munkában különösen a háború ütötte sebek feltárására. Lelki életünk sok bajáról nem volna nehéz kimutatnunk, hogy a körülmények függvénye: magától is megszűnik, ha kedvezőbben alakul a helyzet. Maradnak azonban tekintélyes számmal olyan degeneratív (elkorcsosulásra mutató) jelenségek, amelyeknek mélyebb okuk van: magyarázni csak a hívő élet zavaraival tudjuk őket. A buzgóság csökkenése, az érdeklődésnek az anyagi kérdések iránt való beteges túltengése, a rendszeres imádkozás elhanyagolása, az egyéni érdekek túlzott hangoztatása és csökönyös védelme, a pártpolitikai kérdéseknek a gyülekezetekbe való beszivárgása, az álműveltség jelszavainak hangoztatása mellett a világi társadalom külsőségeinek majmolása, stb.: ezek már minden belső lelki bajok, melyek semmiképpen sem tűnnek el a múló idővel és a külső körülmények változásával.

Ezek és a hozzájuk hasonló jelenségek miatt lelki megújulásra van szüksége a hívő közösségnek! Vázlatosnak szánt eszmefuttatásomban megpróbálom kifejteni azokat a tényeket, melyek feltételeit képezik az új életben való járásnak. Fejtegetésemben Pál apostol tanácsaihoz és gyakorlati útmutatásaihoz tartom magam. Az enyém csak annyi lesz, hogy mai nyelvre fordítom a majd kétezeréves alapelveket.

A tárgyalás során követni szándékolt módszerem az, hogy nem kívülről indulok, mint aki szerecsent mosdat, hanem belülről, mint aki lavinát indít. Ez a keresztyénségnek is módszere. Igaz ugyan, hogy alapviszonyulása a gyakorlati keresztyén életnek a közösség (vö. a következő fogalmakat az Újszövetségből: barát, atyafi, Krisztusban való egység, fő és tagok: annyi mint a Krisztus titokzatos teste, más néven: Krisztus és a gyülekezet), de az egyén szerepel benne építőkő gyanánt. Tájékozatlanság volna közösségi átalakulást várnunk a közösséget alkotó egyének megváltozása nélkül. Ezért tehát módszertani elvemhez híven, nem a közösségről óhajtok beszélni, hanem az egyéni lélek problémáiról. Amíg egyenként nem jutunk annak felismerésére, hogy eddigi életünkön változtatni kell, addig a közösség arculata úgysem változik, hiába is erőlködünk. Elérhetünk ugyan látszateredményeket, de rövidesen kitűnik, hogy ingatag építményt emeltünk. Olyan épülethez lesz hasonló a mi munkánk eredménye, melynek nemcsak a fundamentuma fövény, hanem maguk a téglák is önkényes mozgásokat végeznek. Rövid idő múlva csak kőhalom lesz a helyén. Hiába kíséreli meg egy lelkipásztor a gyülekezet régi fényének a helyreállítását külsőséges rendszabályokkal, burkolt lekötöttségekkel, csillogó ünnepélyekkel, nagyhangú evangélizálásokkal, futtában végzett alámerítésekkel, stb., ha nem sikerült megnyernie a tagokat az őszinte krisztusi életelveknek. Le fogják azok vetni magukról a nem jól álló és nem rájuk szabott köntöst, és a hosszúarcú kényszer-ájtatosság mögül ki fog villanni a Sátán torz vigyora; Krisztus rostáján ki fognak hullani a csak számbeli gyarapodás végett felvett tagok és szórólapátja olthatatlan tüzet fog zúdítani az egész külsőséges tákolmányra.

Nem külsőségekben való változásokról van tehát szó! Nem is nagyhangú közösségi csinnadrattákról; hanem az egyéni élet megváltoztatásáról. Ez a változás azonban csak pozitív irányú lehet: megújulás. Enélkül nincs miszszió, illuzórikus (ábrándos) mindenféle expanzív (terjeszkedésre irányuló) törekvés. Ezt válaszoltam a fiúkörünkben is, mikor azzal a kérdéssel jöttek hozzám, hogy miért nincsenek nálunk mostanában megtérések és alámerítések. – Hogy megtérések vannak-e folyamatban – feleltem, – azt nem tudjuk olyan egyszerűen eldönteni. Mert az Isten Szentlelkének a munkája sokszor csak idők múltával ismerszik fel. Más a vető és más az arató, tehát nem okvetlenül vall magvetésünk eredménytelenségére, ha nem lenget még ért kalászokat a szél. Esetleg nincs is még itt az aratás ideje. Ezért nem törekszem én arra – folytattam tovább a fiúk felé fordulva – hogy akár lasszóval is fogjam az alámerítendőket. De nem látom helyénvalónak az evangélizáló hadjárat megindítását sem addig, amíg gyülekezetünk lelkileg arra alkalmassá nem válik. Mert nagyon igaz az a mondás, hogy nedves fától nem lobbannak lángra a többi hasábok, ugyanígy nem alkalmas a Krisztusért lángoló szeretet demonstrálására (bemutatására) a langymeleg vagy talán már kihűlt gyülekezet.

A testvéreknek is azt mondom: nem azon van a hangsúly, hogy vegyünk fel új szokásokat, szertartásokat,

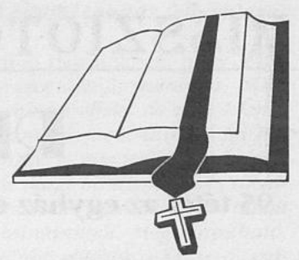
hogy megváltoztassuk a beszédünk hangját vagy stílusát, esetleg viselkedésünket alakítsuk, hanem: haljunk meg a régi életünk számára! Nem az a baj, ha érzelgős szónoklatokkal nem ríkatjuk meg a hallgatóságot; az sem hiba, ha gyújtó beszédekkel nem tüzeljük romantikus (regényes) áldozatvállalásokra és nem ringatjuk megvalósíthatatlan ábrándozásokba a pubertáskori (kamasz) mindkét nembeli ifjúságot. Mert ezek könnyű babérok ugyan egy szónoknak, de kétes értékű, sőt biztosan látszateredmények csupán egy lelkipásztor számára. Nem a szalmaláng-lelkesedés felkeltése a cél: így könnyű lenne imitálni (utánozni) akár az első pünkösdöt is, de Pál apostol pásztorális (lelkigondozói) munkássága is alig volna elégséges arra, hogy az ilyen könnyűszerrel nyert tagokban csakugyan „kiábrázolódjék a Krisztus".

Régi posztóval foltozni nem tanácsos. Emberi módszerekkel, elavult kísérletezgetésekkel próbálkozni a lelki élet területén: hiábavaló fáradozás. Hiába fogadjuk meg újból és újból: nem leszek többé fukar, nem leszek haragos, tartózkodni fogok az irígységtől és mások rágalmazásától: a régi én kötelez! Igazi megújulás kell ide. Teljesen le kell vetkeznünk a régi élet szerint való óembert és felöltöznünk az újat. Mert a régi meg van romolva.

Távolról sem akarnék elméleti fejtegetésekbe bocsátkozni, mégis ki kell mondanom, hogy valóban az ó- és újember problémájáról van itt szó. Komolyságban és módszerben hasonlít a kérdés ahhoz, amit Pál más helyen érint, midőn arról beszél, hogy ha a mi földi sátorházunk elbomol, épületünk van Istentől (2Kor 5). A feltámadt testet, melynek tulajdonságait itt nem részletezem, senki sem nyerheti el addig, amíg az evilági testet le nem vetette (vö. 1Kor 15). Ugyanez a módszere az új életben való járásnak is... Miután kimondottuk, hogy baptista közösségünk megújulása csak a közösséget alkotó egyének újjászületése árán érhető el, egyezzünk meg abban is, hogy ameddig le nem vetkezzük az óembert, semmiképpen sem ölthetjük magunkra az újat.

Miért kell szakítanunk a lelki múlttal? Azért, hogy „többé ne járjunk úgy, mint egyéb pogányok". Ebben kell tehát különböznünk a világtól. Sokan azt vélik, hogy elég néhány ájtatos szokást felvennünk és már el sem tudunk keveredni a világgal. Az ilyenek különbnek tartják egyik napot a másiknál, köszönésükből nem hiányozhat az Úr nevének az unalomig való hangoztatása, megszólításukban állandóan ott szerepel a cselekedeteikkel annyiszor lejáratott „testvér" kifejezés. Imádkozáskor talán földre borulnak, de szívükben lehetnek képmutatók, fukarok, irigykedők, széthúzók, stb.: vagyis cselekedhetik a testnek valamennyi cselekedetét (vö. Gal 5:19-21).

Pál az életeljárásunk megváltoztatását kívánja: ha ugyan megértettük a Krisztust és megtanultuk őbenne, hogy mi az igazság. Logikailag teljesen érthető ez a módszer: levetjük, ami romlott, felvesszük, ami jó. Negatívum és pozitívum egymást kiegészíti ebben az esetben. Pál tanácsa egyezik azzal az utasítással, amit Isten adott az ifjú Jeremiásnak: *„gyomlálj, irts, pusztíts, rombolj, építs és plántálj"* (Jer 1:10).

Kisebb közösségben, pl. a gyülekezetben sokszor tapasztalható ennek az elvnek a gyakorlati értéke. Hányszor kell rombolással kezdenie a munkát egy lelkipásztornak, ha valóban építeni akar. Megrögzött szokások, formalizmussá silányult istentiszteleti rend, világot utánzó belső élet, kongó szólamok, stb. lerombolása után kezdheti csak el a Szentlélek vezetésével az új ember kialakítását.

Pál azt ajánlja, hogy a megújulás ne legyen részleges! A 23-ik vers, az eredeti görög szöveg fogalmazásában, tartalom szerint átfordítva így hangzik: *újuljatok meg értelmetek* (vagyis *egész gondolkozás- és érzésvilágotok*) *lelkében* – ez annyit jelent, hogy lelkileg újuljunk meg a mi belső emberünkben. A lelki szempontoknak a hangoztatása félreértést kizáró módon hívja fel a figyelmet arra, hogy egyénileg végrehajtott, belső megújulásról van szó.

De azért akármennyire is hangsúlyozzuk a lelki szempontokat, a ténylegesen bekövetkező megújulás éreztetni fogja hatását az élet anyagi vonatkozásaiban is. Ha csakugyan nem részleges a mi megújulásunk, akkor ez magától értetődő tény. Az ember nemcsak lelki összetevőkből alakul, hanem testiekből is. A kétféle lényegnek egybehangzóan kell működnie (vö. 28. v.).

Fontos dolog, hogy beszédünk ne valljon ellene a tetteinknek és a gondolkodásunknak. Kerüljük a frivol hangot, a könnyelműségnek még a látszatát is. De ne ragadjanak magukkal bennünket fékevesztett indulataink se, mert így nem tudunk építgetni (vö. 29, 31. v.).

Mindez azért, hogy meg ne szomorítsuk viselkedésünkkel a Szentlelket, aki elpecsételt minket. Nem is gondoljuk meg sokszor, hogy lelki életünk minden mozzanata a Szentlélek közreműködését bizonyítja. Nem csupán rút hálátlanság volna elfeledkeznünk erről a különlegesen nagy kegyelmi tényről, hanem végveszélybe döntő lelki tragédiánk is fakadna abból, ha esetleg szembehelyezkednénk a Szentlélek sugallataival, miután már egyszer megvilágosodtunk (vö. 30. v. és Zsid. 6:4-8).

Ha egyéni életünk megújult, természetes következményei lesznek tapasztalhatók a közösségi vonatkozásokban is. Átalakulnak egymással való személyes kapcsolataink, előnyösen változik meg a családi és a gyülekezeti életünk, új erőre kap a közösségi munka. Hiszen egymásnak tagjai vagyunk. Nem lesz ismeretlen ige többé az egymás hibái iránt való elnézés, hiszen mi magunk is ugyanezt tapasztaltuk személy szerint a mi Istenünktől (vö. 25, 32. v.).

Seregek Ura, Istenem! Állíts helyre minket; világoltasd a te orcádat, hogy megszabaduljunk!"

(Zsolt 80:8)

(Örömhír 1945. decemberi szám)

MISSZIÓTÖRTÉNETI SZEMELVÉNYEK

REFORMÁCIÓ MA

95 tétel az egyház és a társadalom helyzetéről „Luther évében", 1996-ban

A tételek sorrendje

Felhívás megtérésre
A társadalom jelenlegi helyzete
Az egyház csődje
A Biblia feladása
Az Istenről szóló bibliai tanítás felbomlása
A Jézus Krisztusról szóló bibliai tanítás felbomlása
A bűnről és megváltásról szóló bibliai tanítás felbomlása
Idegen szellemek behatolása az egyházba
Az egyház szekularizációja (elvilágiasodása)
A hívők megtartása a jelen ítélettel szemben
Ragaszkodás a missziói megbízáshoz
Az egyházból való kilépés kérdése
Az egyház reformációjának alapjai
Igazi és hamis egység
A teológia megújulása
Az egyházi fegyelem gyakorlása
Az egyes hívők megbízatása
Az egyház megbízatása
Az állam és a társadalom megbízatása
Előretekintés

A fenti felhívást a Christians For Truth (= Keresztyének az igazságért) szervezet bocsátotta ki, és sok nyelven megjelentette, hogy (elsősorban) tekintettel a németországi protestáns egyházak helyzetére, bűnbánatra és megtérésre hívja azokat.

TÉTELEK

Felhívás megtérésre

1. Ha Urunk és Mesterünk, Jézus Krisztus azt mondja: *„Térjetek meg, mert elközelített a mennyek országa" (Mt 4,17), akkor nyilván azt akarja, hogy a hívő ember egész élete megtérés legyen.*

2. Ez a megtérés *új gondolkodással és az eddigi magatartás fölötti szomorúsággal kezdődik mind egyénekben, mind az egész egyházban.*

3. Ha a megtérés komoly, akkor ez mind az egyént, mind az egyházat arra indítja, hogy *meggyűlölje és elhagyja a helytelen magatartást, a bűnt – nem a maga erejéből, hanem Jézus Krisztus kegyelme és ereje által.*

4. Isten a megtérőnek *bűnbocsánatot és új kezdést ígér: „Ha majd bezárom az eget, és nem lesz eső, vagy parancsolok a sáskáknak, hogy leegyék a földet, vagy ha dögvészt bocsátok népemre, de megalázza magát népem, amelyet az én nevemről neveznek, ha imádkoznak, keresik az én orcámat, és megtérnek gonosz útjaikról, én is meghallgatom a mennyből, megbocsátom vétkeiket, és meggyógyítom országukat" (2Krón 7:13-14).*

A társadalom jelenlegi helyzete

5. Napjainkban az emberek sokféle *bűnben merültek el, mint pl. istentelenség, gőg, szeretetlenség, okkultizmus, engedetlenség, magzatelhajtás, erkölcstelenség, házasságtörés, homoszexualitás, kábítószerrel való élés, hazugság, fösvénység és rablás (vö. 2Móz 20:2-17; Róm 1:18-31; 1Kor 6:9; Gal 5:19-21).*

6. Kétségtelen, hogy ilyen bűnök mindenkor is léteztek, ma azonban közülük a legtöbbet *nyíltan eltűrik, sőt piedesztálra emelik. „Nemcsak maguk cselekszik ezeket, hanem azokkal is egyetértenek, akik ilyeneket művelnek" (Róm 1:32).*

7. Sok államban azokat a *törvényeket, amelyek megtiltották az istenkáromlást, pornográfiát, magzatelhajtást, eutanáziát (gyógyíthatatlan betegek megölését), homoszexualitást, kábítószer-élvezetet és más hasonló bűnöket, már nem veszik komolyan vagy el is törölték.*

8. Az a társadalom, amely eltűri, sőt nyíltan támogatja azokat a cselekményeket, amelyekre a Szentírás azt mondja: „bűn" vagy „utálatos" Isten előtt, saját sírját ássa. Megérett az *ítéletre. „Az igazságosság felmagasztalja a népet, a bűn pedig gyalázatukra van a nemzeteknek" (Péld 14:34).*

9. Napjainkban számos nemzet hasonlít a Római Birodalomhoz bukása előtt. Szétesésének belső oka az *erkölcsi romlás volt.*

10. Csak idő kérdése, hogy azok az állami és társadalmi rendszerek, amelyek napjainkban megvetik Isten törvényét, *össze fognak omlani.*

Az Egyház csődje

11. Ebben a helyzetben mind a helyi gyülekezeteknek, mind a nagy egyházaknak világszerte komolyan kellene

venniük azt a megbízatásukat, hogy *„világosság"* és *„só"* legyenek, és így szegüljenek szembe ezzel a negatív fejlődéssel (Mt 5:13-16; Róm 12:2; Ef 5:11).

12. Ha ezt nem teszik, Isten ítélete sújtja őket, éppúgy, mint a hűtlen őrállót: *„Ha azt mondom a bűnösnek, hogy meg kell halnia, és te őt nem figyelmezteted, és nem szólsz neki, figyelmeztetve a bűnöst, hogy ne járjon bűnös úton, és így életben maradjon, akkor az a bűnös meghal ugyan bűne miatt, de a vérét tőled kérem számon"* (Ez 3:18).

13. Az egyházon belül egyes személyek és csoportok bátran harcolnak ugyan a korszellem ellen, de az egyház, mint egész, igen sok országban egyre jobban elszakad a rendeltetésétől: nem hirdeti az evangéliumot, és nem védelmezi Isten törvényét.
14. A korszellem ideológiáinak kiszolgáltatottan az egyház elveszíti *tájékozódási érzékét.*

15. Az irányát vesztett *egyház nem tud irányt mutatni az egyeseknek sem.*

A Biblia feladata

16. Az iránynélküliség a minden hit és ismeret *alapjának, a Bibliának feladásával kezdődött.*

17. És még ha külsőképpen használja is az egyház a Bibliát, gyakran aláveti az ember öntelt *értelme zsarnokságának, amellyel ízekre szedi tartalmát, és tagadja az Ige Istentől való ihletettségét.*

18. Joggal imádkozott így Zinzendorf Miklós Lajos: „Ha a Te Igéd nem érvényes, akkor ugyan min alapuljon a hit? Engem nem érdekelnek a világok ezrei, csak a Te Igéd fontos nekem."

19. Az egyház a reformáció nézőpontjából *„Isten Igéjének a teremtménye". Ha feladja Isten Igéjét, megszűnik egyház lenni.*

20. Ha Isten Igéjét feladják, senki ne csodálkozzék annak következményein. Mert az Isten *Igéjének feladását nyomon követi az Ige tartalmának feladása – azaz a bibliai tanítás és a bibliai életvitel felbomlása.*

Az Istenről szóló bibliai tanítás felbomlása

21. A bibliai tanítás felbomlása a biblikus istenismeret felbomlásával kezdődik. A Szentírás világos, érthető tanításával szemben sok „teológus" tagadja, vagy a felismerhetetlenségig félremagyarázza Isten *hármas egy lényét, az Ő mindenhatóságát, szentségét és igazságosságát.*

22. Akik tagadják, hogy a Bibliában levő *csodák és próféciák valóban megtörténtek, vagy még meg fognak történni, Istenből „erőtelen elv"-et csinálnak, jelképesen szólva „kar és láb" nélküli figurát. Az ilyen „isten" ember alkotta bálvány, a racionalista filozófia istene, nem pedig „Ábrahám Istene, Izsák Istene és Jákób Istene, és Jézus Krisztus Atyja" (Blaise Pascal).*

A Jézus Krisztusról szóló bibliai tanítás felbomlása

23. Számos „teológus" jelenti ki napjainkban, hogy Jézus Krisztus csupán *ember volt, szociális forradalmár, békeprédikátor, szabadító vagy valami efféle, de nem Isten – továbbá: nem született szűztől, és nem támadt fel test szerint a halálból, nem ment fel a mennybe, és nem jön vissza szintén testben egykor majd hatalomban és dicsőségben – még tovább: kereszten való halálával nem tudott megváltani bennünket a bűneinkből. Megállapítható, hogy a híres eretnek, Arius, akit elítéltek a Kr. u. 4. században, jobban tanított, mint sok mai „modern teológus", mert ő még Jézust a „természetfölötti Logos"-nak (Ige) tartotta, nem pedig puszta embernek. De a történelemből tudjuk, hogy minden tévtanítás növekvő tendenciát mutat, ahogyan az idő múlik.*

24. Mindazzal szemben, amit Arius, és amit sok „modern teológus" mond, Jézus Krisztus nem csupán *ember, nem Isten teremtménye, hanem egyszerre igazi ember és igazi Isten, Isten örök Fia. Ez azt jelenti, hogy Ő maga Isten a Szentháromság második személye. „Akié a Fiú, azé az élet; akiben nincs meg Isten Fia, az élet sincs meg abban" (1Jn 5:12; vö. 1Jn 2:22; 1Jn 4:2-3).*

A bűnről és a megváltásról szóló bibliai tanítás felbomlása

25. Ahol a Krisztusról szóló bibliai tanítást megüresítik, ott üressé lesz a *bűnről és a megváltásról szóló tanítás is. Mert az „erőtlen" Krisztusnak hogyan is lenne hatalma megváltani bennünket a bűntől, a haláltól és az ördögtől.*

26. Ennek következménye vagy az, hogy a bűnt ártalmatlannak tekinti az ember, és tagadja Isten parancsolatainak érvényességét, vagy pedig az, hogy a megváltás részben vagy egészben az ember kezébe kerül *(önmegváltás vagy szünergizmus).*

27. A bűn eljelentéktelenítése vagy a biblikus értelemben vett *bűn tagadása napjainkban a társadalomban és az egyházban különböző formákban jelenik meg, pl. abban a megállapításban, hogy a gyakorolt homoszexualitás sem nem bűn, sem nem betegség; hogy a pornográfia, a magzatelhajtás és az eutanázia nem elítélendő dolgok; és hogy a kábítószer-élvezet legálissá tétele csökkenti a bűnözést. De: „Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó, és a jó rossz, és akik azt állítják, hogy a sötétség világosság, és a világosság sötétség; azt állítják, hogy a keserű édes és az édes keserű! (Ézs 5:20).*

28. Az *önmegváltás propagandája nyíltan vagy burkoltan jelenik meg a különböző „divatos teológiákban". Így pl. a feminista „vérteológiában", amely az üdvösséget az asszonyoktól és a menstruációs vér erejétől várja, nem pedig Jézus Krisztustól. Vagy a „felszabadítási és forradalmi teológiában", amelyeknek reménysége a társadalmi csoportosulások ereje, és a forradalmi harc. Vagy a pszicho- „teológiában", amely a gyógyulást emberi erőtől és megfelelő technikáktól reméli, amelyek az önmegvalósítást szolgálják.*

29. Pedig ma sincs *„üdvösség senki másban, mert nem is adatott az embereknek az ég alatt más név, amely által*

üdvözülhetnénk", mint az Úr Jézus Krisztus neve (ApCsel 4:12).

Idegen szellemek behatolása az egyházba

30. Minél jobban alkalmazkodik az egyház a korszellemhez, annál nagyobb a veszélye annak, hogy nemcsak *Isten Lelkét űzik ki az egyház középpontjából, hanem idegen szellemeket is beengednek a hátsó ajtón.*

31. Ezek az idegen szellemek uralkodnak e világ *ideológiáiban és vallásaiban* (Ef 6:12).

32. Amennyiben azt állítják, hogy az idegen szellemek azonosak Isten Lelkével, úgy ez megmutatja, milyen nagy korunk sötétsége (Róm 1:19-23). Mert igaz: *„Amit a pogányok áldoznak, azt ördögöknek (démonoknak) áldozzák, és nem Istennek"* (1Kor 10:20).

33. Ha felekezetközi ima-összejöveteleken újra meg újra „Assisi szelleméért" könyörögnek (vagyis a vallások 1986-ban Assisiben tartott „békeimádságának" szelleméért), akkor az összejövetelek szervezői hallgassanak erre az Igére: *„Én vagyok az Úr, a te Istened. Ne legyenek neked idegen isteneid énelőttem" (2Móz 20:2-3).*

Az egyház szekularizációja (elvilágiasodása)

34. Sokan – köztük politikusok is – várják az egyház Bibián alapuló *világos üzenetét.*

35. De minél „modernebb" és a világ felé minél nyitottabb kíván lenni az egyház, annál inkább fenyegeti az a veszély, hogy elfeledkezik a saját szaváról, amellyel tartozik a messzemenően ateista és elbizonytalanodott társadalomnak.

36. Az az egyház, amely alkalmazkodik a kor szellemiségéhez, és a jobboldali politika napi jelszavaihoz, az nem tud immár pozitív befolyással lenni a világra, hanem azt elsodorja a világ. Az *elvilágiasodás áldozata lesz, és önmagát fölöslegessé teszi.*

37. Ebből a helyzetből az egyetlen *kivezető út: bűnbánatot tartani, újra Isten Igéjére figyelni, és ezt hirdetni a világnak szóval és tettel.*

A hívők magatartása a jelen ítélettel szemben

38. Önmagában az a tény, hogy a mai egyházban hiányzik az erő és az egyértelműség a biblikus tanítás és életvitel számára – már Isten ítélete (1Pt 4:17), és annak következménye, hogy az egyház az utolsó időkben *elszakad az üdvözítő hittől* (Mt 24:12; 2Thessz 2:3).

39. Az egyház, amely egyre inkább paráznává lesz, egyre hasonlóbb lesz a világhoz, és elegyíti a pogány isteneket a Biblia Istenével. Anyagi gazdagságra, hatalomra és világi elismerésre törekszik. Kevésre becsüli Isten parancsolatait és a Jézus Krisztus által való megváltatást. És egyre inkább szorongatja az igazi hívőket (Jel 17-18).

40. Mindennek ellenére az Ige felhívja a *hívőket, hogy továbbra is higgyenek, szeressenek és reménykedjenek, valamint hogy imádkozzanak azokért, akik szidalmazzák és üldözik őket (Mt 5:44), hogy azok is eljussanak a megtérésre.*

41. Mindenekelőtt pedig felhívja a hívőket, hogy maradjanak hűségesek Urukhoz és Megváltójukhoz, Jézus Krisztushoz, és álljanak ellent minden elegyedésnek és elvilágiasodásnak. Hívjanak az Úr Jézus követésére annyi embert, amennyit csak lehet: *„Menjetek el, tegyetek tanítvánnyá minden népet"* (Mt 28:19).

Ragaszkodás a missziói megbízatáshoz

42. A hitetés párhuzamosan halad a missziói megbízatással, és ez csak akkor ér véget, amikor az Úr Jézus Krisztus eljön hatalommal és dicsőséggel (Mt 24:14). A sokféle félrevezetésre a hívők *pozitív válasza a misszió (azaz a hiteleneknek Jézus Krisztushoz való vezetése).*

43. A misszió jelenti az egyház lélegzetvételét. Misszió nélkül az egyház meghal. Csak két lehetőség létezik: *„misszió vagy halál" (Otto Riecker).*

44. Ha az egyház a maga egészében nem tudja vagy nem akarja többé tudomásul venni missziói megbízatását, akkor az egyes hívők megbízatása az, hogy bibliahű, szabad *missziói szervezetek alapításával avagy támogatásával végezzék ezt a szolgálatot.*

45. Bibliahű missziói szervezetek által új gyülekezetek és egyházak keletkezhetnek, amelyek adott esetben helyettesítik azokat az egyházakat, amelyek elszakadtak a keresztyén hittől.

Az egyházból való kilépés kérdése

46. Minden egyes hívőnek meg kell vizsgálnia, hogy a Biblia tanításának megfelelően az a közösség vagy egyház, amelynek tagja, Isten Igéjének alapján áll-e vagy sem.

47. Ahol az Igétől való eltávolodást és visszaéléseket tapasztal, ott ezt nyíltan a gyülekezet *elé kell tárnia. Ha súlyos visszás állapotokról van szó, és azokat a többszöri tiltakozás ellenére sem szüntetik meg, akkor választania kell: vagy vállalja a szenvedést, vagy pedig kilép az egyházból. De ameddig csak lehetséges, nem kilépnie, hanem „fellépnie" kell.*

48. A visszás állapotok oly mértéket ölthetnek, hogy a hívő számára lelkiismereti okokból és a Jézus Krisztus iránti engedelmességből *elkerülhetetlenné válik a kilépés. Ezt kell tennie akkor, ha az egyház egésze nemcsak hogy elfogadja, hanem törvényévé teszi a tévtanítást és a bűnt.*

49. Ha a hívő ember kilép egy olyan egyházból, amely alapszabályaiban és életvitelében nagyon messzire eltávolodott a Szentírástól, akkor bizonyos lehet abban, hogy nem Jézus Krisztus Egyházából vált ki, hanem egy olyan intézményből, amely jogtalanul nevezi magát, „egyház"-nak.

50. Az igazi Egyház, amely szintén nem tökéletes, de amelynek tagjai Jézus Krisztus ereje által és a Biblia tanítása alapján akarnak élni, továbbra is létezik ezen az intézményen *kívül, csak éppen új formát keres közösségi*

életének felépítésére. És csak ez utóbbira érvényes: „A pokol kapui sem fognak diadalmaskodni rajta" (Mt 16:18).

Az egyház reformációjának alapjai

51. Legyen a hívő bármelyik egyházban – minden egyháznak szüksége van reformációra, a lelki megújulás értelmében. Ez csak az egyénekben kezdődhet meg: személyes vétkük és alkalmatlanságuk felismerése és Jézus Krisztus kegyelmében és hatalmában való bizalom által.

52. *Egyedül Jézus Krisztus az Úr, nem más urak, vallásalapítók vagy ideológiusok.*

53. *Egyedül Istennek a Bibliában lefektetett Igéje érvényesüljön. Semmiféle más szöveg, kijelentési forrás vagy ideológia.*

54. *Egyedül Isten kegyelméből és hit által igazulunk meg. Nem önmegváltó technikák és reinkarnációs elképzelések által. Vagy olyan bűnös kísérletekkel, amelyek Isten eljövendő országának üdvösséges állapotát, a világ-békebirodalmat rajongó várakozással és emberi erővel előre meg akarják valósítani.*

55. *Jézus Krisztus, ahogyan arról a Szentírás nekünk tanúságot tesz, Istennek egyetlen Igéje, akire hallgatnunk kell, akiben bíznunk kell mind életünkben, mind halálunkban, és akinek engedelmeskednünk kell. „Elutasítjuk azt a tévtanítást, amely szerint az egyház igehirdetésének forrásaként Isten egyedüli Igéje mellett el kellene ismerni más eseményeket, erőket, személyeket és igazságokat Isten kijelentésének" (az 1934-es Barmeni Teológiai Nyilatkozat 1. cikkelye).*

Igazi és hamis egység

56. A lelki megújulás értelmében történő igazi reformáció számos egyén bűnbánatán és megváltozásán keresztül lélekben új *közösséghez vezet el, amely eleinte láthatatlan, de egyre inkább láthatóvá válik.*

57. A hívők *szétszakadása sok egymással harcoló csoportra és csoportocskára, engedetlenség Istennel szemben, és ez szégyenteljes dolog a világ előtt, és a missziói megbízatás megbénítása (vö. Jn 17:20-21). Nem legyőzhetetlen azonban ez az akadály, ha a hívők szem előtt tartják az evangélium központi igazságát, a bűnösök egyedül kegyelemből, hit által való megigazulását, és felfedezik az alapvető dolgokban való egységüket: A lényeges dolgokban egység, a lényegtelen dolgokban szabadság, mindenek fölött a szeretet.*

58. A hívőknek a bűnbánat által munkált egysége azonban nem lehet egység a bibliai igazság kárára, hanem egység *Krisztus igazságában (Jn 14:6; 17:11; Ef 2:14).*

59. Az *igazi egység csak azokat foglalja magában, akik hisznek Jézus Krisztusban, akik az Ő szavát „igazság"-ként megtartják, akik a világban vannak, de nem a világból valók (Jn 17). A hamis egység azonban magában foglalja az egész emberiséget, „paráználkodik" valamennyi ideológiával és vallással és megkülönböztetéssel, megfélemlítéssel, és végül erőszakkal üldözi mindazokat, akik hűségesek maradnak az Úr Jézushoz, mint egyetlen Urukhoz, Megváltójukhoz, és a Békesség Fejedelméhez (Jel 13 és 17-18).*

60. Az *igazi egységet Isten ajándékozza valamennyi népnek evangélizálás és misszionálás által, az üdvözítő hitre és a Jézus Krisztusnak átadott életre való világos felhívás által (Mt 28:18-20; Jn 17:20-21). A hamis egység megkerüli a megtérésre szólító eme felhívást azáltal, hogy politikai problémákat és a magát autonómnak tartó emberiség önmegváltási kísérleteit helyezi előtérbe – egy Isten nélküli emberiséget, amely nem fogadta el „az igazság szeretetét üdvösségére". Ez az Antikrisztus személyében csúcsosodik ki, aki „beül Isten templomába is, azt állítva magáról, hogy ő Isten" (2Thessz 2:4. 10).*

61. Az igazi egység nem tűri meg a tévtanítást (Gal 1:6-10; 2Jn 9-10; 2Jn 9-11; Júd 3-4). A *hamis egység megtűri a tévtanítást, sőt, előmozdítja azt az ideológiák keveredése által.*

A teológia megújulása

62. A reformációhoz mint szellemi megújuláshoz, szükséges a *teológia megújulása.*

63. A teológia csak akkor újulhat meg, ha a teológiai oktatásban újra komolyan veszik azt, hogy a *Biblia Isten Igéje, és az emberi értelmet alázatosan és tisztelettel alá rendelik.*

64. A *Biblián alapuló kiképzés – bibliahű intézetek és intézmények alapítása és elismerése (iskolák, bibliaiskolák, főiskolák, szemináriumok stb.) rendkívül fontos.*

Az egyházi fegyelem gyakorlása

65. A teológiában és az egyházakban sok problémát okoz az a tény, hogy számos helyen nem gyakorolják az *egyházi fegyelmet.*

66. Az egyházi fegyelem magában foglalja annak a személynek a *megbüntetését vagy kizárását, aki nyilvánvalóan bibliaellenes tanítást vagy életmódot hoz be a gyülekezetekbe (1Kor 5; 2Jn 9-11).*

67. A hathatós egyházi fegyelem az egyházi hierarchia minden rétegét érinti, tehát nem tehet különbséget a *gyülekezet vénei, és az egyházak vezetői között sem, amennyiben tévtanokat vallanak illetve támogatnak, vagy bűnben élnek.*

68. Mert *„egy kicsiny kovász az egész tésztát megkeleszti" (1Kor 5:6), és még súlyosabb a helyzet, ha ennél a „kovásznál" befolyásos személyekről van szó.*

Az egyes hívők megbízatása

65. Minden egyes hívőnek be kell töltenie az *„egyetemes papság" tisztét (1Pt 2:5). Ez azt jelenti: megbízatását, mint keresztyén ember a Szentírás alapján gyakorolja a tanítás és az élet minden területén.*

70. Mindehhez járul az a megbízatás, hogy *ellene álljanak a korszellemnek, és ne hallgassanak bibliaellenes fejlődés*

esetén. „Ne erőszakkal, hanem az Igével harcoljunk" (Luther Márton).

71. Minden egyes hívő ember tartson kapcsolatot Istennel naponta, *bibliaolvasás és imádság által, és így nyerjen erőt és útbaigazítást.*

72. Hirdesse az Úr Jézus Krisztusról szóló *üzenetet a Biblia szerint, abból semmit el nem véve, sem ahhoz semmit hozzá nem téve.*

73. Vegye komolyan a *Bibliát erkölcsi és a korszellemnek ellentmondó kijelentéseiben, és éljen azok szerint.*

74. Munkálkodjék *ébresztő, misszionáló gyülekezetépítésen.*

75. Álljon az *egyház olyan munkásai, pl. lelkipásztorok mögött, akiknek problémáik támadtak az egyházi vezetőkkel bibliahű, ébresztő igehirdetésük miatt, s ezért elszigetelték vagy elbocsátották őket.*

76. Ne támogasson *anyagilag semmi olyan szervezetet, amely evangéliumellenes célt szolgált (pl.: a feminista szervezeteket, a szórakoztató köröket, szinkretista összejöveteleket és ezekhez hasonlókat).*

77. Működjék közre *bibliahű szervezeteknél, eseményeknél, összejöveteleknél, iskoláknál, tájékoztató eszközöknél, ill. látogassa azokat.*

Az egyház megbízatása

78. Az egyház feladata, hogy egyedül és kizárólag a *Biblia, mint Isten Igéje szerint tájékoződjék, és elutasítson minden bibliaellenes tanítást, hogy világos tájékozódást nyújthasson egyéneknek és a társadalomnak.*

79. Hívatva van arra, hogy nagyobb lehetőséget nyújtson a *misszionáló gyülekezetépítésre, mint ahogy eddig ez sok helyen történt.*

80. Fogadjon be biblia- és hitvalláshű munkatársakat, biztosítson számukra élet- és munkálkodási lehetőséget, és ne fenyegesse őket szankciókkal vagy kizárással.

81. Ne rendezzen *kényszergyűjtéseket olyan rendezvények érdekében, amelyeket a bibliahű keresztyén nem támogathat jó lelkiismerettel.*

82. Adjon világos válaszokat *az erkölcsi kérdésekre, amelyek egybehangzanak a Szentírással, és nem mondanak ellent neki. Pl. a házasság, a család, a magzatelhajtás, az eutanázia és a homoszexualitás kérdésében.*

Az állam és a társadalom megbízatása

83. Az állam nem azonos az egyházzal (vö. Jn 18:36). Mégiscsak az állam hasznára és áldására szolgálhat, ha figyelembe vesz alapvető bibliai mértékeket, amelyeket voltaképpen az egyháznak kellene közvetíteni a számára (ami sajnos egyre kevesebb államban történik meg).

84. Az ilyen alapvető bibliai mértékek kiváltképpen a Tízparancsolatban találhatók meg (2Móz 20:2-17): Isten és a szülők tisztelete, az ünnepnapok megszentelése, a gyilkosság, házasságtörés, lopás, rágalmazás, idegen tulajdon kívánásának tilalma.

85. Ha ezeket az alapelveket már nem veszik komolyan, akkor kikerülhetetlen a *káosz és az anarchia.*

86. Bizonyos társadalmi csoportosulások és pártok számos államban előmozdítják a káoszt és az anarchiát azzal, ahogy harcolnak – nyíltan vagy titokban – a Tízparancsolatban lefektetett alapvető isteni igazságok ellen.

87. A Szentírás a következőképpen jellemzi az ilyen embereket: *„Azt pedig tudd meg, hogy az utolsó napokban nehéz idők jönnek. Az emberek ugyanis önzők, pénzsóvárak lesznek, dicsekvők, gőgösek, istenkáromlók, szüleikkel szemben engedetlenek, hálátlanok, szentségtelenek, szeretetlenek, kérlelhetetlenek, rágalmazók, mértéktelenek, féktelenek, jóra nem hajlandók, árulók, vakmerőek, felfuvalkodottak, akik inkább az élvezeteket szeretik, mint az Istent. Az ilyenek a kegyesség látszatát megőrzik ugyan, de annak az erejét megtagadják... Ezek mindig tanulnak, de az igazságot soha nem ismerik meg" (2Tim 3:1-7).*

88. Számos országban már az ilyen emberek – a „törvénytipró" előfutárai (2Thessz 2:3) – kezében van a hatalom, vagy pedig közel vannak hozzá. Ezeknek egyre nagyobb lesz a befolyásuk a politikai életre, a jogszolgáltatásra, tömegtájékoztató eszközökre, főiskolákra, iskolákra és az egyházakra.

89. Ezért fel kell szólítani a politikusokat, jogászokat, újságírókat, tanárokat, egyházi tisztségviselőket és mindenféle hivatású embereket, hogy álljanak ellen Isten parancsolatai ilyen aláaknázásának, *biblikus-keresztyén értelemben vett imádság és munka által.*

Előretekintés

90. Az egyház és a társadalom jelenlegi fejlődési iránya *ki van jelentve a Bibliában.*

91. Az előttünk álló korszakban a világ fölött a sátáni Antikrisztus fog uralkodni.

92. Az Úr Jézus Krisztus azonban visszatér hatalommal és dicsőséggel, és véget vet „a törvénytiprónak, a kárhozat fiának" (2Thessz 2:3).

93. Mivel senki nem tudja, *mikor jön vissza az Úr Jézus, ezért munkálkodnunk kell, amíg „nappal" van.*

94. Jézus Krisztus értünk való kereszthaláláért *hálából munkálkodunk érte és végezzük Egyháza építését, iránta való szeretetből – abban a bizonyosságban, hogy övé a győzelem.*

95. „Az Isten által vett szilárd alap azonban megáll, amelynek pecsétje ez: *Ismeri az Úr az övéit, és hagyja el a gonoszt mindenki, aki az Úr nevét vallja!" (2Tim 2:19). Ámen.*

Úgy vélem, ez az irat eszméltető lehet nekünk is. –
(Közreadja: Győri Kornél)

Interjú Szabó Andrással – 3.

Készítette: Ritter (Haraszti) Sándor – Budapesten, 1942. április 27-én

Derecskei betegségem (1940 utója, 1941 eleje)

Negyvenkét napig voltam a debreceni kórházban. Voltak ott látomásaim (nem tudom, annak nevezzem-e), körülbelül a hetedik-nyolcadik nap estéjén. Több volt, mint lázálom. Egy este, amikor csak félvilág maradt, (sarokban volt az ágyam), a másik sarokban egy ünneplő gyülekezet jelent meg. Imára hajtották meg a fejüket. Utána ismerős karénekeket énekeltek. Különösen feltűnt „Üdv-királyunk katonái" – főleg „Sosem fárad el a lelkünk". A szótagokat tisztán értettem. Nem vettem észre, mikor jöttek, mikor távoztak el. Az énekek hangja hasonlíthatatlanul gyönyörű volt. Sem zene, sem földi hang. Valami finom fülcsengéshez hasonlított. El sem képzelhetem, hogy a földön létezik ilyen hang.

Másik este, miután megjelent az az ünneplő gyülekezet, akkor csak előrehajolva imádkoztak. Hát nem tudom, hogy én voltam odaát, vagy ők jöttek onnan át látogatni. A kórházban negyvenkét napig voltam. Négyszer voltam röntgenen. A tüdő és máj között volt a seb. A negyvenkét nap alatt közel száz injekciót kaptam. Bementem. Mentők vittek 1940. december 24-én; kijöttem 1941. február 5-én. Azóta állapotom elég jó. Étvágyam állandóan jó. 222 km út Budapestig, és jobban érzem magam, mint azelőtt...

Jaj, de sok volna, de sok volna elmondani mindent.

Beszélgetés Szabó András testvérrel abból az alkalomból, hogy még egyszer bejárja a régi kedves helyeket

Mióta van már úton Szabó testvér?

Március 27-én indultam el Hajdúböszörményből. Azóta megfordultam Valkón, Vácszentlászlón, Hévízgyörkön, Cinkotán, Csömörön, Csillaghegyen és a Budapest, Alsóhegy utcai gyülekezetben. A fent említett gyülekezetek nagyon hívtak, én meg vágytam őket látni. Tótfalusi prédikátorságomat 1937-ben hagytam abba, saját kérésemre. Nem bírtam már ellátni teljesen a hivatásomat. Hajdúböszörményből azonban kilátogattam Vámospércsre, Hajdúhadházra, Hajdútéglásra, Hajdúsámsonra, Debrecenbe, Hajdúszoboszlóra, Kabára, Tetétlenre. Ezeken a helyeken szoktam szolgálni azonkívül, hogy a menházban, Cseke gondnok testvérrel felváltva tartjuk az áhítatokat.

Szeretnék még eljutni a szigetre: Tahitótfalura, Kisorosziba, Pócsmegyerre, Szigetmonostorra. Megtérésem első emlékei ide fűznek. Ha lehet, Szokolya, Rákoskeresztúr, Rákoscsaba, Pécel, Tápiósüly, Szentmártonkáta volna még az útitervemben. Volna még több, de már említeni se merem.

Eszerint csak a Pest környéki gyülekezeteket látogatja most meg. Hová fűzik még kedves, régi emlékek?

Az sok lenne felsorolni. Ócsa (8-9 év), Irsa (8-9 év), Monor, Nagyvárad, Pósalaka (fél év), Pusztaújlak, Lőrinci, Pásztó, Mátraszőllős, Békés, Szolnok, Pilis, Nyáregyháza, Nyíregyháza, Negyed, Farkasd, Neszmély, Brassó, Bánffyhunyad, Magyarvalkó, Kiskapus, Kiskőrös, Soltvadkert, Dab, Lacháza, Halas, Hódmezővásárhely, Törökszentmiklós, Karcag, Rosszerdő stb.

Eszerint Szabó bácsi bejárta misszióútjain szinte egész Magyarországot. Hol volt állandó lakása és kik voltak a nevezetesebb munkatársai?

Tahitótfalun születtem kétszer. Először 1860. június 19-én, másodszor 1889. április 11-én. Itt töltöttem gyermek- és ifjú éveimet. Mint meglett férfi és mint idős ember is laktam itt. Közben Pesten is volt állandó lakásom. Laktam Ócsán, Irsán, Rákoscsabán, Hévízgyörkön. Most legutoljára pedig Hajdúböszörményben.

Hány évet töltött gyülekezet élén mint prédikátor? Hol volt vén vagy egyéb gyülekezeti munkás?

1910-1937 Tótfalun, azután Ócsán, Irsán, Rákoscsabán, Hévízgyörkön, Pósalakán és a hozzájuk tartozó körzetben. Azelőtt az egész országban munkálódtam a misszióban. Foglalkoztam minden egyébbel is (Vö. Csopják Attila: Képek a magyarországi baptista misszió történetéből).

Munkatársaim: Udvarnoki András, Balogh Lajos, Seres Sámuel, Kornya Mihály, Kolozs József, Orosz István, Soós István, Kristóf Domokos, Somogyi Imre, Szilágyi Gábor, Varga Sándor, Varga József, Fodor István, Lisztes Mihály, Dusa János, Kocsis Imre, Komáromi Gábor, Jámbor Lajos.

Mennyi ideig volt a Tanügyi Bizottság elnöke?

Nem tudom biztosan: két vagy három kurzus idején.

Milyen nagy konferenciákon vett részt?

A diósgyőri kivételével mindegyiken ott voltam: Budapest, Törökszentmiklós, Karcag, Debrecen, Hajdúböszörmény, Soltvadkert, Kiskőrös, Berlin.

Milyen nevezetesebb közösségi élményei voltak?

A vigadói találkozás. A Wesselényi utcából való kilépés. Kornyával való együttműködés. Beszélgetés Philip Bickellel és Braunnal. Az elismerést magyarázó levél bemutatása a prédikátorellenes hangulat lecsillapítására. A hitközség megalapítása. Mint lelkész szerepeltem az ócsai hitközségben. Nagy Pál volt az elöljáró, míg Apponyi a hitközséget fel nem oszlatta.

Ki volt a legkedvesebb munkatársa?

Nem is merek semmit se mondani, mert mind kedves volt. Udvarnoki, Balogh volt a legrégibb ismerősöm. Balogh sokszor meghívott Biharba, Békésre. Udvarnoki mellett vén voltam Tótfalun és a Nap utcában.

Mit szeretne még elvégezni ebben az életben?

Ez megint nagy kérdés. Dolgozni szeretnék. Szeretném még az emlékeim följegyzését kibővíteni. Böszörményben most írom az önéletrajzomat. De nehezen megy már. A fogalmazvány megvan már majdnem. Naplót is vezetek. Már régen.

Célom: vigasztalni a szomorodottakat, keresni az

Nekrológ korunk egyik legnagyobb missziói történészéről

Lynn E. May (1929-1996)

A georgiai Atlantában, még 1993-ban, a „déli szövetség" konferenciáján, több tízezer hallgató előtt tartott szárnyaló előadást. Élete főbb művei: Nashwille (Tenn.) 150 éves missziótörténelme, Baptista történelmi örökség, A gyülekezetek munkája, és a Déli baptisták enciklopédiája 4. kötete, aminek szerkesztője volt. De szinte megszámlálhatatlanul sok cikk, tanulmány, könyvecske jelent meg tőle. 1995-ig, nyugalomba vonulásáig, vagyis 40 éven át, missziós identitásunkat ápolta, roppant eredményesen. Aki közülünk ismerte a nyelvet, azóta kísérhette figyelemmel áldott irodalmi munkáját. Könyvtárakat, levéltárakat alapított. Összegyűjtött 300 folyóiratot, 15.000 tekercs mikrofilmet, 25.000 kötet könyvet, és az egész világról, valamennyi ünneplő gyülekezettől 71.000 kötet évkönyvet.

1988-ban érdeklődött a budapesti baptista levéltárak és a teológiai könyvtár felől. A kapott választ megköszönte és felajánlotta, hogy 1990-től rendszeresen küldi angol folyóiratát, az „A forrás"-t. Az igazi nagyság elismeri mások érdemét, amint Pál apostol buzdít a munka megbecsülésére (1Thessz 5:12-13). Lynn E. May testvér méltányolta a nyugdíjbavonuló magyarországi prédikátor döntését, a történelmi munka töretlen folytatása mellett. Bár A forrás nem ingyenes, rendszeresen küldött tájékoztatást. A lap évekig közölt híreket hazánk missziós eseményeiről; beleértve a 150 éves jubileumot. A már betegeskedő tudós felkérte hivatali utódját, Dana Martint az 1995 óta tartó szigetszentmiklósi előkészületek levéltári anyaggal való segítésére, Jimmy Carter fogadásához és az ottani egyháztörténelmi jellegű kiállítás szervezéséhez.

The Primary Source nyomán
- SZÓ -

Interjú Szabó Andrással – 3.

(Folytatás az előző oldalról)

üdvözülendőket, a csüggedőket emelni, az eltévedteket útbaigazítani, hálásnak lenni az Úr csodálatos segítségéért mindennap jobban, hogy hiába ne éljek.

Írtam két füzetet. (Vö. Csopják Attila: Képek a magyarországi baptista misszió történetéből): A keresztség helyes megvilágításban; Békehírnök cikkek; Lelki kenyér (Mennyből kért gondolatok). Hacsak ezekre gondolok is, már akkor se éltem hiába.

Befejező rész. Közölte: ***Dr. Gerzsenyi László***

A közbenjárás

„Mert azt, amit kérnünk kell, nem tudjuk úgy kérni, ahogyan kell, de maga a Lélek esedezik értünk kimondhatatlan fohászkodással"
(Róm 8:26).

A valósággal való kapcsolatunk fenntartásának megingathatatlan módja a közbenjárás. A közbenjárás azt jelenti, hogy nagy buzgalommal próbálom emberi lelkemet Urunk magatartása által arra az emberre irányítani, akiért imádkozom. A mi munkánk itt van, és megpróbálunk kibújni alóla, azáltal, hogy aktív munkásokká válunk. Megtesszük azokat a dolgokat, amelyeket táblázatokba foglalhatunk, amelyeket rendszerezhetünk, és nem tesszük meg azt az egy dolgot, amely nem hordoz csapdát magában. A közbenjárás teljesen nyitottan hagyja kapcsolatunkat Istennel. Nem járhatsz közben, ha nem hiszel a Megváltás valóságában. A közbenjárást hiábavaló rokonszenvvé változtatod, amely csak fokozza azok Istentől való elszakadásának meghunyászkodó elégedettségét. A közbenjárás azt jelenti, hogy Krisztus figyelmét arra a személyre irányítjuk, akiért imádkozunk; ez az, amivel kiegészíthetjük, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből, és ezért van olyan kevés közbenjáró.

Vigyázz, ne gabalyodj több nehézségbe, mint amit Isten számodra tervezett. Ha túl sokat tudsz, többet, mint amire Isten tervezett, nem tudsz imádkozni. Az emberek állapota annyira összetör, hogy nem fogsz tudni keresztüljutni a valósághoz. Az igazi közbenjáró az, aki felfogja, mit jelent Pál kijelentése: *„mert még azt sem tudjuk, hogyan kell helyesen imádkoznunk. A Lélek maga jár közben értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal".*

(Oswald Chambers)

Szemelvények a századelő baptista sajtójából

A Friedensklänge írásaiból

E folytatásban közölt szemelvények írásanyaga – a közép-európai, főként a magyarországi misszióval foglalkozó munka – eddig magyar nyelven nem volt olvasható. Most mintegy nyolcvanéves múlt eseménysorozata válik olvashatóvá, kutathatóvá a Szolgatárs olvasóközönsége számára, baptista missziónknak e figyelemreméltó időszakából – Schöneck Gábor testvérünk kitűnő fordításában.

Hírek a gyülekezetekből
Cogelac /România/

Tareverde állomásunkon február 15-én szeretetlakomát tartottunk. A szépen látogatott összejövetelen világosan éreztük a Lélek működését. Ezután éjfélig tartó viaskodás után hárman adták át magukat az Üdvözítőnek.

Hajnali 4-ig maradtunk együtt, de addig már senki sem találta meg a békét. Azzal a komoly érzéssel távoztunk, hogy Isten áldásának is meg van a maga ideje.

(Joh. Fleischer)

Ráczkozár

Március 15-e testvériségünk különös örömnapja volt. Új kápolnájukban már második bemerítő ünnepségüket tarthatták. Hat leány, és Potzner testvér munkamezejéről (Paks-Györköny) két férfi követte keresztségben az Urat.

Isten Igéjének meghallgatására háromszor jöttünk össze, és mindig sokan voltunk, főleg este, amikor a bemerítés történt. Az az érzésem, hogy Ráczkozáron az Úr ügyében még nagy dolgok történnek...

Sajnos az építkezés okozta adósságteher súlyosan nehezedik e testvérekre. Az építkezés nagy hitbeli lépés volt, sokat áldoztak érte, de erejüket meghaladta.

Mivel a gyűjtés megtartását az országos bizottság is jóváhagyta, remélik, hogy az irántuk való szeretet pénzben is kifejezést nyer.

E sorokkal is erre buzdítanék. (R. S.)

Temesvári missziónkról

Az elmúlt év ismét a kegyelem éve volt. Sok jót adott Isten. Dolgozhattunk és örvendhettünk. Az iratterjesztésben a nagy ínség ellenére többet értünk el, mint tavaly. Négy bemerítő ünnepünkön 14 lelket vehettünk fel a gyülekezetbe. Ünnepeink sok áldásnyomot hagytak... Az óév utolsó napján többen lelték meg békéjüket. Újév napján négy ifjút, három leányt, volt vasárnapi iskolásokat meríthettünk be.

Február 4-én újra négy lelket meríthettünk be, három temesvárit és Ótelekről egy idősebb asszonyt.

E tél három hónapján két kolportőrünk dolgozik; új munkamezőket nyertünk, melyek igénylik Isten szavát.

Végül megemlítem még február 11. és 12-én tartott gyülekezeti konferenciánkat, melynek bibliai- és hitmélyítő óráiról sok áldással távoztak testvéreink és barátaink...

A 73 éves Puskás testvérnőnk február 20-án távozott az odafönti hazába. 20 éven át volt gyülekezetünk hűséges tagja...

Gyári munkás volt, ezért sokan vettek részt a temetésén. A Zsolt 90 komoly mondanivalója így jó alkalmazást nyert.

(J. Schlier.)

1914. május
A harangtoronyból

Április 19-én vettem búcsút gyülekezetemtől... Szép búcsúórát rendezett a vasárnapi iskola. A Zsolt 20-ra alapozott jókívánságok, szavalatok, Hirschmann tanító beszéde, jó tea és kalács édesítette meg a búcsú óráját... Imádságaik és könnyeik igaz szeretetüket igazolták. De nemcsak szavakkal, hanem tettükkel is kifejezték ezt. Szép adománnyal enyhítették zarándoklásom jövendő gondjait.

Isten fizesse meg nektek és áldjon meg titeket, kedves pozsonyiak! Az én imádságom ez volt: *„Taníts meg engem a te akaratodat teljesítenem, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen engem az egyenes földön."*

1914. július
A harangtoronyból

Gerhard Braun testvér, prédikátoriskolánk pénztárosa szívügyének tekintette, hogy országunk jólképzett prédikátorokat kapjon.

George Hubenthal testvér, a Német-Amerikai Misszióbizottság titkára és pénztárosa Amerikában szorgalmazta Délkelet-Európa szegény prédikátorainak és missziómunkásainak támogatását. Megsegítésükre, ha kellett, saját zsebébe nyúlt. Gyakran tette ezt értem és gyermekeimért is.

Most, hogy Egyesülésünk pénztárosával (Steiger Mátyás, Budafok) egyazon gyülekezetben vagyok, kaszszánkba is betekinthettem. Mit láttam? – Eláruljam? – Meg van írva 2Kir 4:40-ben: „Halál van a fazékban!" – Borzasztó! Ki kell onnan űzni! Hozzatok lisztet – szólt Elizeus – és beledobta a fazékba, a rossz pedig eltávozott onnan. – Szövetségünk gyülekezetei ezévi gyűjtésüket még nem tartották meg. Tegyétek! – hogy a tartalom nélküli halál kimenjen.

Örömhírt is kongatok: Kedves menyegző volt május 1-én a Wesselényi utcai kápolnában. A késmárki prédikátor, A. Zdráhal testvér és J. Heinz testvérnő Cservenkáról, kötöttek házasságot.
Az újvidéki prédikátor, J. Peter testvér vezette az ünnepséget...

Bim-bam

„Pünkösdhétfő"

Az újpesti gyülekezetnek június 1-e a hálaadás méltó napja volt, melyen összejöveteli helyüket adták át rendeltetésének.

Ebben a városban H. Meyer testvér fáradhatatlan munkálkodása nyomán már 1879-ben indult el a misszió. 1888 óta az itteni munkát e sorok írója is segíthette. Bérelt lakószobában jöttünk össze. Eredménytelennek tűnő, hosszú munka után adott ébredést az Úr. Nagyobb összejöveteli hely megszerzése után, hamarosan a közfalakat is

ki kellett vennünk. E kis csoport, nagy nehézségek közt 1901-ben lett önálló, és prédikátoruknak G. Gerwich testvért hívta meg. A munkához Isten áldását adta, és a gyülekezet – a sok kivándorló testvér elmenetele ellenére is – egészséges fejlődésnek indult.

1903-ban kedvező körülmények között lakóházzal, szép kerttel saroktelket vásároltunk a város közepén. A lakóházat kb. 200 ülőhelyes összejöveteli helynek rendeztük be. De a hosszú, keskeny, alacsony terem az egyre növekvő lélekszámú összejöveteleknek sajnos nem felelt meg. Ennek ellenére sok új életnek volt születési helye. Nagy áldás volt a szép kert. Nyaranta a vasárnapi iskola osztályos tanítását tette lehetővé, és gyakran a délutáni összejövetelek megtartását is szolgálta. Az éveken át tartó kívánság: új épület építése – végül szükségszerűvé lett.

Sok szép terv készült, és dobogtatta meg szívünket, de a költségvetés mindig lehűtött minket, míg végül a legutóbbi őszön a gyülekezet az építés megkezdésére kedvet kapott.

A gyülekezet elöljáróinak, prédikátorának sok fáradsága, a vasárnapi iskolások és a felnőttek fillérjeinek, koronáinak hosszas gyűjtése után a mű annyira jutott, hogy a szép, kb. 450 kényelmes ülőhelyes istenházát rendeltetésének át lehetett adni.

Pünkösd másnapján reggel a gyülekezet ünnepi bevonulásra a kertben gyülekezett, a vasárnapi iskola zászlajával az élen. A kapu előtt egy éneket énekeltünk, azután a prédikátor a 24. zsoltárt olvasta föl és Metzler építőmester átnyújtotta a kulcsot. A galérián megszólalt a harsonakórus, az „Előtted, Atyánk..." (E.K. 234) szép ének dallamai alatt megkezdődött a bevonulás, és az első hála- és felszentelő istentisztelet, melyet Gerwich-, Nagy- és Wiegand testvérek vezettek.

Ha már délelőtt telt ház volt, úgy délutánra már túlzsúfolt volt. Mintegy 600-an töltötték meg a termet, sokan a kertben tartózkodtak, mert bent már nem volt hely.
Scheffler, Csopják, Baranyai testvérek és a metodista Funk prédikátor szolgált, és közben az énekkarok a legjobbat nyújtották. Az örvendezés és áldások napja volt ez.
A gyülekezetnek ebben a 60.000 lakosú városunkban immár évekre van egészséges fejlődéséhez szükséges – Istenhez méltó háza.

Wagner és Kretschmer testvéreknek, Wolf és Metzler építőmester uraknak, meg sok más önzetlenül dolgozónak köszönhető, hogy az alacsony – 25.000 koronás – költségvetést nem léptük túl. A még fennálló adóságterhet a kedves olvasók adományai jelentősen csökkenthetik.

Ha minden nincs is kész, új kápolnánk – Gyár utca 19. – egyszerűségében is kellemes benyomást kelt. Összes előnyét itt nem részletezem, de mindenkit hivunk: „Jöjj és lásd!" Wgd.

Hírek a gyülekezetekből
Cogealac (Románia)

Pünkösd másnapján a Fekete-tenger partján bemerítkezésükkel 11-en tettek bizonyságot, és ezt az ott tartózkodó németek, románok, bolgárok, oroszok, törökök és görögök közt szétosztott traktátusokkal, evangéliumokkal kivántuk elmélyíteni. Első énekes istentiszteletünket Cogealacban, június 14-én tartottuk, és ez a templomba ritkán járókat is gyülekezetünkbe hozta.
Joh. Fleischer.

Ünnepek a Bácskában

A Bácskai Ifjúsági Egylet pünkösdkor Torzsán volt együtt. Megfelelő, nagy termünk nem volt, de a kedvező időjárás miatt összejöveteleinket a szabadban tarthattuk meg... Késő estig voltunk együtt.

Jún 21-én, vasárnap Sajkásszentiványon öt, volt vasárnapi iskolás követte bemerítkezésben az Urat. Rajtuk kívül egy belgrádi házaspár és Zsablyáról egy fiatal özvegy férfi is bemerítkezett.

Ez örömöt okozott, de ahol fény van, ott sajnos árnyék is van.

Július Peter

Téli kolportőrködés

Gyülekezeteink figyelmét felhívjuk: ideje körülnézni olyan tesetvérek után, akik az eljövendő télen kolportőrködnek.

A Német Baptista-Misszió intézősége munkanaponként 1 koronát fizet abban az esetben, ha a gyülekezetek is ezt teszik. Az erre vállalkozó testvérek Rottmayer testvérnél jelentkezzenek, Kolozsvár, Házsongárd kivül 2.

1914. augusztus
Első utazásom Romániába

Annak ellenére, hogy utazásom májusban volt, remélem, beszámolómat most is érdeklődéssel fogadják.

Nagy örömmel gondolok azokra a napokra, melyek romániai testvéreimhez közelebb hoztak...

Zdrához testvérék menyegzőjéről mentem a vonathoz, és 18 órás gyorsvonaton utazás után értem a román határhoz, ahol Abele testvér várt, és romániai utazásom állandó kisérője lett.

Mivel időnk volt elég, Sinaiaban kedves testvérem megmutatta a román király nyári kastélyát. Ezután négyórás utazás következett az ország belsejébe, Brailában elhagytuk a vasutat. Egy teljes nemzetiségi kvartett fogalkozott azzal, hogy reggel 8-tól este 6-ig célhoz juttasson minket. Felejthetetlen utazás után értünk célhoz. Testvéreink meglátásakor minden szenvedést elfelejtettünk, és frissítő után a konferencia esti összejövetelén Igével szolgálhattam.

Schukerovában láthattam az első cigány falut. Náluk meg lehet tanulni, milyen kevésből ki lehet jönni, de azt is, milyen mélységben él ez a rejtélyes nép. Ki fogja ezeknek az embereknek, – akiknek lelke éppoly hallhatatlan, és Isten szeretete őket is körülveszi – az evangéliumot elvinni?

Általában is igaz, mily sok sötétség van Romániában, mily sok a tennivaló az ország román, szerb, bolgár, török és orosz lakói között? Utazásom alatt világosan láttam, hogy a német munkamezőkön is nagyon sok a tennivaló. A következő két napon, naponként 6-8 órás utazás következett, hogy munkaterületünk főbb állomásaira érkezzünk.

Legközelebbi célunk kedves Fleischer testvérünk munkaterülete, Cogealac volt. Szép, nagy munkamezején sok munkavégzésre és önmegtagadásra van lehetősége. Ha figyelembe veszem, hogy testvérünk német körülmények közül jött ide, munkáját különösen nagyra kell becsülnöm.

Bukarest felé utunkon, Constanta-nál megnéztük a Fekete-tengert, majd 15 órás utazás után elérkeztünk a fővárosba. Az egész országra kiterjedő német missziónak itt van az anyagyülekezete, mely nagy áldozatkészségével tűnik ki. A sok újszerűség ellenére, itt hamar otthon van az ember. Kitűnő vezetőjüket, Schlipf testvért egy Amerikából idelátogatásakor a romániai munka annyira megragadta, hogy úgy döntött: ide települ át.

Bukarestben a románok között munkálkodó kedves Adorian testvért – akinek munkásságáról a Friedensklängeből már tudunk – megismerhettem. Kedves testvérünk a hamburgi szemináriumunknak volt hallgatója, s azzal számolt, hogy teljesen a missziót szolgálhatja, de csalódnia kellett, mert csak más foglalkozás mellett folytathatja ezt a tevékenységet. Jó volna, ha egy misszióbizottság testvérünknek lehetővé tenné a teljes erőből való munkát...

Urunk, küldj munkásokat a te aratásodba! Romániai utamon ezt az Úrtól kapott imádságot gyakran kellett elmondanom... (R. S.)

Életjel Romániából

A Friedensklänge szép, erős csengését Romániában is halljuk... Engedjék meg, hogy a harangot én is kongassam, szerényen fogom tenni, épp hogy csak hallható legyen: mi is élünk.

Május 9-11-ig Schukerowában áldott egyesülési konferenciánk volt. Issler testvér a 115. zsoltárral nyitotta meg az első összejövetelt, és a catalui gyülekezet nevében köszöntötte a küldötteket és a vendégeket.

10-én, szombaton Helm testvér (Bukarest) vezette az imaórát. Utána Schlipf testvér megnyitotta a konferenciát. A gyülekezeteket húsz küldött képviselte. Schlipf tv., Bukarest; Fleischer tv., Cogealac; Issler tv., Catalui; Lück tv., Mangalia; beszámolói reményt keltőek voltak. Délután Schuller testvér (Bukarest) olvasta föl beszámolóját: „Miért vagyok baptista?"

Estére Budapestről megérkezett Scheffler testvér, és szépszámú hallgatóságnak tartott bibliaórát.

Vasárnap reggel azzal a reménnyel ébredtünk: nagy áldásnap előtt vagyunk ismét. 9-kor alulírott tartotta az imaórát. Azután Schlipf testvér a megszentelődésről prédikált: Hogyan kell megszentelődnie testnek, léleknek, szellemnek, gondolatnak és a fantáziának.

A konferencia üdvös foglalkozásai, az épülés és öröm napjai gyorsan elmúltak, de olyan kincseket gyűjthettünk, melyet moly és rozsda meg nem emészt.

Megemlítem még a bukaresti és cogealaci énekkarokat, melyek Fleischer, ill. Riedel testvérek vezetésével áldásosan szolgáltak. Kedves Testvérek, ezzel az életjellel küldjük nektek legjobb köszöntésünket.

(Eduard Riedel)

Lapunk a Friedensklänge-t – a béke hangjait szeretné közölni, de a nehéz időkben a borzasztó hangokat adó, sok harci harangszón a mi harangszavunk nem képes áthatolni...

Más megoldás számunkra nem marad, mint nyomdai munkánk korlátozása. A háborús inséggel a pénzszűke is megjött; így nyomdánk, mely lapunkat előállítja, nincsen abban a helyzetben, hogy lapjainkat a szokott módon állítsa elő.

Az olvasók elnézését kérjük, ha emiatt és a postai viszonyok miatt néhány példány nem jut el a címzetthez. Az előfizetők viszont nagy szolgálatot tennének, ha az előfizetési díjakat elküldenék. Sokan erre nem lesznek képesek, másokat viszont arra kérünk: segítsenek, hogy üzemünket ne kelljen teljesen leállítani.

(Reinhold Scheffler prédikátor baljós előrejelzése ellenére a Friedensklänge a háború egész ideje alatt szokott formában jelent meg. Abban sajnos igaza lett, hogy háborús körülmények – közlekedés, hadszintér, frontvonal – miatt sok helyre nem jutott el a lap. – (Schöneck G.)

Hallani fogtok háborúkról és háborúk híreiről, mondta az Úr Jézus. Ezektől az időktől mindig féltünk, és most teljes súllyal ránk nehezedik.

Európában kb. 20 millió ember áll fegyverrel egymással szemben, s készek arra, hogy vért, életet vegyenek, és áldozzanak.

A bűn egyik legszörnyűbb következménye előtt állunk, és Jézus királyságának felállítását vágyjuk e napokban, amikor igazság és békesség csókolgatják egymást. (Zsolt 85:11).

Szövetségünk területén sok testvér vonult a zászló alá. Sok anya, asszony, gyermek gondterhelten gondol fiaikra, férjükre, apjukra, akikről gyakran azt sem tudják, merre vannak.

Nehéz idő, melyben még inkább fontos az Úrhoz ragaszkodni. Katonáink tűzpóbákon mennek át, nekünk, itthonmaradottaknak a hit próbájában kell helytállanunk. Ahogyan a világítótorony fénye vaksötét éjszakában vizsgálható csak, hitünket és az Úrhoz való ragaszkodásunkat a szomorúság éjjelén kell megőriznünk. Ha fejvesztve rettegünk most, mint a világ, akkor mit ér a mi hitünk?. Most kell bebizonyítanunk, hogy Istenben és a Bibliának hiszünk, hogy hitünk több a vallomásnál, és hogy Isten számunkra valóság és erő...

Kedves testvéreim, győzzük le a gond-kísértetet, mely ezekben a napokban óriásként emelkedik elénk...

(R. S.)

Hírek a gyülekezetekből
Budapest

A július 27-ei vasárnap nálunk nem igazán akart vasárnap lenni. Az előző napi hadüzenet kedélyünket nagyon nyugtalanította, és a falragaszokból testvéreink megtudták, kinek kell fegyvert ragadnia a haza védelmében. Az utcákon nagy háborús lelkesedés mutatkozott; vonuló tömegek éltették a királyt és a háborút.

Megpróbáltunk elcsendesedni az Úrban, de lelkünknek ismételten fel kellett tennünk a kérdést: *„Miért csüggedsz el és nyughatatlanokodol bennem?"*

Délután először a paks-györkönyi körzetből való férfit kereszteltem meg. Az istentisztelet közben egy katona szintén kérte a keresztséget, de a gyülekezet még nem hallgatta meg. Teljes menetfelszerelésben volt, amikor nagynehezen szabadságot kapott, hogy elutazása előtt bemerítsék. Gyorsan gyülekezeti tanácskozást hívtunk egybe és meghallgattuk bizonyságtételét, azután a már lefedett medencét újra felnyitottuk, hogy megkötthesse Istennel való, jó lelkiismeretére alapozott szövetségét.

Az Úr vacsorájának megünneplése ezúttal különösen komoly volt. Magunkban azt kérdeztük: bevonuló 15 testvérünk vajon visszajön-e; lehetünk-e újra együtt az Úr asztalánál?

(1914. július 27-e – az öröknaptár szerint – nem vasárnapra, hanem hétfőre esett, a hadüzenet pedig – a lexikon szerint – július 28-án (kedd) volt. – (Schöneck G.)

Szerb terrorista szervezet szervezésében 1914. június 28-án ölték meg Szarajevóban a trónörökös-párt.

Július 23-án az Osztrák-Magyar Monarchia ultimátumot küldött Szerbiának, amit az visszautasított. Ettől kezdve a háború kitörése a „levegőben lógott". Tüntetések, háborús éljenzések, falragaszok, mozgósítás, hadüzenet, támadás, szinte követhetetlenné tették az eseményeket. A háború kezdés napjainak felcserélését – ha nem a nyomda ördöge tette – a zürzavaros idő okozhatta.

(Folytatás következik)

Lukátsi Vilma

ÉVEINK

Mienk volt már, amikor születtünk
ajándékunk – és terhünk – az Idő.
Életünkhöz kötötte a bugyrot,
Akitől kaptuk. – Tudjuk-e, ki Ő?

És tudjuk-e, olyan adomány ez,
hogy egyszer el kell számolnunk vele:
mire használtuk? Hol vesztegettük?
Vagy mivel tömtük színültig tele...?

Mi csak sejtjük, mennyi volt az érték,
Akitől kaptuk, majd Ő dönti el,
amikor utolsó esztendőnket
az Örökkévalóság nyeli el,

Azért óriási felelősség
elgondolkoznunk egy-egy fordulón:
minden évvel fogy a lehetőség,
és nem mehetünk vissza az úton!

Az Időről ma sem tudunk többet,
bár ez a század titok-faggató,
de minél több ismeretet ér el,
annál kevesebb a megnyugtató!

Isten szent ajándéka az Élet,
Ő szabdalta az Időt évekre,
Ő tanít „számlálni napjainkat"
Ő ad bölcsességet a szívekbe!

1996. december

I N N E N - O N N A N

Dr. Mészáros Kálmán

Utazás Pál apostol misszió mezején

Kisázsiai (törökorsztági) körúton

A bibliai földek látása régóta vonz, miután hosszú éveken át Teológiánkon tanítottam a bibliai földrajzot. Már 20 éve, 1976-ban jártam az európai újszövetségi gyülekezetek városaiban – Filippi, Thessalonika, Bérea, Athén, Korinthus, stb. – Jártam a piramisok országában (Egyiptom), s a Szentföldön, Palesztinában, melyekről jegyzeteimet annak idején közre is adtam. Ez év szeptemberében Isztambulon, Ankarán keresztül jutottam el Kappadócia, Galácia területére, ahol az első keresztyén gyülekezetek alakultak az Antiókhiából kiküldött Pál és Barnabás, majd Timeóteus és Silás, Epafrász és Péter munkálkodása által. Néhány gondolatban erről az utamról adok számot, különösen annak bibliai vonatkozásairól, a história figyelembevételével.

Törökország nevét meghallva először a történelem jut eszünkbe, hiszen a két ország múltja évszázadokon át összekapcsolódott. Amióta az utazási láz kerítette hatalmába az embereket, sokak számára Isztambul jelentette Törökországot. Még ma is kevesen tudják, hogy Törökország más. Az ország történelméből adódóan rengeteg ókori, középkori emlékhely várja az idelátogatókat. Jól elfér egymás mellett az időszámítás előtti korokból származó monolit szobor, erőd és a római, a bizánci vagy a törökkori építmény. A természeti látnivalókban is gazdag országban a kopár, magas hegyek, kiszáradt sós tavak, tengerbe szakadó sziklapart egyaránt megtalálható.

1. Közép-Anatólia bibliai és egyéb nevezetességei.

Kappadócia a Bibliában az első jeruzsálemi gyülekezet alakulásakor fordul elő, tudniillik, akik Péter prédikációját hallgatva elcsodálkoztak azon, hogy ők is értik a tanítást:

„Mi módon halljuk hát őket, ki-ki közülünk a saját nyelvén, amelyben születtünk? Párthusok és médek, és elámiták, és akik lakoznak Mesopotámiában, Judeában és Kappadóciában, Pontusban és Ázsiában, Frigiában és Pamfiliában, Egyiptomban és Libiának tartományaiban, amely Ciréne mellett van és a római jövevények, mind zsidók, mind prozelitusok." [1]

Előfordul a helységnév Péter apostol levelében is, mert körlevélnek szánt írását ide is címezi, ami jelzi, hogy gyülekezet itt is alakult, élt és üldöztetést szenvedett.

„Péter, Jézus Krisztus apostola a Pontusban, Galáciában, Kappadóciában, Ázsiában és Bitiniában szétszóródott jövevényeknek. Akik ki vannak választva az Atya Isten eleve rendelése szerint..." [2]

Pétert is a Kisázsiából érkező kedvezőtlen hírek indították a levélírásra. A keresztyének ugyanis hitük és erkölcsi életük tisztaságának megőrzése érdekében, mint másutt is, elhúzódtak a pogányoktól. Ez a magatartás ellenséges érzést keltett a pogányokban, mely különböző rágalmakban és üldözésekben nyilvánult meg (1Pt 2:12, 19-20, 3:14-17, 4:4, 12-19).

A fiatal keresztyének kettős veszélyben forogtak; attól lehetett tartani, hogy a bántalmak gyűlölködésre és erőszakos ellenállásra indítják őket, vagy ha bátorságukat veszítik, alkalmazkodnak a pogány környezethez. Az apostol tehát levelében vigasztalja és buzdítja őket. A Krisztusi hit örök üdvösséget ad annak, aki kiállotta a földi élet megpróbáltatásait (1:3-12).

Sajnos a korai keresztyénségnek itt ma már csak a nyomait látjuk. A keresztyénség terjedése idején Kisázsia a Római Birodalomhoz tartozott. A terjedő keresztyénség sok problémát okozott, mivel tanításaikkal kétségbe vonták a hivatalos pogány istenek és a császár szentségét. Pál apostol utazásai 40-56. között valamelyest csökkentették azt a titokzatosságot, ami olyan veszélyessé tette a keresztyénséget a hatalmasságok szemében. Pál útja során sok gyülekezet alakult, melyek nevezetesebbjeit a Jel 2- 3. fejezetben János is megemlíti. Így többek mellett Efézusban, Szmirnában, Pergámonban, Thiatirában, Szardiszban, Philadelphiában és Laodiceában is alakultak gyülekezetek. E városok egy része ma már jelentéktelen török település, másoknak pedig a neve is megváltozott. A török lakosság 99 %-a mohamedán, bár az iszlám nem hivatalos államvallás, mivel az állam az 1930-as években Kemal Atatürk reformja nyomán elszakadt a vallási fenhatóság alól.

Akik ma túristaként felkeresik Anatóliát, azok inkább a római kori emlékek, a természeti látnivalók, vagy gazdasági okokért vállalják az utazás fáradalmait. Bár közben gyönyörködhetnek keresztyén festmények, szobrok, műkincsek vagy épületek tömkelegében is, mint pl. a korabeli Bizáncban épült „Hagia Szófia"-ban, mely a 600-as években (527-565) épült és keresztyén bazilika volt 1000 éven keresztül. Majd 500 évig (1453-tól 1935-ig török mecset, négy minaret hozzáépítésével.(Ma múzeum. Lenyűgözőek a méretei, különösen ha az építésének korát nézzük. A gigantikus bazilika hatalmas belső terét 31 m átmérőjű és 55 m magas páratlan kupola zárja le. Csodálatos látvány.

Kappadókiában inkább a világhírű tufabarlang és a földalatti városok látványa vonzza a látogatókat Ürgüpp és Zelve településekre. Gömere az ókeresztyén kőbe vésett barlang-templomaival vált érdekessé a világ túristái számára.

Tény, hogy itt olyan természeti csodával találkozik a látogató, amelyhez fogható élmény aligha van ezen a világon. A hely titka a vulkanikus hamuból több millió évvel ezelőtt kialakult tufatömegben keresendő. A tufát felülről kemény sziklatömbök védték a szél és a víz romboló hatásától, de az alsó részeknek ez nem nyújtott elegendő védelmet. Az erózió hatására hatalmas sziklasapkát viselő oszlopok képződtek. Amikor azután 1400 esztendővel ezelőtt arab fegyveresek támadtak e vidékre, a keresztyén telepesek rájöttek, hogy a porózus sziklába alagutat tudnak vájni, és azokat kényelmesen be is tudták rendezni.

Ezt követően az arabok elől mindig ide menekültek a keresztyének, s végül tíz várost építettek így a föld alá, amiket alagúttal is összekötöttek, és kb. 400 templomot és kápolnát alakítottak ki a föld alatt.[3] A hagyományok szerint Pál apostol is járt itt a csodálatos természeti kincsek birodalmában, bár Ő nem ír róla semmit.

2. Pál apostol első missziói körútja

A valóságban csak ezután érkeztem a Biblia és a történelmi feljegyzések szerint is Pál hajdani útjaihoz. Ugyanis az első körútját Ciprus után a kisázsiai Pergében, a mai Autalja mellett kezdi. Ide érkezett Barnabással és Márk Jánossal, ahonnan Márk János visszafordult Jeruzsálembe (ApCsel 13:13). Ők pedig innen indultak tovább Észak felé.

a/ Piszidiai Antiokhia felé közeledve elhaladtak a mai Yalavac mellett. Pál fellépését és tanítását Lukács megörökítette az ApCsel 13:38-39-ben. Innen jut Keletre Ikóniumba, a mai Konyába, majd a szomszédos Lisztrába és Derbébe. Ezek a Bibliából ismert helységnevek felmelegítették a szívemet.

b/ Ikónium (Konya) Törökország legrégibb városai közé tartozik. A prospektusok kiemelten hangsúlyozzák, hogy itt és a környékbeli falvakban prédikált Pál és Barnabás. De, amikor a zsidó lakosság felfigyelt rájuk, el kellett menekülniük. Alakult azért gyülekezet, de nem erősödött meg annyira, hogy megmaradt volna. 1200 évvel később a misztikus filozófust, Mevlanát már sokkal fogékonyabb hallgatóság fogadta, akikből megalakította szerzetes rendjét, amely táncoló derevisek néven vált ismertté. Ő maga itt van eltemetve a várost uraló mecset zöld kupolája alatt. Figyelemre méltó egy róla szóló feljegyzés :

„Barátja elvesztésén szerzett fájdalmát Mevlána versek tömegében vezette le. A legtöbb alkotás zenétől ihletett extázisban fogant. Halála után öreg tanítványai csoportot alakítottak. Nyugaton táncoló derviseknek ismerik őket. Táncolási szertartásuk a „Sama", az Istennel történő érintkezés egyik formája. Egyre gyorsabban forognak és ezáltal transzba esnek, elvesztik önmagukat, hogy feltétel nélkül egyesülhessenek a Mindenhatóval."[4]

Tehát nincs új a nap alatt ma sem...

Ikóniumhoz kapcsolódik az a tény is, hogy Marcus Aurelius uralkodása idejét keletkezett egy apokrif irat: Pál és Thekla cselekedetei címen. A görög nyelvű irat nem sok történelmi alappal, de elbeszéli Theklának, egy előkelő ikoniumi leánynak a történetét. Thekla lelkesedéssel követte az apostolt, s úgy prédikált, mint egy misszionárius, és saját magát megkeresztelte. A harmadik fejezetében Pál külső megjelenésének leírása is megtalálható.[5]

Ikónium gazdag és jól öntözött síkság szélén fontos kereskedelmi központ volt. A város története mitikus időkre megy vissza. Amikor Perszeusz elindult Madussza lefejezésére, áthaladt Ikóniumon. Xenophon tízezer katonája bolyongás közben ebben a városban talált pihenőt. A perzsa háborúk idején Nagy Sándor itt ütött tábort. A város a Szeleukidák idején lett görög. A rómaiak virágzó kolóniát alapítottak itt. Ciceró mint prokonzul, tíz napot töltött ezen a helyen, és seregszemlét tartott. Pál ittlétekor a város szimpatizált a rómaiakkal. Claudiusz császár a „Claudiconium" nevet adta a városnak. Ikónium, a mai Konya a szeldzsuk-törökök uralma alatt érte el politikai jelentőségének teljességét, mert fő táborhelyük, majd fővárosuk lett.[6]

Pál és Barnabás szokásukhoz híven a zsidók zsinagógájában prédikáltak. Egy felirat is bizonyítja, hogy a városban voltak zsidók. Hamar megnyerik első híveiket, de ellenségeiket is. Meg akarják őket kövezni, ezért kénytelenek elmenekülni a szomszédos Likaóniába. Fáradozásuk nem volt hiábavaló. Antiókhia mellett hosszú időn át ez a város lett Kisázsia belsejében Krisztus Egyházának a középpontja. Az első világháború előtt a városnak 60.000 lakója volt, és az ottlakó örmény keresztyének a nehézségek ellenére is kitartottak Krisztus mellett. Az örmények kiírtásakor haltak meg, és Pál öröksége ezen a vidéken ekkor pusztult el nyom nélkül.

Pál és Barnabás innen dél felé Lisztrába ment (ma Tell Zoldera). Római kolónia volt. Ma csak egy szerény domb, ami a város romjaiból alakult, s még feltárásra vár. Kevés zsidó volt itt, ezért zsinagóga sem volt. Egy nagyobb téren beszélt Pál az egyszerű pásztorembereknek. Jólelkű, de babonás és műveletlen hallgatói voltak a város lakói.

Lisztrai hallgatói nagyon lelkesen fogadták Pálékat. A nyomorék lábú férfi meggyógyítása után történik meg az a kriminális eset, hogy isteneknek kijáró áldozatot akartak neki bemutatni (ApCsel 14:6-18). Pál és Barnabás lisztrai igehirdetése sem volt hiábavaló. Számos pogány tért meg, közöttük egy család, akik – Lois és Euniké – úgy nevelték gyermeküket, hogy mire Pál a második útján ide visszatért, kész tanítványként kapta az ifjú Timóteust, akinek két levelet is küldött (ApCsel 16:1-2). Megérte elszenvedni még a megkövezést is ApCsel 14:19 szerint.

A megkövezés után már másnap elindult a két tanítvány Derbébe (ApCsel 14:20). Itt ér véget első missziós körútja. Megcsodálhatjuk Pál fizikai teljesítőképességét; a megkövezés fájdalmai, a talán nagy vérveszteség ellenére képes a továbbgyaloglásra az akkori útviszonyok mellett is. Derbében is hirdették az evangéliumot, ahol senki sem zavarta őket (ApCsel 14:21).

A várost egy újabban talált felirat alapján azonosítani tudták a mai Kerti Hüjük helységgel, amely mintegy 20 km távolságra található Észak-Keletre Karaman-tótól és 40 km-re Dél-Keletre Lisztrától. Derbe teljesen eltűnt, ma semmi sem tlaálható belőle.

Mi sem bizonyítja jobban azt a sötétséget, amely Kisázsiára borult a török hódoltság nyomán, mint hogy a piszidiai Antiokhia településének teljesen nyoma veszett, egészen a múlt századig. Lisztra ismeretlen volt 1885-ig, ugyanúgy Derbé települése is 1888-ig.

A három város közül elsőnek a piszidiai Antiokhia került feltárásra. Egy cornwalli egyházi ember Francis Vyvyan Jagó Arudell, szmirnai angol káplán fedezte fel 1833-ban egy Törökország belsejében tett utazása során. Antiokhia felfedezése nagyban hozzájárult a különböző egyéb települések azonosításához.

3. Ismerkedés Pál apostol második missziói körútjának tájaival

Pál második apostoli útja úgy indult, hogy akarta látni újból azokat a városokat, és benne a hívőket, ahol előbb az evangéliumot hirdették (ApCsel 15:36). Pál most Szilásszal indult el, Barnabás pedig Márk Jánossal Ciprus szigetére hajózott. Antiokhiából indultak újra az Amanosz hegyen keresztül, a régi római úton. Itt nem jártam, de a leírásokból tudom, hogy Pál szülővárosán Tarzuszon keresztül érkeznek Derbébe és Lisztrába (ApCsel 16:1).

Az újabb munkatárs, Timóteus Lisztrában csatlakozott hozzájuk, aki valószínűleg már az első út alkalmával megtért. Útirányuk tehát fordított. Előbb Derbe, majd Lisztra, és Ikónium (Konya), a piszidiai Antiokhia, ami már a Galaták földjén van, s innen tartanak tovább Efézus felé.

Az apostol hosszabb ideig tartózkodott

a/ Galáciában. Itteni szolgálata idején beteg lett, valószínű malária döntötte le a lábáról. Emiatt a tervezettnél

is tovább kellett maradnia. Erről ír később a visszaemlékezésében (Gal 4:13), hogy a fáradságos munka meghozta a gyümölcsét.

Mivel Pál az első útját ezen a tájon fejezte be, és a másodikat itt kezdte, boldog voltam, hogy e vidékre én is eljuthattam, s az eddig hallott, olvasott híreket, településhelyeket láthattam, fényképezhettem, s ezeknek segítségével jegyzeteimet elkészíthettem. Mielőtt Konyába (Ikonium) érkeztünk, útközben Sultán-Haniban megtekintettük a Karaván-szerályt, majd onnan tovább menve két órát szenteltünk Aphrodisiás romjainak szemrevételezésére, melyek a túrista szemének drága kincsek. De engem következetesen az érdekelt, merre jár Pál apostol, és hogyan bírta az akkori viszonyok közt ezt a rettenetesen nehéz úttalan útakat, hegyen-völgyön keresztül, sok száz kilométeren át gyalog.

Pál innen Ázsia tartományába, Efézus vidékére szeretett volna menni, de a lélek megakadályozta ebben. Ezért Mizia vidékén hirdették az igét. Amikor megkíséreltek, hogy észak felé, Bithiniába menjenek, a Lélek újra más útra vezérelte őket. Bithiniába később más igehirdetők mentek, hogy az ige terjedjen. És hogy elterjedt, azt onnan is tudjuk, hogy fél évszázad múlva az ifjabb Plinius ezt írhatta Traianusnak:

„Ez a babona nem csak a városokba vonult be, hanem meghódította az egész síkságot is..."[7]

Amikor azután bejárják Miziát, Tiathirát és Pergamumot, csak ezután indulnak Troász felé, ahonnan Európába jöttek át a „Macedon férfi látomásbeli hívására" (ApCsel 16:9).

Szerettem volna mind a hét kisázsiai gyülekezet városába eljutni, de az több időt igényelt volna, így csak azokról szólok elsőrenden, amelyeken ekkor Pál átment, amelyikben voltam, vagy legalább mellette elmentem.

b/ Laodicea, a Meandrosz folyó mellett található. Ezt II. Antiochusz, Sziria királya alapította, és jelentős kereskedelmi hely volt a nagy út mellett, amely Ázsia tartományból Ciliciába és Sziriába vezet. A másik ilyen két város, amiről tudjuk, hogy mellette elment, de csak később Epafrász tanítványa alapított gyülekezetet:

c/ Kolossé és Hierápolisz. – Laodicea kereskedelmi riválisa volt. Kolosszéba levelet írt Pál apostol Rómából, amelyben megemlíti Hierapoliszt is. A Lükosz völgye után

d/ Szardesz felé mentek (Sárdis), amely gyülekezethez szintén volt üzenete van az Úrnak (Jel 3:1-6): *„Tudom a te dolgaidat, hogy az a neved, hogy élsz, és halott vagy"*. Lehetett ennek kapcsolata a város és társadalmi életével.

A lidiai tartomány egykori fővárosa valamikor szinte a világ leggazdagabb városa volt. Ebből elég logikusan következik az is, hogy itt találták fel a pénzérmét, legtöbbjét a város királyi emblémája, oroszlánfej díszítette. Az utolsó király, Krözus uralkodása előtt (Kr. e. 560-546) a pénzérméket tiszta aranyból és ezüstből verték. Az aranyat mosással nyerték ki a Paktolusz folyóból. A görög történész Hérodotosz véleménye szerint a nemes fémdarabkákat a sekély vízbe kiterített, gzapjas bárányből segítségével szürték ki, feltehetően innen ered az aranygyapjú legendája.

Szardiszt lerohanták a perzsák és ezzel véget ért Krőzus uralma és a lidiai monarchia virágzása. Ma a romok közelében Sart falucska áll. Impozáns látványt nyújt mellette egy Artamisz templom-rom, amely a valaha felszínre hozott legfinomabban megmunkált ion oszlopfőkkel dicsekedhet.

A Lükosz völgye után észak-nyugatra találjuk

e/ Thiatira városát, amely híres volt sokféle mesterségéről. A város egy széles völgyben a Hermosz folyásánál állt. A szeleukida királyok veteránjaik számára alapították. Innen származott a bíborárús Lídia, akit Pál apostol Filippiben térített meg, aki háznépével együtt lett Krisztus követőjévé, és az ő házánál alakult meg az első európai keresztyén gyülekezet.

Útunkat folytatva, nyugat felé Pergamonba érünk, (Bergama). A bergamai modern város fölötti dombon épült Pergamon, fénykorát az Attalidák uralkodása alatt élte, akik hatalmukat Nagy Sándor generálisának Lüszimakhosznak köszönhették.

A városnak három fő látványossága van: az Aszklepeion, a városközpont és az Akropolisz. Az ókori világ egyik leghíresebb gyógyhelyére, az Aszklepeionba vivő bejárat felett az írás azt hirdeti. „Az istenek parancsára itt tilos a halál."[8] A gyógyítási intézmény sikeresen kelt versenyre epidauruszi, koszi és efézusi kortársaival. Melegvizes fürdőkben, masszázst is végeztek, ivókúrákat tartottak. Utóbb megállapították, hogy a forrás vize enyhén radioaktív; valamint – arról is hallani, hogy – egyfajta primitív pszichiátriai gyógymódot is használtak itt.

Híres volt a Pergamoni Könyvtár 200.000 kéziratból álló gyűjteménye. Amikor az Alexandriai Könyvtár leégett, Antóniusz a pergamoni könyvtár teljes anyagát Kleopátrának ajándékozta. Az akropolisz leghatalmasabb építménye az istenként imádott két római császár tiszteletére – Traianus és Hadriánus – emelt II. századi Traianeum. A pergamoni gyülekezetnek is üzen Jézus; előbb pozitívumait elismerni, de van panasza a nikolaiták tanításának hatása miatt. *„Térj meg..."* (Jel 2:16)

Továbbmenve időztünk néhány órát

g/ Szmirnán (Izmir) és környékén is. Akár az országúton, vagy az Égei-tenger felől érkezünk a nyüzsgő városba, mindenképpen lenyügöző látványt nyújt a gyönyörű öböl partja mentén elterülő harmadik legnagyobb mai török város.

A II. században épült római piactéren, az agórán azonban már közel sem zajlik ilyen nyüzsgő élet. Itt inkább kellemes kis pihenőt tarthattunk. A hajdani oszlopsor maradványai még állnak, és egy szegényes körülmények között meghúzódó oszlopcsoportot is láthatunk az északnyugati sarokban. Az értékesebb darabokat azonban már réges-rég elszállították a kultúrparkban lévő Régészeti Múzeumba. Az ókori pagonhegyről a Bársonyos Kastélytól páratlan kilátás nyílik az agórára és az öbölmenti Konak-térre. Innen kompjáratok húznak hosszanti csíkokat a túloldalra, illetve a szigetekre.

Az Üdvözítő szinte legszebb üzenetét jegyzi fel János a szmirnai gyülekezet részére (Jel 2:8-11).

„A hét kisázsiai gyülekezetnek szóló isteni üzenet tulajdonképpen isteni bírálat az egyházak akkori állapotáról."[9]

Utunk során Szardesz mellett elhaladva elértük, majd elhagytuk

h/ Filadelfiát. A hét gyülekezet közül ötöt megdorgál az Úr, kettőt nem. Ez az utóbbi kettő Szmirna és Filadelfia. Mindkét gyülekezet fő gondja a judaizmus. Szmirnának azt üzeni „próbát fogtok kiállni", Filadelfiának, hogy a „megpróbáltatás órájában megtartalak". A koszorú dolgában is hasonló a két üzenet. Szmirnának, hogy *„néked adom az életnek koronáját"*, míg Filadelfiának: *„Tartsd meg amid van, hogy senki el ne vegye a te koszorúdat, ill. koronádat."* Szép ez a befejezés.

Mindezek a városok, amelyekről röviden szóltunk, egy-egy állomást jelenthettek az apostolnak azon az úton, amelyen a „felső tartományokból" Efézus felé tartott. De Efézusról a harmadik út említésekor szólok.

Pál missziói tevékenysége, mint fizikai teljesítmény is, bámulatba ejt bennünket. Az első útja kb. 1.000 km hosszúságú volt. A második útján Kisázsián belül Tarzustól Troászig halladva 1400 km az út. Ha Észak-Galáciában is járt, akkor ez a távolság még 500 km. A harmadik útján Tarzusztól Efézusig 1.150 km, azaz összesen 4.500 km, valószínűleg javarészt gyalogosan. Én autóbusszal tettem meg 10 nap alatt 4.000 km-t, s így is kimerített.

Pálék továbbmentek Troászba, onnan Európába, Filippi, Thessalonika, Bérea, Athén, Korinthus felé, ahol ezelőtt 20 éve jártam végig ezt az utat és írtam meg a települések történetét, illetve a gyülekezetek sorsának fellelhető adatait.

4/ Pál apostol harmadik missziós útja

A második körútról visszatér hajóval Cézáreába, majd onnan Jeruzsálembe, hogy üdvözölje a testvéreket és beszámoljon útja eredményességéről. Valüszínűleg Antiokhiában töltötte 53-ban a telet, és tavasszal indult a harmadik körútjára.

a/ A „Felső tartományokon át" Efézusba indulva újra csak Antiokhia volt a kiindulópontja. Az út célja talán – az efézusi tartózkodás kivételével, – ahol 3 évet tölt – most nem is új területek evangélizálása volt, mint inkább megerősíteni azokat a gyülekezeteket, amelyeket a kegyelem már megérintett.

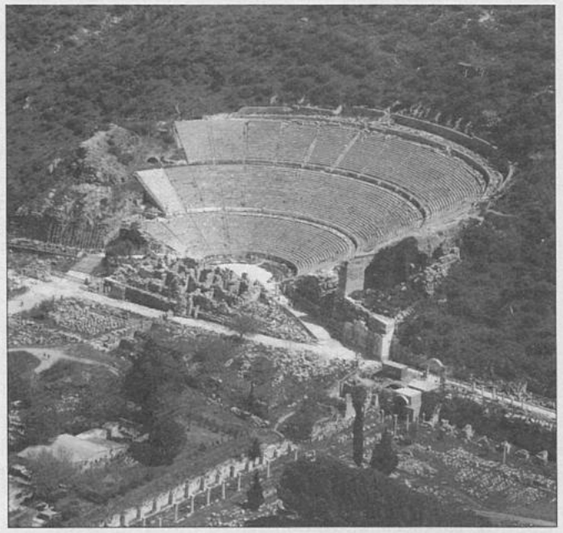
Pál már a második körútról visszafelé bement Efézusba, prédikált a zsinagógában, és igéretet tett a visszatérésre. Nem csodáltam, hogy Pál e nagyváros lelki szükségletét látva vágyódott a szent munkára. Az én utamnak is ez a város látása volt a zenitje. Lukács írása szerint (ApCsel 19:8-10, 20-31) majdnem három évig maradt Efézusban. Ebben az időben a városnak mintegy 200.000 lakója volt, s „Asia Provincia" székhelye. A római prokonzul innen kormányozta a tartományt. A város fontos útkereszteződésben feküdt. Az Égei-tenger öblében épült híres kikötője volt. Bár a tenger azóta visszahúzódott, az öböl feltöltődött. Új város épült a tengerpartra Kusadasi, ami nemcsak kikötő, hanem turista-központ is lett. Plinius politikai és gazdasági szempontból „Ázsia szemének" nevezte. A híres Artemisz templom is vonzotta a zarándokokat.

Az eperfákkal szegélyezett úton Selcuk-ból percek alatt értük el az egyik legnagyobb ókori vársot, ill. annak romjait. Pindarosz, Sztrabón és Tacitusz az amazonoknak tulajdonítja a város alapítását. Kr. e. 11. században jón-ok kötöttek ki partjain. A hagyományok szerint Kadrosz egyik fia vezette őket. Az őslakók az „anatóliai istennő" szentélye körül telepedtek le, az újonnan érkezettek várost alapítottak, akkor még a tengerparthoz közel. Ők is tisztelték a helyi istennőt, de azonosították Artemisszel.

A városban a lidiaiak királya, Krőzus, a perzsák királya, Kürosz és az attalidák, Pergamon királyai felváltva uralkodtak. Az utolsó attalida azután átadta Efézust Rómának, Kr. e. 133-ban. A várost súlyos földrengés rázta meg Kr. e. 17-ben. Augusztus császár újjáépítette, Tibériusz ezt folytatta. Efézus gazdagsága mindinkább növekedett. Pál apostol már ezt a fényes, virágzó várost találta. Tevekaravánok szállították ide Kelet egzotikus kincseit, a nyugatra fekvő Görögország pedig az „isteneket" szolgáltatta.

Királynőjük, Artemisz (Diána), a termékenység istennője. Az ő tiszteletére emelték a világ hét csodájának egyikét, az Artemisz templomot. Efézus volt intellektuálisan és kereskedelmileg a valaha is ismert egyik legragyogóbb város. Pál ekkor járt itt. Mivel azonban nagyságát kikötővárosi mivoltának köszönhette, amikor a harmadik században az öböl eliszaposodott, a város hanyatlásnak indult. Helyét 1869-ben, hat évi kutatómunka után, egy brit mérnök-régész fedezte fel. A ma látható műemlékek legnagyobb hányada a római császárság idejéből származik. A helyreállított részekből következtetve csak csodálni tudjuk a mérnöki pontosságuk, fantáziájuk és teljesítőképességük nagyszerűségét. Ezekből csak néhány adat álljon itt:

A hátával a Pion hegyének támaszkodó nagyszínház 25.000 néző befogadására képes. Csodálatos akusztikája a színpadon földreejtett pénzt mindenütt hallhatóan visszhangozza. A drámát és zenét kedvelő közönség ma is zsúfolásig megtölti a színházat tavasszal, a fesztivál idején.

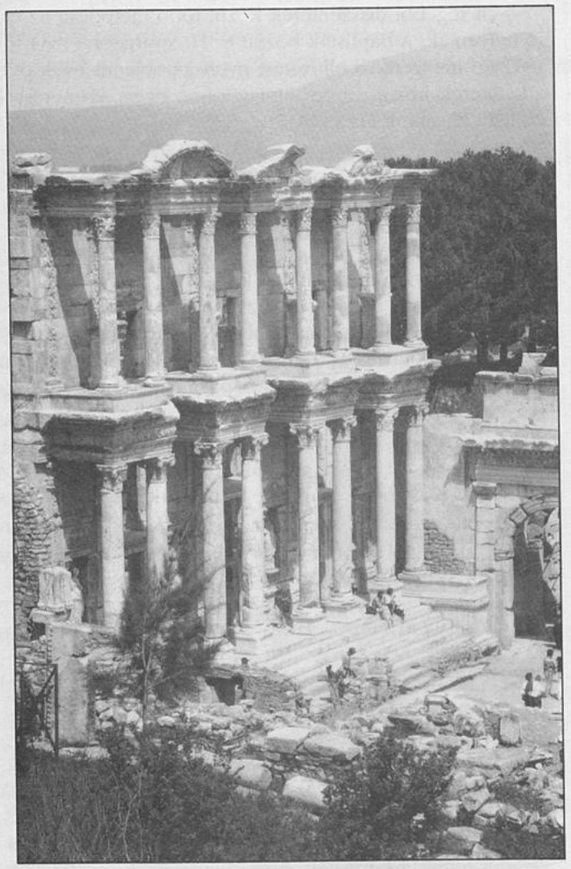
Efézus leglátványosabb épülete a nagy színház

A grandiózus Árkádok útja a színháztól a kikötőig halad. A gimnázium mögött magasodik Mária iker-temploma. Fent a hegyen pedig Mária kápolnáját láttuk. Mivel Jézust Mohamed prófétának fogadja el, így annak anyját is tisztelik, akiről a hagyomány azt mondja, hogy János itteni szolgálata idején vele volt.

„Meryem Ana. Joggal hisszük, hogy Mária földi életének utolsó éveit Kisázsiában, a mai Törökországban töltötte. János evangéliumában elmondja, hogy attól a pillanattól kezdve, hogy Jézus rábízta anyját, János maga mellé vette őt. A jeruzsálemi keresztyénüldözés miatt az apostolok közül senki sem maradt ott. Minden valószínűség szerint János magával vitte Máriát is Kisázsiába, Efezusba, a nagy kikötővárosba. Sok bizonyíték van, amely János és Mária jelenlétéről tanúskodik. Itt található a Mária bazilika, az első Máriának szentelt templom a világon, ahol 431-ben az Efezusi zsinatot tartották, amely kihirdette Mária 'istenanyaságát', Mestorius tanításával szemben. Ugyancsak itt található a János-bazilika, amely az apostol sírjára épült, aki a lábainál fekvő városnak adta a nevét: Hagios Theologus, a Szent teológus, törökül Ayasuluk, ma Selcuk. Akkoriban a szentek tiszteletére épített templomokat csak olyan helyekre építették, amelyek az életükhöz vagy halálukhoz kapcsolódtak. Sok ókori író – különösen Ireneus – bizonyítja János és Mária jelenlétét Efezusban. Ezt a hagyományt XV. Benedek pápa hivatalosan is megerősítette, melyet a szíriai jakobita egyház is támogatott néhány ismert történésszel együtt. Egy olyan nagy pogány város légköre, mint Efézusé, nem felelt meg Jézus anyjának – mondja a hagyomány –, és ezért János a közeli hegyekben keresett eszményi menedékhelyet, Meryem Ana-t, ahol csendben és békességben élhetett, távol a kívánciságtól és gyűlölettől. A múlt században fedezték fel és hozták rendbe Mária házát. Szigorú vizsgálatok, archeológiai kutatások és hivatalos engedély után fejlődésnek indult a vallásos tisztelet és zarándoklat. Ide látogatott VI. Pál és II. János Pál pápa is, valamint évente 200.000 turista és zarándok, keresztyén és mohamedán, minden nemzetből.[10]

Ugyancsak csodálatos látvány Efézus legismertebb képe, a helyreállított Celsus Könyvtár homlokzata.

b/ Pál apostol efézusi missziója. Ideérkezése után három hónapon át bejárt a zsinagógába.

A Celsus könyvtár épületének maradványai

A zsidók II. Antiochusz idejében (Kr.e. 261-247) nyerték el a joni polgárságot, de az efézusiak gyűlölték őket, mert nem vettek részt istennőjük imádatán. Augusztusz azonban védte őket.

Pál igehirdetése a zsidók körében nem nagy eredményt ért el. Ott is elhagyta a zsinagógát és a pogányok felé indult. Tirannosz iskolájában kapott helyet, s két éven át itt hirdette az igét, naponta 5-10 óra között. Ez megfelel a mi időszámításunk szerinti 11 és 4 óra közötti időnek. Ekkor volt a déli pihenőidő, amit sokan felhasználtak igehallgatásra. A nap többi részében, mint előbbi tartózkodási helyén, Korinthusban, itt is munkát végzett, hogy fenntartsa magát. Lukács feljegyzése szerint Tirannosz iskolájában Ázsia minden lakója, görögök és zsidók, tudomást szereztek Isten igéjéről.

Lukács egyszerűsít, amikor minden munkát Pálnak tulajdonít (ApCsel 18-20. rész). Munkatársai vannak Efézusban is. Kolossé evangélizálástá pl. Epafrászra bízta, aki munkáját kiterjesztette Laodicea és Hierapolisz vidékére is (Kol 1:7, 4:12-13).

Efézus környékét figyelve, észak felé látható az akropolisz János apostol emlékére épített bazilika romjaival. Ez tulajdonképpen a harmadik Efézus. Artemisz templomának a helye az Akropolisz lábánál van, kissé nyugatra. Ez az első Efézusból maradt. Az Arte-missionból mindössze egyetlen oszlop áll, a többit széthordták. Nagyobb részét a János bazilikába építették be. Nyugat felé haladva találjuk a „Hét szent alvó" barlangját, a Pion hegyet. Itt terült el Lüssziamachosz városa. Ez volt a második Efézus, az a város, amelyben Pál apostol is járt. Megfigyelhető a tenger fokozatos távolodásának nyoma. A jelenlegi part kb. 7 km-re van Efézus volt kikötőjétől.

A helyi hagyományok szerint Pál járt Aphrodisiás és Hierápolis ókori városokban is, amely ugyanúgy romokban állnak, mint Efézus. Aphrodisiás nevezetessége, hogy színháza mellett van egy 228 m hosszú, 30.000 ülőhellyel rendelkező stadion, amely a fesztiválok idején ma is meg szokott telni. Hierapolisz /Szent város/ az előbbiekkel szemben nem hegyek közti völgyben, hanem kb. 1000 m magas hegy fennsíkján épült. Nevét a számtalan templomáról kapta. A fennsíkon is volt és ma is van fürdő, amit forrás táplál. Van színház, óriási nekropolis /nagykiterjedésű temető/, szarkofágokkal a szabadtéren.

Erről azt állítják, hogy Fülöp apostol sírját is őrzi, sőt egy templomrom is fűződik a nevéhez.

Úti beszámolómat egy csodálatos természeti képződmény leírásával zárom.

Afroditéből Efézus felé haladva, az országút, a laodicei út után tovább folytatódik. De innen már megpillanthattuk a síkság másik végén Pamukkále oszlopokkal körülölelt, alabástrom palotaként fénylő tornyait. A Cal Dagiból kiömlő és a magasból alázúduló forró víz a mészkőből vájta ki a csipkézett medencéket[11], mely a cseppkőképződéshez fontos alapanyagokat magával hozza a föld mélyéből és a hegyoldalra lerakja. Olyan hatást kelt, mintha egy angyali kéz formálta volna az egészet jégből és felhőkből. A felette magasodó Hierapolisz kolónia fürdői is ebből a forrásból táplálkoznak évezredek óta.

Mindennek látása – az előbbiekkel együtt – csak fokozta szívem háláját a teremtő Isten iránt.

JEGYZETEK

1. Apostolok Cselekedetei 2. rész 8-10. versei
2. Péter I. 1:1-2. versei
3. Berlitz útikönyv. Törökország. 118. oldal
4. Berlitz im. 125. oldal
5. Ókeresztény irodalomtörténet. Bp. 1947. 54. old.
6. Gyürki László. Szent Pál apostol útjain Bp. Ecclesia 1978.
7. Gyürki László im. 114. old.
8. Békés-Dalos Újszövetség. Jelenések bevezetője.
9. H.V. Morton. Pál apostol nyomában – Ford. Dr. Mannó Sándorné Bp. 1983.
10. Meryem Ana: Kétoldalas brossura
11. Ilhan Aksit. Pamukkále, Hierapolis, Afrodisiás. Török Tur

Jegyzetek Spurgeon-ről

1. J. D. Hughey: Die Baptisten... 85-86. oldal. (Közelítően szószerinti fordítás)

Charles Haddon Spurgeon (1834-1892) egyike volt a legáldottabb prédikátoroknak. Independent felekezetűként nőtt fel, metodistaként tért meg, hogy nem sokkal később baptistaként keresztelkedjék meg. A bemerítés után, 18 évesen egy kisebb gyülekezetben lett prédikátor. Egy évvel később már egy híres londoni gyülekezetbe került, amely egy kis időre megcsappant. Mondják, hogy az első prédikációját úgy 80-an hallgatták, de ugyanazon estén 200-an, és néhány héttel később 800-an. Kicsi lett a templom, és ki kellett bérelniük egy zenetermet, ahol tízezres tömeg hallgatta a fiatal szónokot. Egyszer 23 ezer ember előtt prédikált. Ezután építtette föl a gyülekezet a Metropolitan Tabernacle-t, ahol több mint 5000 férőhely volt, és ez minden vasárnap kétszer telt meg. Spurgeonnak nem volt egyetemi vagy szemináriumi végzettsége, mégis nagyfokú tanulási készséggel rendelkezett, és hatalmas irodalmi munkát végzett. Minden héten kinyomtatták a beszédét, és abból összesen 100 millió példányt adtak el. A keresztségről és az újjászületésről szóló tanítását 250.000 példányban. Spurgeon minden prédikációján érezhető, hogy evangélizál. Életét arra fordította, hogy személyes bizonyságtételével megnyerje az elveszetteket. Határtalan energiájából jutott arra is, hogy két árvaházat és egy prédikátor-iskolát tartson fenn. Teológiailag mérsékelt kálvinistának tartja magát, inkább konzervatív volt. Élete utolsó évében összekülönbözött a Baptista Unióval. Manapság a britanniai baptisták a „prédikátorok fejedelmének" nevezik.

2. 1908-as első európai baptista konferencia Berlinben. Hivatalos beszámoló

45. oldal

A hivatalos megnyitón az elnök több más után őt említve: „A hamburgi baptista kápolna felavatásakor Angliából és Amerikából nagy tiszteletben részesülő vendégeink voltak jelen. Így C. H. Spurgeon, a legnagyobb baptista prédikátor, akit a világ valaha látott".

57. oldal

Julius Hermann (Königsberg-ből) igehirdetésében „a felejthetetlen Spurgeon" szavakkal aposztrofálta.

124-125. oldal

J. H. Shakespeare a Baptista Világszövetség titkára referátumában, a XIX. század fellendülését ismertetve Spurgeonról a következőképpen nyilatkozott:
„Spurgeon gyermek-prédikátorként jött a fővárosba vidékről, és hamarosan a legnagyobb templomban, sok igehallgatónak prédikált. Megtértjeit tízezrekben lehet számolni. A baptista misszió iránt oly nagyon fellendült az érdeklődés, mint soha addig. Spurgeon lelkészi szolgálatra is képzett ki férfiakat, buzgó és tehetséges prédikátorok egész csapatát. Élete végéig megmaradt evangélistának. A baptizmus előhaladásának jelentős eszköze lett."

3. Karl Heussi: Kompendium der Kirchengeschichte 420. oldal

„A régebbi disszenterek közül több metodista az első helyen áll. A baptisták között C. H. Spurgeon (1834-től 1892-ig) nemzetközi elhívatást nyert az ötvenes évek óta, a kvékerek közül a börtönmisszióban nagy elismeréssel szolgált Elizabeth Fry (+1845).

4. F.A. Norwood: The Development of Modern Christianity since 1500, 158. oldal

„Hatásos prédikálásukkal kongregacionalista és baptista igehirdetők erősítették" az angliai evangéliumi felekezetek növekedését, „mint Robert William Dale Birminghamben és Charles Haddon Spurgeon, a Metropolitan Tabernacle-ben". – Tehát ő is baptistának ismeri el Spurgeont.

5. Különös, hogy a baptisták minden más felekezetű szerzővel szemben hangsúlyozzák Spurgeon sajátos, az angol baptista szövetségtől eltérő nézetét, így tesz a rüsch-likoni iskola tanára is, G. Keit Parker.

Baptists in Europe History and Confession of Faith. 22. oldal

A pietista arculatra a legnagyobb hatást az angol Spurgeon gyakorolta...

34. oldal

„A romboló" ellentét Spurgeon pártja és a Baptista Unió között a későbbi években következett be, és elkerülhetetlenné vált a szakadás 1888-ban, bár már előbb kísérletet tettek a baptisták, hogy bizonyítsák: evangélikálok maradnak az intellektuális szabadság megőrzése mellett. – Eddig a szószerinti fordítás. Ezután kivonatosan. 1888-ban a nagybritanniai és írországi szövetség „a romboló ellentét" feloldására az evangélium interpretációjára nézve kiegészítést tett: „Hitünk és gyakorlatunk legfelsőbb irányítója, szabályozója az isteni inspiráció meg a Szentírás tekintélye. Jogunk és kötelességünk ennek egyéni megítélésünk szerinti interpretálása".

Amikor újabb baptista szövetség csatlakozott 1891-ben, a hitvallást az utóbbi kiegészítéssel együtt érvényben tartották, de a vita tovább folytatódott 1904-ig.

55. oldal

A német baptisták könyvkiadójának (Oncken Verlag) ismertetése keretében említi a szerző: „A baptista önazonosítás általánosan elfogadott vonásait képezte maga a Szentírás, a vasárnapi iskolai iratok, a traktátusok, amelyek között a Kiadó nagy hangsúlyt helyezett „C. H. Spurgeon népszerű igehirdetéseinek fordítására". Több német szerző, köztük Joseph Lehmann gondoskodott a fordításokról.

Spurgeon részvételét az európai kontinens misszióiában, Parker professzor egy részlettel ismerteti a portugáliai misszió esetében, a 120-ik oldalon:

C. H. Spurgeon baptizálta az oportói (Portugália) születésű, angliai missziómunkást, Joseph Jones-t.

6. Erich Geldbach, Helmut Burkhardt, Kurt Heimbucher:

Evangelisches Gemeinde Lexikon, Wuppertal, 1978. lexikonjában angol személyekkel ritkábban foglalkoznak, de Spurgeonnal igen.

1834. június 19-én Kelvedon (Essen) született és Mentone (Franciaország) 1892. január 31-én halt meg az angol baptista prédikátor.

Ismertetése közben kitér az 1887-es vitájára, majd hozzáfűzi: „Elhagyva a baptista uniót, de ő maga baptista maradt" (490. oldal).

Az életrajzi részben (ugyanott) a már ismert adatokat találhatjuk Spurgeonról. Megadja, hogy a londoni Metropolitan Tabernacle évente kb. 380 bemerítkező csatlakozásával népesedett. 1855-től az egész világon, nagy példányszámban terjesztették a nyomtatásban megjelenő prédikációit. A „lelkészi kollégiumot" 1856-ban nyitotta meg.

7. Andrew Miller: Geschichte der Christlichen Kirche. 2. kötet 4. átdolg. német kiadás. Elberfeld, szabadon fordítva angolból.

706. Lábjegyzetben. „Emlékezzünk Istennek két nagyon megáldott szolgájára, a sokat emlegetett baptista prédikátorra, C. H. Spurgeonra és az amerikai, ébredési prédikátorra, D. L. Moodyra, akikről nyilvánvaló, hogy írásaik – az Úr után – a legnagyobb hatásfokkal szolgálták a Szentírás ismertetését."

726. „Spurgeon, az akkor már ismert baptista prédikátor, 1887-ben kilépett a Baptista Unióból lelkiismereti okból, mivel annak idején érvényre jutott közöttük több „modern gondolat", amelyek a Szentírás inspiráltsága és Jézus Krisztus engesztelő áldozata ellen irányultak".

A kérdésre elfogadhatóbb magyarázatot ad G. K. Parker. Ne felejtkezzünk meg a német gyülekezeti lexikon kijelentéséről: „Elhagyva az uniót, de ő maga baptista maradt". Különben halálát követő népszerűsége (pl. nálunk, a korabeli Magyarországon is) a baptisták körében érthetetlen lenne. Renegátokat nem övezett akkor a népszerűség.

- szó -

Beszéltél vele te is?

Az autópálya-felhajtó szélén áll és integet. Önkéntelenül a fékre lépek, és a kocsi néhány méterrel a fiatalember mögött megáll.

– Hová akar menni?

– Bad Homburgba.

– Jó, szálljon be.

Margarinos kartonban levő cókmókját a hóna alatt tartja. Most látom, kissé vakmerőnek tűnik. Kis szakálla az ajka alatt is ellenszenvesen hat. Nem gátlásos. Néhány mondatban mindent elmond magáról. Cirkusznál dolgozik. Maszatos fényképeket vesz elő. Artisták, az ő csoportjából valók. Lendületes autogramjuk tiszteletet ébreszt. Elemében van; könnyedén társalog.

Mit tegyek? Lépjek ismét a fékre, s rakjam ki? – Csöndesen imádkozom magamért s közben a sebességmérő mutatója a magasba kúszik. Tudom már, mit tegyek: hagyom beszélni; érdeklődéssel fordulok foglalkozása és világa felé.

Az eredmény meglepő. Láthatóan örül, hogy kibeszélheti magát. Élete gyökere iránt – mely teljesen más irányba fejlődött, mint az enyém – kezdek puhatolódzni.

Kicsiny gyermekként, autóbalesetben elvesztette szüleit. Csoda, hogy már korán saját lábára tudott állni. A hotel-szakmába ment, ahol külső csiszoltságra és belső lazaságra tett szert. Őszintén beszél arról, hogy a reprezentatív falak között mik mennek végbe manapság. Beszélgetésünk akaratlan gyónásba megy át...

Tudom, rossz dolog, ha a gyónást nem követi megbocsátás, bűntől való szabadulás, ha eredmény nélkül hal el...

Beszélgetésünket Istenre és a közelben levő Jézusra irányítom. Élményeimből elmondom, hogy az imádságok nem az üresbe távoznak, hanem meghallgatásra találnak. Igyekszem kinyitni előtte a hit világát. És ő figyel. Szinte éhezi a szavakat. Lassú változás megy benne végbe; nem áradozik már a cirkuszról, mint az elején.

„Ez volt az első józan beszélgetés évek óta – biztosít. – Okos szót a cirkuszosokkal nem lehet váltani."

Barátokként válunk el.

Érzem: itt most Isten keresett meg egy embert, akit szeret, és találkozott is vele...

Most nyugtalanít a kérdés: hol lehet az az ember a cirkuszból, akivel az autópályán beszélgettem?

Azóta talán veled is találkozott. Tovább tudtad-e segíteni?

Alfred Harms
A „Neues Leben" számából

Ford.: Schöneck Gábor

Vénkori kísértések

„A vén emberek józanok legyenek, tisztességesek, mértékletesek; a hitben, szeretetben, tűrésben épek.“
Titus 2:2

Vén emberekről olvasok, mégsem azokra gondolok csupán, akik testi életükben átlépték a hajlott kor küszöbét. Magam előtt látom azokat is, akik a lelki életben lettek korosakká, vénekké. Itt persze más időszámítással mérünk, mint amott. A lelki kor mércéje nem annyira idő, mint inkább minőségi elváltozás Krisztus irányába, valamint egyre mélyülő istenismeret és gyarapodó tapasztalatvagyon.

Pál kiváló emberismerő volt és jó pszichológus. Szerinte a „vén“-ség ugyanúgy csupa-csupa kísértés, akár a tomboló ifjúság. S hogy melyik veszélyesebb és végzetesebb, bele se fognék eldönteni e kérdést.

A fenti igeversben három problémát érint az apostol. Közelítsük meg most e három tételt az ellenkező oldalról. Ő úgy mondja: legyenek... épek. Mi kérdezzük így: Tehát ezekben megrokkanhatnak? S hogy mi ez az „ezekben“? Hit, szeretet, tűrés.

Gyakorlatilag nincs más hit, csak élő. A hit lényege, hogy él és éltet. Amikor „holt hit“, már tulajdonképpen nincsen is. Minőségileg viszont lehet a hit ép és kevésbé ép, a forrással való viszony szerint. A hitélet annyit jelent, hogy a lélek él.

Ez az élet pedig az Istennel való közösségből fakad, táplálkozik. A hit épségének meggyengítője lehet elsősorban az Istennel való kapcsolat lazítása. Az idős ember fárad és fáradékony. A lelki élet éléséhez alkalmak kellenek, idő kell. Az idősebb ember – testi kényelem okából – szívesen megrövidíti az Úrnak szánt idejét, megritkítja az Istennel való találkozás alkalmait. Az ép hit másik megrontója lehet a megszokás, megfásulás. Nem is kell túl korosnak lenni ahhoz, sem testben, sem lelkileg, hogy sablonossá váljék a lelki területen sok egészen szent gyakorlat is. Meg kell szokni ugyan mindent, ami szent, de csak a gyakorlás, elvégzés, kitartás megszokásáig. A megszokottság viszont gépiessé és üressé lehet. Akár a sablonos imamondatokra gondolok, melyek sokaknál évekig és évtizedekig ugyanazok, akár a gondolattalan éneklésekre, vagy a hagyományok útjainak unalmas taposására, mindet ide kell sorolnom, a hit épségét megrontó megszokások közé.

Épek legyenek a hitben – mondja az apostol. Mindig azok legyünk, hogy élmény legyen mindaz, amit lelkünk üdvösségéért és Isten földi országa építésére teszünk. A képmutatás – bármilyen szentnek látszik, halálos bűn. Hitünk sorvadásához, hithalálhoz vezet.

Szeretetünket még Isten-közelben is igen befolyásolja előítéletünk és tapasztalatunk. Embertársainkról a legtöbb véleményt nem magunk alkotjuk, hanem készen kapjuk ismerőseink ismerőseitől. Ugyanígy kapjuk a közösségtől, melyben élünk, testvéreinket, akikkel élnünk kell. Velük viszont kapjuk hibáikat is. Ezek a hibák kezdetben ismeretlenek előttünk. Az együttélés – bármiféle közösségben – az emberszeretet próbája. Idővel kiderül, hogy mindannyian rengeteg hibát, úgynevezett gyarlóságot hordozunk, s ezeket a gyarlóságokat éppúgy kénytelenek vagyunk egymásban elszenvedni, mint társaink erényeit fogadni. A hitben gyermek: naiv, tájékozatlan, tapasztalatlan. S valljuk meg, intenzívebb lelki életet él, mint korosabb hívő társai. A vénkor nagy kísértése a tapasztalat és ismeret. Ezek gyakran odaállnak akadályként a szív és a felebarát közé, és nem akarnak hagyni szeretni.

A vénkor szeretet-körét beszűkítheti a fukarság is. Az ifjúkor velejárója a telítettség, pazarló hajlam. A szeretetben is. Az öreg már megfontoltan és számítóan szeret. – Ha szeret. Az igazi szeretet nem észokokat keres, nem spekulál, hanem árad. A szeretetben épnek lenni ennyi.

Telik az idő, megtántorodnak a legkülönbek is. A belefáradás vénkori tünet. S a fáradt ember türelmetlen, ingerült. Megöregedni nem bűn. Elfáradni sem. De ingerült hajszoltságban élni és hajszoló dühvel türelmetlenkedni apróságok miatt is: súlyos bűnné fajulhat. Idősödvén mind többet és többet kell arra gondolni, hogy el ne veszítsük gyermekes, bagatell, de ördögi okok miatt a legdrágábbat, az örök üdvösséget.

Türelmetlenséget okozhat az is, vénülőben, hogy fogy, mindig kevesebb az idő. A távlati tervek irreálisakká válnak, a féktelen vágyak összezsugorodnak, mindent a szűk jelen és a még szűkebb közeljövő határai közé kell beszorítani. Gyorsan! Gyorsan! – mert ki tudja, be bírom-e fejezni, amit elkezdtem...

Jó, jó ez a sürgősség, de főleg és lassan kizárólag az odafelvalók ügyében. Az ingerültséggel szerzett mennyei javak ódiumát nem kompenzálja a nyereség nagysága. S kérdéses, hogy egyáltalán szerezhető-e túlvilági jó – szertelenség, türelmetlenség, idegesség, zsörtölődés, emberi harciasság, kíméletlen öncélúság árán. Ép türelem egyenlő: élő, valóságos türelem.

Különben e három mindegyike ilyen könyörtelen igazság. Hit, szeretet és türelem csak úgy „van“, ha épen, erőteljesen, élő és tevékeny módon „van“. Bármelyikük épsége hibázik, őmaga elvész azonnal. Ha hitem megrokkan, nincs. Ha szeretetem megrokkan, nincs. Ha türelmem megrokkan, nincs. Marad: hitetlenség vagy tagadás; szeretetlenség vagy gyűlölet; türelmetlenség vagy összeférhetetlenség.

Gerzsenyi Sándor

(Győri Kornél gyűjteményéből)

SZOLGATÁRS-NÉ

Egy asszony megtérése

„Ti asszonyok, engedelmeskedjetek férjeteknek, ha közülük egyesek nem engedelmeskednek az igének, feleségük magaviselete szavak nélkül is nyerje meg őket, figyelvén istenfélő és tiszta életére“ (1Pt 3:1-2)

❖

1940-ben egy hívő család nem hívő fiához mentem férjhez. Nem ismertem a baptista rendet és szokásokat. Mint jó katolikus, imádtam Istent. Teltek múltak a napok. Minden hónapban jött egy kedves, szerény ember, ez volt a prédikátor (Gerzsenyi bácsi). Akit én nagyon szerettem. Nagyon egyeneslelkű, buzgó volt, négy gyermeket nevelt. És még aratni és csépelni sem szégyellt.

Elsősorban ez gondolkoztatott el. Anyósom többször is meghívott az istentiszteletre, és én néhányszor el is mentem. Először nagyon szokatlan volt számomra az egyéni imádkozás, de egyben meg is rendített. Mélyen szívembe ivódtak a drága igék. Igaz, nem volt nagy létszámú a gyülekezet, de jöttek a körzetből testvérek, és mi is gyakran mentünk más gyülekezetbe. Azaz mentem volna, de már két kisfiú édesanyja voltam. És nagyon boldog, hogy az Úrral járhatok.

Férjem észrevette, hogy én már komolyan hívő akarok lenni. És mindenféle eszközt elővett, hogy ezt megakadályozza. Nem engedett a gyülekezetbe. Ezek után jöttek a próbák. Csak úgy mehettem a testvérek közé, ha nem volt otthon. A gyerekek kicsik voltak, őket is vittem. Tőlük kérdezősködött, voltunk-e a gyülekezetben. Sokat szenvedtem, nagy volt az ige utáni éhségem. Ő pedig sem a Bibliát, sem más vallási témájú könyveket nem tűrt a közelemben. Ezért nagyon meg voltam keseredve. Nagyon boldogtalannak éreztem magam. Szerettem volna meghalni. Vívódtam, gyötrődtem. De a két kisfiamért élni akartam.

1943-ban a férjemet elvitték katonának. 1946-ban jött vissza. Ebben az időben teljes egészében rám nehezedett a két gyerek nevelése, az élelem beszerzése és a mindennapi gondok. Szerencsére anyósommal egy udvarban laktunk, és ők szívesen vigyáztak a gyerekekre. Ez úgy látszott, hogy szabad három év lesz. Meg is tettem, ami tőlem telt. Negyven kilométert is gyalogoltunk, hogy egy bemerítésre elmenjünk. De azért mégsem volt teljes az öröm. Mert bárhol elérhetett a légiriadó, és gyakran felzúgott a szirénák hangja. Ekkor óvóhelyekre kellett menni. Minden ilyen alkalommal könyörögtem a férjemért és a két fiamért is.

Egyszer álmot is láttam. Ez 1945-ben történt. Kétfelé nyílt az ég, és tűz szállt le. Az emberek pánikba estek, jöttek-mentek, szaladgáltak. Rájuk kiáltottam: Álljanak meg, legyenek csendben, jön az Úr Jézus, imádkozzunk! És a két fiam kezét fogtam. Ez az álom nagy hatással volt rám. Nagyon megrendített anyósom imája, mikor így imádkozott: „Uram, ha áldozatot akarsz, a kisebb fiamat vedd el, mert ő már a tiéd, és a nagyobbnak két gyermeke van, őket még fel kell nevelni.“ Ez így is történt. Zoli, a sógorom nem jött vissza. A férjem 1946. augusztusában érkezett haza az orosz fogságból. Sokat imádkoztam érte, hogy mire a gyerekek iskolába mennek, hazajöjjön. Mi lesz a két fiúval? Apai nevelés is kell nekik. Isten meghallgatta anyósom imáját és az enyémet is.

Nagy volt az öröm. Attila fiam megismerte az apját, de a kicsi nem akarta elfogadni apjának. Ekkor újra jöttek a „nem-szeretem“-napok. Nagyon szigorúan fogott a férjem, vitt moziba, szórakozóhelyekre, de az italt és a füstöt nem bírtam. Azt sem akartam, hogy egyedül csavarogjon. Szerettem volna, ha jó a férjem és kiegyensúlyozott a házasságunk. Minden rendben is lett volna, csak én ne olvassam a Bibliát és ne imádkozzam. Nehezen értettem meg őt, mert a fronton és a fogságban végig vele volt egy kis zseb-biblia. Betegszállítmánnyal jött haza. Elmesélte, hogy milyen beteg volt. A család utáni vágy kínozta, és hogy nem kapott rólunk semmi hírt. Ebben úgy elbúsult, hogy eszméletét vesztette, és csak a kórházi ágyon kezdett gondolkozni, hogy minek van ő itt.

Sajnos, nyomot hagyott rajta a betegség. Itthon a legkisebb gond vagy családi konfliktus is kiborította és eszméletét vesztette. Én még nem láttam ilyen beteget. Az első rohamnál nagyon megijedtem és megsajnáltam. Előtte nem mertem imádkozni, elszaladtam egy másik helyiségbe, ott leborultam, nagyon buzgón könyörögtem Istenhez, hogy gyógyítsa meg, vagy ha meghal, fogadja magához. És újra siettem hozzá, hogy megnézzem, mit csinál. Szép csendben aludt, három napig volt eszméletlen. Azután mindenben a kedvébe jártam, igyekeztem elősegíteni a gyógyulását.

Ezután jött az őrlődés. A férjem hallani sem akart a gyülekezetről. Anyósomék biztattak, bátorítottak, de férjem ellenállása miatt pokollá lett az életem. Istent is hittem és imádtam, a családomat is szerettem. Azt sem akartam, hogy a férjem miattam szenvedjen. Nagy gondban voltam. Gyakran imádkoztam: „Uram, adj kiutat, adj erőt, mutasd meg, mit tegyek“. Nagyon közel voltam az Úrhoz, a környezetemből azonban senki sem tudta, hogy én szenvedek. Sóvárogtam az Ige után. Nappal sok volt a munka, ezért éjszaka olvastam az igét, valamint a Zarándok útja című könyvet, a Ben Hur-t és egyebeket. Volt, hogy egész éjjel nem aludtam.

Jött a jó idő, a nyár. Többen is jelentkeztek tagfelvételre. Én is nagyon szerettem volna közöttük lenni, de azt mondta a férjem, csak addig leszek Kovácsné, utána mehetek, ahová akarok. Tudtam, hogy ő ezt komolyan is mondja. Kilátástalan helyzetemben gyakran kiáltottam: „Istenem, Uram, mit csináljak?“ Vágytam nagyon a bemerítkezésre és az úrvacsorára. Éjszakákon át vajúdtam, töprengtem. Aztán eljött a felvétel ideje. Fiatalok jelentkeztek. A férjem délután két órára ment dolgozni. Egyet gondoltam, és én is jelentkeztem. Komoly elhatározás született bennem, és a felvétel meg is történt.

Két hónap múlva Lénárddarócon volt a bemerítés (1950. augusztus 20-án). A férjem semmiről sem tudott. Addig is zaklatott volt az életem, mindennap feszültségben éltem. Mindent jól átgondoltam. Ezt a titkolódzást is bűnnek éreztem. Nagyon megfáradva a harcban, egyszer azt mondtam anyósomnak: „Anyu, nem leszek hívő, nem tudom a parancsokat megtartani." Ő szelíden válaszolt: „Nem úgy van az, fiam, nem a mi cselekedeteinkből tartatunk meg, hanem kegyelemből, hit által." Még azt is mondta, jól gondoljam meg, mert én már nem mondhatom, hogy nem hallottam az Igét. És így ítélet alá esem. Ezek engem nagyon elgondolkoztattak. És újra felvettem a harcot.

Eljött a bemerítés ideje. Még az sem volt biztos, hogy eltudok menni. De kértem az Urat, hogy segítsen. És sikerült is. Gyönyörű, napfényes időre ébredtünk. Férjem a Sajóra ment halászni, mi pedig a gyülekezettel és két fiammal elindultunk a nagyobb gyülekezet felé Lénárddarócra. Öröm és szorongás jellemezte az utamat. Mire odaértünk, olyan boldog voltam, mint még ezelőtt soha. Megfeledkeztem mindenről, mintha nem is ezen a földön járnék. Nem törődtem a holnappal.

Hazatérve, este csend és nyugalom volt. Férjemnek szerencséje volt a halfogásban. Örültünk a sok szép halnak. Másnap beszélgettünk a tegnapi ünnepségről. Érdeklődött, kiket merítettek be. Elmondtam neki. Erre ő: Talán még téged is? Én igent mondtam. Ez őt nem elégítette ki, a gyerekekhez fordult. Ők is igazolták. Ekkor felém jött, és rám nézett. A szemében, mint egy filmen egész életünket láttam leperegni.

Ekkor tört ki a vulkán, férjembe mintha egy légió ördög bújt volna. Ilyennek még nem láttam soha. Szörnyen kitört. Elmenekültem előle, nehogy dühében kárt tegyen bennem. Nagyon sajnáltam, de nem tudtam mit tenni, csak imádkoztam és vártam. Egy hétig kerültük egymást. Ő albérlet után járt, én meg munka után.

Anyósommal elmentem egy szőlőhegyre szénát gyűjteni. Ebben az időben nagyon közel voltam az Úr Jézushoz, nem éreztem a munka terhét, énekelve dolgoztam, szinte repültem, mindenütt az Úr Jézust láttam. A férjem iránt kicsit meghidegült a szívem, amiatt, hogy nem tudott engemet megérteni?

Eltelt egy hét, üzent a férjem, hogy beszélni szeretne velem. Imádkoztam és elmentem. Kicsit féltem tőle, de meglepően kellemes volt a beszélgetésünk. Ő elkezdte a terveit mondani: szeretne egy házhelyet venni és építkezni. Akarok-e vele élni? Én igen, akarok – feleltem. Egy pár napig minden jól ment, de apósom hitben járása is ingerelte. Rájuk is kezdett haragudni, merthogy ők az okai az én megtérésemnek. Újra idegrohamot kapott. Három napig eszméletlen volt. Mondanom sem kell, mit éreztem. Súlyos gondolatok gyötörtek: ez mind miattam van. Féltem is tőle, meg sajnáltam is. De hamar megnyugodtam, mert csak engem és a gyerekeket tűrt meg maga mellett.

Egyszer amikor kettesben voltunk, beszélgettünk. Tervezgettük a jövőt. De egy fillérünk sem volt. Férjem nagyon ingatag lelkiállapotban volt. Ahogy a rohamok jöttek, egyik percben ölelt, csókolt, a másik percben fojtogatott. Ez így ment pár napig, majd nyugtatót szedett, és egy hét alatt úgy ahogy rendbejött. Én örültem, hogy ápolhatom. Egy ideig nem mentem a gyülekezetbe, belátam, hogy nem szabad őt nyugtalanítani. De azért boldog voltam, mert be voltam merítkezve, és bíztam abban, hogy idővel minden rendeződik.

Teltek a hónapok, kitavaszodott. Megláttam a házhelyet is. Hozzáfogtunk építkezni. Az anyag beszerzése nagy gondot jelentett. 1952. július 1-re beköltöztünk a kis, egy szoba-konyha, kamra-előszobás házba. Szép kert is tartozott hozzá. Kimondhatatlan volt az örömünk. Ő is megnyugodott. Bár később is gyakran kimutatta haragját, de azért én mindig szakítottam időt a bibliaolvasásra és az imádságra..

Valami üzemi igazságtalanság újra megzavarta az örömünket. A férjem megint rohamot kapott. Ezúttal át akarták helyezni másik munkahelyre, mert az ózdi vaskohászatban tüzimunkán dolgozott, és ez balesetveszélyes volt. Ez az ügy hónapokig elhúzódott, nem engedték dolgozni. Kértük a kivizsgálását. A szakszervezet kért a debreceni klinikára helybiztosítást. Attila fiam is Debrecenben volt elsőéves egyetemi hallgató. Ő is bement a klinikára. Egy hónap múlva egyszerre jött meg mind a két helybiztosítás. Nagyon örültünk, hogy végre tiszta képet kapunk erről a betegségről.

Két-három napon át, amíg a férjem távol volt, állandóan a Bibliát búj tam és kutattam. Háromszor kaptam azt a kijelentést, hogy „meggyógyítom", „meg fog gyógyulni", „meggyógyul". Elgondolkodtam: „Uram, az orvosok azt mondják, ebből a betegségből nincs gyógyulás. De én neked hiszek." Mázsás kő esett le a szívemről. Örültem és énekeltem. Másnap reggel a férjem mentővel jött haza. Örömtől sugárzott ő is, én is, csak néztünk egymásra. Kérdezte, hogy minek örülök? Én meg válaszoltam, annak, aminek te. Hát honnét tudod? A Bibliából – válaszoltam.

Utána volt még néhány depressziós időszak, de már 15 éve, hogy nem volt rohama. Hála az Úrnak, meggyógyult. De még mindig ellenezte a gyülekezetbe járást. Már a két gyerek kirepült a fészekből. Nem volt mit vesztenem. Megmondtam neki: az Úr az első, és te a második vagy. Ha így jó, maradok, ha nem, hát elválunk. És együtt maradtunk. Ekkor szabadultam meg az örökös félelemtől és rettegéstől. Így hát csak tíz éve, hogy nyugodtan, szabadon imádhatom az én jó Istenemet.

Most már küld is a gyülekezetbe. Igaz, még messze van attól, hogy ő is jöjjön, de elkezdte olvasni Az Üdvözítő nyomában című könyvet.

A fiaim azóta boldog családapák lettek.

Hiszem és bízom benne, hogy az Úr Jézus nagy vacsorájára jön a férjem és a két fiam is, családjukkal együtt. Az Úr kegyelméből mindannyian ott leszünk.

Kovács Józsefné
(1984. III. hó)

* * *

Testvérnőnk hite és reménysége beteljesült. Amikor férje 1996. őszén kórházba került, egy éjszakai álomban vagy látomásban az Úr Jézus szólította őt. Ez volt élete utolsó kegyelmi lehetősége, melyet megragadott, és halála előtt mintegy három héttel átadta magát a Megváltónak.

Egy asszony megtérése megtéréshez segítette Istentől menekülő, ellenkező férjét is.

A kórházi élmények után, néhány nap múlva, amikor feleségének lelkipásztora meglátogatta a kórházban a betegséggel viaskodó férjet, nagy meglepetésre ezt kérdezte a lelkipásztortól: „Megengedi a testvér, hogy testvérnek szólítsam? Én ugyanis már az Úr Jézusé vagyok."

Nagyon szeretett volna Kovács testvér bemerítkezni, de ez már nem adatott meg neki. A huszonnegyedik óra utolsó percében ragadta meg a Megváltó kezét, és máris indulnia kellett az örökkévalóságba.

Minden helyzetben reménységet ébreszthet Isten kinyilatkoztatott Igéje: *„Nagy az ereje az igaz ember buzgó könyörgésének"* (Jak 5:16b) – A szerkesztő.

• •

Ébredés női bizonyságtevők nélkül?

Lewis A. Drummond, a déli baptisták missziói történésze, akitől a Szolgatárs folyamatos tanulmányt közöl (Isten csodálatos munkája cím alatt), ez év nyarán terjedelmes kötetet adott ki az ébredés szolgálatában kifejtett női missziómunkáról.

A szerző jól ismerte az egykori Kelet-Európa missziói körülményeit. *Az Itt állnak...* című könyvében angolul közölt a térségből származó igehirdetéseket; utalva könyve címével a reformátor egykori bizonyságtételére. 1978-ban a könyvében Magyarországról a biblikus igehirdetéseket Hányik János és Herjeczki András testvérek beszédei képviselték.

Lewis A. Drummond tanszéket vezet az evangélizáció tudományáról a világ legnagyobb baptista teológiai szemináriumában. A teológiai pályafutás mellett 20 éven át végzett lelkészi munkát egy nekünk elképzelhetetlenül nagy gyülekezetben, amelynek több ezer tagja volt. A lelki-szellemi ébredést mindig a legfontosabbnak tartotta; de azt is felismerte, hogy az ébresztést női bizonyságtevők nélkül lehetetlen jó eredménnyel végezni. Könyveiben tapasztalataiból sokszor merít példát egyszerű hívő asszonyok szép és nagyon eredményes lelki munkájáról.

• •

Avatás lelki szolgálatra

Egy Atlantai (Georgia) baptista gyülekezetben (Peachtree Baptist Church) felavatták a „Déli Baptista Kongregáció" (SBC) első „afrikán-amerikai" asszonyát „keresztyén lelki szolgálatra". (Az idézőjelek az angol kifejezések fokozattan pontos fordításai). Harriet Tucker Watkins alkalmasságáról a gyülekezet már meggyőződhetett.

– SZÓ –

Tegyen valami csodát!

„Kicsoda Ön?" – kérdezte a miniszterelnök, amikor az ajtó nyílott.

„Isten vagyok" – válaszolta az idegen.

„Nem hiszem el" – mondta gúnyos mosollyal a miniszterelnök. „Mutasson egy csodát." Isten erre bemutatta a születés csodáját.

„Hah. Tudósaim lombikokban állítják elő az életeket. Az ósdi módszernél biztonságosabb a mesterséges megtermékenyítés. Ezenkívül az átörökítés kérdését is szinte teljes mértékben megoldották. Tenyésztési programjainkkal új állatfajtákat állítunk elő. Mutasson be egy valódi csodát!"

Isten erre besötétítette az eget és hatalmas jégszemeket hullatott a földre.

„Semmiség!" – mondta a miniszterelnök. Telefonon fölhívta a repülésügyi minisztert: „Küldjön fel egy repülőgépet és szórasson ezüstklorid-kristályokat a felhőkre."

A gép fölszállt és a földet besötétítő felhőkre szórta a vegyszert. A jégverés szűnni kezdett, és hamarosan a nap is kisütött.

„Mutasson be még egy csodát" – mondta a miniszterelnök. Isten ezután békacsapást zúdított a földre. A miniszterelnök újra telefonált. A mezőgazdasági minisztériumot fölszólította: Adjanak megbízást békák elleni mérgek beszerzésére. Az ország rövid idő alatt megszabadult a békáktól; az emberek hálásak voltak a miniszterelnöknek, és az újonnan létesített laboratóriumot róla nevezték el.

„Kérek még egyet az ön csodáiból" – mondta fölényesen a miniszterelnök. Isten erre szétválasztotta a tengert. A miniszterelnök ismét a telefonhoz nyúlt; közvetlen kapcsolatot létesített a „Polaris" tengeralattjáróval: „Lőjenek ki interkontinentális rakétát az Antarktiszra, hogy megolvassza a jéghegyet!" – Megtörtént. A sarki jég fölolvadt és újra feltöltötte a tengert.

„Minden elsőszülöttet meg fogok ölni" – mondta Isten. „Olcsó trükk" – ellenkezett a miniszterelnök. „Idefigyeljen!" – az íróasztalán megnyomott egy gombot: azonnal rakéták indultak előre meghatározott céljuk felé. A hidrogénbombák darabokra szakították a földet és radioaktív sugaraik minden élőlényt elpusztítottak.

„Föl tudom támasztani a halottakat" – mondta Isten.

„Nagyon kérem – könyörgött kartonkoporsójában a miniszterelnök –, engedjen újra élni!"

„De minek? Kicsoda maga?" – válaszolta Isten, és a koporsófedelet rácsukta.

Brian Morris

Az „Entscheidung" 1996/4. számából
Ford.: Schöneck Gábor

Nem akartam börtönbe menni

Csikorogva csapódott be a nehéz vasajtó mögöttem. Kicsiny helyiségbe kerültem és vártam, mikor nyílik meg előttem a következő ajtó, melyen át továbbmehetek. Életemben először voltam börtönben.

Felkértek, tartsak ott néhány asszonynak bibliaórákat. Itt álltam hát Bibliával a hónom alatt és egy rácsos ablakon át néztem az íróasztalnál ülő börtönőröket. Egyre idegesebb lettem. Végre kinyílott a második ajtó is, és az őrszobába léphettem. Néhány formanyomtatvány aláírása után dísztelen helyiségbe vezettek, ahol az asszonyokra kellett várnom.

Éreztem, hogyan ül ki a veriték a homlokomon. Hogyan kezdjem el a beszélgetést? Egyáltalán, mit is mondjak a raboknak? Középkorú – már nagymamakorú – asszonyként miért is hagytam magam e különleges szolgálatra rábeszélni?

Lelkészünk, aki egy közeli börtönben szolgált, egy évvel korábban megkérdezett, nem vállalnék-e a börtönben szolgáló csapatban lelkigondozói munkát. Mivel tudta, hogy gyülekezetünkben már hosszabb ideje tartok a tetvérnőknek bibliaórát, folytatta, tartsak ilyesmit a börtönben levő asszonyoknak is.

Először fölháborodtam. Naponta olvasok az újságokban rablásokat, erőszakot elkövető, lövöldöző bűnözőkről. Ezekkel én nem akarok érintkezni. Meg voltam győződve, ezt Isten se kívánja tőlem. – De nagyon csalódtam!

Női bibliakörünkben, amikor a testvérnőkkel voltam együtt, mindig arra gondoltam: de szép is így együtt Jézusról beszélgetni! Viszont arra is gondoltam gyakran: mi van azokkal, akik sohasem hallottak Jézusról? Nem kellene őket fölkeresni és a Biblia jó hírét nekik átadni?

Sokáig sikerült nekem e kérdéseket elfojtani, bár egy halk hang mindig emlékeztetett: *„beteg voltam, börtönben voltam, és nem látogattatok meg"* (Mt 25:43). E halk hang hallatán mindig tiltakoztam: Nem, Uram, te jól ismersz, jól tudod, hogy erre a munkára nem vagyok alkalmas.

Egy éven át lelkészünk kérését mindig visszautasítottam. De egy napon direkt azzal jött: „Mikor tud börtönszolgálatunkban segíteni? Higgye el nekem, sürgősen kell a segítsége!"

A jól ismert halk kopogtatás hirtelen felerősödött bennem és hallottam saját szavaimat: „Igen, készen vagyok!"

Itt ültem hát, s vártam a pillanatot, hogy a börtönlakókkal, akikről oly sokat olvastam az újságokban, találkozzam. Hárman kérték, hogy a bibliaórákon részt vehessenek. Amikor azon tűnődtem: vajon mit követtek el? – nyílt az ajtó és három nő jött be. Mögöttük a nehéz vasajtó ismét bezáródott. Magamban imádkoztam: „Uram, te akartad, hogy idejöjjek, mondd meg hát, mit tegyek!"

Vékonyka, sötét hajú asszony ült le velem szemben az asztalhoz. Rám meredt, és az arcomba vágta: „Maga tudja, miért vagyok itt. Igaz? Apámat öltem meg." Nyilvánvaló, hogy sokkolni akart, és várta, hogyan reagálok... Vállat rándítottam. Bemutatkoztam, és kértem mondják meg keresztnevüket.

Meglepődve tapasztaltam, mennyire szokatlanul reagálok. Idegen volt számomra saját viselkedésem. Hová lett elutasító magatartásom? Miért nem óhajtok már távozni? Számomra világossá lett, Isten eltávolította szememről a hályogot, és már látok, hallok. Történeteiket hallgattam; saját gyerekén elkövetett fajtalankodás, erőszak, prostitució, drog, alkohol, stb.

Marcia, a velem szemben ülő fiatalasszony feldúlt, megfélemlített lény, szörnyen szenvedett amiatt, hogy apját megölte. A börtönben talált egy Bibliát, és a szinte teljesen analfabéta nő lasan, hangosan olvasni kezdete. Salamon Prédikátor könyvénél tartott, amikor megismertem. Annak megértését egyedül Isten segíthette, hiszen senkije sem volt, akivel elbeszélgethetett volna róla.

A másik, egy középkorú nő, művelt ember benyomását keltette... Bankot rabolt. Sokat tudott a Bibliáról.

Tizenévesnél alig több, szerény fiatalasszony volt a harmadik rab. Megengedte barátjának, hogy szexuálisan molesztálja három kicsiny gyermekét.

Egyikükét se kérdeztem, miért vannak a börtönben. Belső kényszer késztette őket, hogy beszéljenek róla. Ugyanazon célból jött mindegyik a kicsiny helyiségbe: Jézusról hallani valamit.

Hamarosan bebizonyosodott, hogy az asztalt körülülők közül én tanulhattam a legtöbbet. A társadalom által bűnözőknek bélyegzett nők jobb megismerése közben megtudtam, mennyi szenvedésen mentek át. Sokkal többön, mint amit valaha is elképzelhettem volna.

Este, hazautazásomkor tudtam, hogy ezekben az órákban teljesen más ember lettem. Vonakodva, félve mentem a börtönbe, és most szinte várom az újabb látogatást.

Marciának bírái elé kell állnia, de addig sem mulaszt el egyetlen bibliaórát sem. Minden alkalommal hozott magával másik asszonyt is. Volt, aki kétszer, volt aki csak egyszer jött. Néhányan rendszeresen jöttek és új életkezdést vágytak. Volt, aki unalomból vagy kíváncsiságból jött, vagy azért, hogy provokáljon engem. Többnek én voltam az egyetlen látogatója.

Ruth egyike volt azoknak, akik őszintén vágyták az új életet. Alkohol- és drogfüggéstől szenvedett; lelkében ürességet érzett, és úgy találta, teljesen fölösleges. Bibliát adtam neki, melyet nagy buzgalommal olvasott. Néhány hét elteltével meglepődve tapasztaltam: már nem a keserűség asszonya, új reménységtől sugárzott, bizakodott, hogy „elfuserált" életébe békesség költözik. Kiengedésekor tudtam, hogy szilárdan megmarad a hit útján.

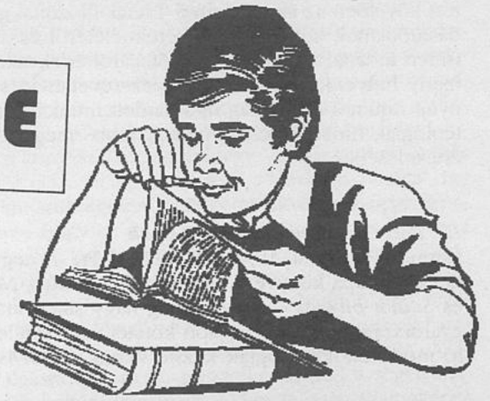
Börtön-bibliaóráinkon beszélgettünk, együtt imádkoztunk, és leginkább a Biblia azon részeiből olvastunk, melyek Isten kegyelméről és a megbocsátás nagyságáról szólnak. Hálával tapasztaltam, hogy Isten reményt adó belső szabadítása által mennyire megváltoznak az emberek. Megbocsátásának nagyszerűségét ilyen világosan azelőtt sohasem éltem át. Most szememmel láthatom.

Nemcsak a rabok mentek át nagy változáson. A drogosokkal, csalókkal, tolvajokkal, gyermekrontókkal és gyilkossal összezártan eltöltött órák az én életemet is megújították. Jézus-hitem mélységes együttérzést növesztett bennem a borzasztó családi körülményekben felnövő, gyakran már gyermekkorukban becstelenül felhasznált, félelemben, elhagyatottságban élő asszonyok iránt.

Nagyon fontosat mulasztottam volna, ha e szolgálat ellen továbbra is hadakozom. Ma már tudom: arra a halk hangra nagyon kell figyelni. ***(Christina Rosmolen)***

Entscheidung 1996/4. számából – Schöneck G.

KÖNYVSZEMLE

Ízelítő a teológiai irodalom legújabb terméséből

Lőrik Levente és Szirtes András rovata

Rózsa Huba: ***Az Ószövetség keletkezése I-II.***
Szent István Társulat, Budapest, 1995-1996., 374+583. l. (770 Ft, 1100 Ft) A katolikus ószövetséges 1986-ban jelentette meg először ezt az izagógikai tárgyú könyvét. Az évek múlásával azonban ez nemcsak teljesen elfogyott, de néhány ponton – elsősorban az azóta napvilágot látott részeredmények tekintetében – kiigazításra, bővítésre szorult. Ezért jelent meg most e második, átdolgozott kiadás, amely – akárcsak elődje – *isagogica specialis*-ként a héber kánon sorrendjében, a történetkritikai módszer segítségével tárgyalja az egyes könyvek keletkezéstörténetét, mindenekelőtt a standard német és angol nyelvű munkák alapján. A könyv befejező részében természetesen az ósz-i apokrif (deuterokanonikus) írások irodalomés hagyománytörténetébe is betekinthetünk. Azonban az egyes könyvek ismertetésén túl, nagyobb iratcsoportokról, irodalmi műfajokról, műformákról, vagy éppen magáról az izraeli prófétizmusról is összegző, értelmező jegyzetek segítik az Ószövetség jobb megértését. Végezetül hadd hívjuk fel arra a figyelmet, hogy a további kutatásokat nagyban megkönnyíti a minden egyes paragrafust követő bőséges és egészen napjainkig terjedő, a témához kapcsolódó irodalomjegyzék.

Dr. Karasszon Dezső: ***Ezékiel könyvének magyarázata***
Debrecen, 1995., 151. l. Amíg a három író próféta közül Ézsaiás és Jeremiás könyvéhez számos kommentár született, addig Ezékiel könyve valamelyest háttérbe szorult az exegézis története során. A debreceni református professzor ezt a magyar nyelvterületen még inkább érezhető hiányt igyekezett csökkenteni munkájával, hiszen Módis László és Vámos József kommentárjain kívül nemigen találunk egyéb magyar nyelven született Ezékiel-kommentárt. Karasszon Dezső klasszikus módon, egy rövid kortörténeti, irodalmi bevezető után fejezetről fejezetre, versről versre haladva magyarázza a héber szöveget. Kiemelendő, hogy a szerző a párhuzamos ósz-i igehelyekre való folyamatos hivatkozással, éppen azt az Ezékielre jellemző sajátságot húzza alá, hogy a próféta az előző korok vallási tradícióinak teljes ismeretében hirdette Isten korának szóló szavát. Sajnos azonban ez a könyv sem mentes a magyar nyelvű kommentár-irodalom szinte általános hibájától: bár a bevezetőben felsorolja a felhasznált irodalmi művek sorát, de a későbbiekben már egyetlen ezekre történő hivatkozást, utalást sem találunk, amely a további kutatásokat végezni szándékozók munkáját igen megnehezíti. Ennek ellenére a munka természetesen sok segítséget ad a prófétai könyv mára szóló üzenetének megtalálásához.

Xeravits Géza: ***Szentírás-értelmezés Qumranban***
Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 1995., XXIII+69. l. Akik a qumranológia körébe tartozó magyarul is megjelent írásokat figyelemmel kísérik, tudják, hogy M. Burrows 1961-ben kiadott művének függelékeként megjelent néhány szöveg fordítása is. Ám az azóta eltelt évtizedek során csak egy-egy hosszabbrövidebb szakasz, fragmentum magyar fordítása jelent meg bizonyos folyóiratokban. Ez leginkább azért volt káros, s az még ma is, mert az időnként felröppenő általudományos szenzációkat a magyar olvasó nem tudja maguknak a szövegeknek a fényében megvizsgálni. Xeravits Géza ezen próbált segíteni, amikor egy magyarul eddig még hozzáférhetetlen iratcsoportot fordított le, magyarázó jegyzetekkel ellátva. A munka értékét a kiválasztott iratok is emelik, mivel a tizenöt szöveg kánonikus ószövetségi textusoknak (6 ézsaiási, 2 hóseási, 2 zofóniási, 2 mikeási, 1 náhumi és 2 zsoltár-szakasz) a qumrani közösség által adott értelmezését tartalmazza. E szövegek mind az ó-, mind az újszövetségi teológia szempontjából jelentősek, hisz egyrészt néhány ósz-i igeszakasz szövegének utótörténetébe enged bepillantást, másrészt pedig a Jézuskorabeli zsidóság szellemi hátterének jobb megértéséhez ad segítséget.

Anthony Kenny: ***Aquinói Szent Tamás***
Akadémia, Budapest, 1996., 107. l. (880 Ft) A Római Egyház által Doctor Angelicus-nak, Angyali tanítónak nevezett Tamás nem sokkal halála előtt a következőképpen vélekedett addigi munkásságáról: „Minden, amit írtam, semminek tűnik nekem." Azonban ez a „semmi" olyan jelentőségű volt, amely évszázadokon át meghatározta az európai filozófiai gondolkodásmódot, valamint a katolikus teológia alakulását, egészen addig, hogy a II. vatikáni zsinat valamennyi katolikus irányzat és iskola „közös tanítójaként" ajánlotta őt. Az alapos életrajzi, történeti beveze-

tést követően az angol szerző Tamás filozófiai gondolkodásmódjának két pilléréről, lételméletéről és a kevésbé ismert tudattal foglalkozó filozófiájáról értekezik. E tanulmány helyenként nehéz nyelvezetével is jó segítséget nyújt Aquinói manapság újra kiadott munkáinak, s egész teológiai, filozófiai életművének jobb megértéséhez és értékeléséhez.

Dr. Ross Campbell: ***Dühöngő ifjak***
Harmat, Budapest, 1996., 156. l. (380 Ft) A négygyermekes családapa könyvei – *Életre szóló ajándék*, *Nehéz évek* és *Szülői hivatás* – egytől egyig nagy sikert arattak Magyarországon is. Ezt az újabb kötetet valószínűleg hasonló módon sokan fogják kézbe venni, annál is inkább, mert a tárgyalt téma ma igen csak aktuális. Campbell abból a tételből indul ki, hogy a mai társadalom életében jelentkező problémák jórészt a helytelenül kezelt haragra vezethetők vissza. Véleménye szerint azonban az, hogy miként bánjunk helyesen haragunkkal, megtanulható, s ennek az iskolának az elsődleges helye maga a család. Ezért van tehát ismételten fontos szerepük a szülőknek, hisz nekik kell gyermekeiket megtanítani erre a sokszor nem könnyű leckére. A könyv bemutatja a gyermekeknél tapasztalt harag életkor szerint változó kifejezési formáit, de azt sem feledi el, hogy felhívja a szülők figyelmét a maguk ilyen téren való nevelésére, hiszen „akár tetszik, akár nem, mi, szülők vagyunk a legmélyebb hatással – jóval is, rosszal is – gyermekeinkre." (Campbell, 85. o.)

⌘

Bartha István

Kényszer-konvergencia, vagy a Szentlélek csodája?

(Összehasonlító könyvrecenzió)

Két könyvet tartok a kezemben: Molnár Tamás: ***Filozófusok Istene*** (Európa Könyvkiadó Budapest, 1996) és Francis A. Schaeffer – ***Aki VAN*** (HARMAT Budapest, 1996) című munkáit. Teljesen különböző megközelítésben, de mindkettő ugyanarról a dologról szól. Utólag ahhoz hasonlíthatnám olvasmányélményeimet, mintha egy kénköves gázoktól bugyogó bűzös mocsár mellett járva, váratlanul forrásvízre bukkanna a vándor. Persze lehetnek finnyás utazók, akik előítéleteiktől és fráziskészletüktől szabadulni képtelen lévén, maradnak inkább a dohos kulacsukban lötyögő maradék állott víznél. Engem is megkísértett a gondolat, hogy félretegyem őket, amikor beleütköztem a szerzők saját előítéleteibe, sablonjaiba. Mert hát hogyne irritálna egy evangélikus lelkészt egy ilyen mondat: „az emberiség felemelkedése, mely apoteózisban végződik, melyhez a német gondolkodók egész sora tört utat, kezdve Luthertől Schleiermacheren át Feuerbachig és Straussig."?[1] És ki ne érezné annak a gondolatnak a hallgatólagos konszenzuson alapuló sablonosságát, miszerint a „modern" ember istentagadó egzisztencializmusát mindenestül Kierkegaard nyakába varrják?[2] Most mégis örülök annak, hogy átvergődtem a skandalumokon, és így túltekinthetek az Amerikában élő magyar filozófus – sorai közül kikandikáló – tomizmusán, s ugyanígy a – kissé esetlen magyarítással „evangélikál"-nak titulálható – Schaeffer neo-protestáns orthodoxiáján. Mindketten ugyanis – anélkül, hogy összebeszéltek volna – a transzcendens és személyes Isten fogalmához jutnak el.

Mi ebben a különös? – kérdezhetné valaki. Milyen más Isten létezik? Vagy? hogyan lehet Istenről egyáltalán másképp beszélni? Molnár Tamás a filozófia örök tárgyának – ti. az „istenkérdésnek" bemutatásával írja le az ember önistenítésének történetét. Schaeffer pedig a keresztyén apologetika és misszió szemszögéből láttatja a kinyilatkoztatás Istenének kiszorulását a huszadik század emberének gondolkodásából.

Molnár Tamás az istenkérdés kapcsán három álláspontot vázol fel, amelyek örökké visszatérő motívumok a bölcselet történetében. Az elsőt leginkább a természeti népek vallási képzeteivel lehet leírni, ahol az elérhetetlenül távoli Isten[3] gyakorlatilag nem játszik szerepet a mindennapokban, így imádatuk tárgyát a mítoszok szereplői és a démiurgoszok képezik. Ugyanezen istenképnek továbbélése figyelhető meg a misztériumvallásokban, a gnózisban, ahol azonban már kapcsolópontként szerepel a pneuma fogalma. Innen eredeztethető mindenfajta dualizmus, amely az immanens világot gonosznak, alacsonyabbrendűnek láttatja, az „anyagba ragadt" ember számára elérhetetlen pneumatikus létezéssel szemben. A szerző – első olvasásra sajátosnak tűnő logikával – erre a fonalra fűzi fel Spinoza *„deus sive natura"*-ját is. Ezt azonban érhetővé teszi az a következtetés, hogy a pantheista szerint az ember éppolyan magányos és Isten nélkül való a világban, mint az elérhetetlenül távoli Isten képzete szerint.

Az istenkérdés megoldására irányuló második kísérletnek[4] a bennünk lakó Isten képzetének immanentizmusát jelöli meg a szerző. Itt elsősorban a brahmanizmus és a középkori misztika kínálkozik szemléletes példának. E fölfogás szerint nincs lényegi különbözőség az isteni és az emberi természet között. Istent önmagunkban kell megtalálni, sőt, kellő következetességgel némely misztikusok annak kimondására is felbátorodtak, hogy Isten csak annyiban létezik, amennyiben én, az ember azonos vagyok vele.[5] Molnár Tamás ezt követően felhívja a figyelmet arra, hogy „mindkét esetben az ember dicsősége kerül előtérbe: az első esetben az ember a legmagasabb rendű szellemi lény; a második esetben a panenhenikus valóság kiváltságos része".[6] Az első két megközelítés tehát, minden látszólagos különbözőségük ellenére is, egy tőről fakad, mint azt a szerző le is szögezi fejtegetései kezdetén: „minden bizonnyal ugyanaz a lélektani hatás „száműzi" Istent az emberi cselekvés világából, mint amely felelős Istennek a pneumá-ban való feloldásáért."[7]

Mindezek után nem nehéz fölfedezni e gondolatokat korunk teológiájának tétova kísérletezgetéseiben, amelyekkel megpróbálják megszólítani az általuk ismertnek föltételezett „modern" embert, ám sokszor nem jutnak tovább a sarokba szorítottság érzetéből fakadó – mind több és mind elfogadhatatlanabb kompromisszumokkal járó – apologetizáláson.

Egészen mást ért apológia alatt az „AKI VAN" szerzője, Francis A. Schaeffer: „A keresztyéneknek bele kell vetniük

magukat a világba, hogy tanúságot tegyenek és a világ sója legyenek, nem élhetnek elsáncolt erődítményekben".[8]
Schaeffer a Molnár Tamás által filozófiatörténeti úton megközelített problémát a legújabb kori ember gondolkodásában végbement változásként: a korábbi közmegegyezésen alapuló gondolati paradigmák felbomlásaként írja le. Melyek ezek? Schaeffer szerint az abszolutumok – mind a létezés, mind a tudás, mind a moralitás terén történő – előfeltevése, és a formális logika antitézisei.

E felbomlási és elidegenedési folyamatot a filozófiában, a művészetben, a zenében, majd az általános kultúrában történt térhódítása útján mutatja be. Megkapó empátiával fordul az általunk értelmezhetetlen – sokak által egyszerűen elutasított „szubkultúrának" nevezhető – huszadik századi művészet felé. Érti a magára maradt, talajvesztett ember halálsikolyát. Néma ellentmondást találok abban a gondolatmenetében, mely egyik oldalról hangsúlyozza, hogy az ateisták részéről romantikus és logikátlan alapmagatartás volt, hogy korábban elfogadták a fentebb említett előfeltevéseket,[9] ugyanakkor a paradigmaváltást követően kialakult „modern ember" bomlástermékeit (az egzisztencialista filozófiától a dadaizmuson át az abszurd színházig) mégis a korszellemnek tulajdonítja, amelytől tisztán meg kell őriznünk magunkat.[10] A szerző helyében nagyobb hangsúlyt adnék annak a megállapításnak, hogy ti. valóban abszurd világban élünk, s hogy a disszonancia, amely a kultúrából árad, nem elsőrenden ok, hanem okozat: nem a világ abszurditásnak forrása, hanem reflexió. Egy abszurd világban pedig nem elegendő, sőt, nem adekvát magatartás az igazság ismeretében, ha csupán belekiáltjuk a káoszba a harmóniát. Esztétikai és etikai szempontból is kérdéseket vet föl az Izsák feláldozására adott parancs. Ha nem Istenről van szó, akkor a végkifejlet ismeretében is csupán egy megbocsáthatatlanul ízléstelen tréfát kellene látnunk benne. Hasonlóképpen áll a helyzet Jeremiás és a romokban heverő Jeruzsálem esetében. Isten a darabokra tört világban az önmagától elidegenedett ember számára nem monologizál, hanem részesedik és részeltet. Egyébként e tekintetben Schaeffer már teljesen következetes, és éppen azért marasztalja el a teológiát, hogy eme – sajnos, vagy hál'Istennek (?) – egyre nyilvánvalóbbá váló felbomlásban ahelyett, hogy mandátumának megfelelően részesedne a világ dolgaiban és részeltetné a világot Isten üzenetében, szolgaian kullog a kétségbeesés vonala alá került tudomány, művészet, filozófia mögött. Eközben – és Schaeffer erről sem feledkezett meg! – a magát evangéliuminak mondó keresztyénség pedig antiintellektuális, perfekcionista rajongássá silányul.

*

A szerzők segítségével végzett vázlatos helyzetelemzést követően ideje rátérni a megoldás ismertetésére, amelyben bámulatos módon mindketten egy ponthoz érnek el – mint az elején említettem: a transzcendens és személyes Istenhez, a kinyilatkoztatás Istenéhez.

A címben föltett kérdésem arra kíván utalni, vajon ez az egyre őrültebb szellemi és erkölcsi zűrzavar űzte, hajtotta a teljesen más irányból érkező, és más alapokon álló gondolkodókat a Krisztushoz, vagy annak a csodának lehetünk tanúi itt is, hogy a minket kereső Isten a ricsajon át megszólal csendesen, vigasztalón – olyan emberek ajka, tolla nyomán, akik egyébként tévedhetnek, esetenként következetlenek is.

Az elérhetetlenül távoli, vagy a bennünk élő istenről Molnár Tamás arra az Istenre irányítja a figyelmet, aki valóban túl van az emberi megismerés határán, de a – nem korlátlan képességű és létében is korlátok közé szorított – teremtményember számára biztosítja a tudás érvényességét.[11] A szerző arra is rámutat, hogy miért vonzóbb a gondolkodók számára az istenkérdés első kettőként ismertetett megoldási kísérlete. Azért, mert közvetítetlen tudásra törekszenek, és nem szívesen fogadják el alávetettségüket, töredékességüket. Ennek következtében az ember magára marad, és kétségbeesetten keresi a fogódzót. Az istenkérdés a filozófiában tehát elsőrenden az Isten fogalom kiiktatásának kísérlete. Ezt koronázta meg – mintegy – a marxizmus, amikor Hegelt még ráadásul a „feje tetejéről a talpára is állította", így a történelmi szükségszerűséget beteljesítve, önmagára ismerő szellem – hogy ne mondjam isten – nem más lett, mint maga az ember. Ugyanez elmondható vallásos terminológiával is, csupán ahol személytelen abszolutumot gondolunk, oda be kell helyettesíteni az Isten szót, a bennünk élő világlélek helyett illő a „Jézus", vagy a „Krisztus" kifejezések használata, és máris kész a fából vaskarika. Ha pedig még elutasító fanyalgásra is képes a gondolkodásmód a segélykiáltássá torzult kultúra irányában, akkor teljesen szalonképes lehet.

Ennek ellenpéldája a két említett szerző, Molnár Tamás és Francis A. Schaeffer. Molnár Tamás a tartalomnélkülivé és kifejezhetetlenné váló filozófia megmentéséért szállt síkra, s jutott el – itt már Luthert pozitív értelemben idézve! – a *Deus absconditus – Deus revelatus* Krisztusban közölt csodájához, hogy az önmaga korlátaival tisztába jövő ember újra talajt érezhessen a lába alatt, amikor önmagáról, a világról és Istenről gondolkodik.[12] Schaeffer pedig valódi reformátori szenvedéllyel és a hit bizonyosságával fordul az identitását vesztett – mind történelmi, mind mozgalmi – keresztyénség felé, a világhoz pedig mély beleérzéssel és minden fensőségesebb igazság-birtoklást nélkülöző szeretettel.

Két könyvet tartok a kezemben. Két „konzervatív" szellemiségű könyvet. Végtelen, mindenható Istenről van szó bennük, aki mégis személyes, sőt, megbotránkoztatóan antropomorf. Olyan Istenről, aki nem azonos a világgal, de teremtője annak, beleértve az embert is. Olyan Istenről, aki saját képmására alkotta az embert, de mégsem azonos vele. Olyan Istenről, aki szívén viseli az ember sorsát, és hatékonyan beleszól annak alakításába, sőt, célt, értelmet ad – az egyébként korlátok közé rendezett – létezésnek. Olyan Istenről, aki VAN, aki ránk talált, és megbízott minket azzal, hogy szeretetével megszólítsuk a tőle elfordult világot.

*

Nem ismertetni akartam a könyveket – erre nem is vagyok alkalmas, és a terjedelem sem teszi lehetővé. Az érdeklődést szerettem volna felkelteni, remélve a további gondolkodást. Ajánlom tehát elolvasásra és megvitatásra Molnár Tamás: Filozófusok Istene és Francis A. Schaeffer: Aki VAN című művét. Ez utóbbihoz egyébként dr. Szűcs Ferenc írt tiszteletteljes kritikus utószót.

Jegyzetek:

1 Molnár i.m. 160.
2 Schaeffer i.m. 20.kk
3 Molnár i.m. 30.kk
4 Molnár i.m. 66.kk
5 Molnár i.m. 87. o. Eckhartot idézve
6 Molnár i.m. 91. o.
7 Molnár i.m. 38. o.
8 Schaeffer i.m. 190. o.
9 Schaeffer i.m. 10. o.
10 Schaeffer i.m. 43. o.
11 Molnár i.m. 107. o.
12 Molnár i.m. 316. o.

/Lelkipásztor/

Illusztrációk gyűjteménye

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Amikor szenvedünk, akkor valamennyien ugyanabban a biológiai csónakban vagyunk. Gyermekkorunk első sérülésétől az utolsó fájdalmas leheletünkig a szenvedés életünk állandóan jelenlevő megaláztatása. Az elkeseredés világában élünk. Amint követjük Jézust a *via dolorosán*, és elég közelről figyeljük őt, megtanulhatunk valamit abból, hogy miként győzzünk szenvedéseink közben. Valóban, ismét emlékeznünk kell arra, hogy a szenvedés a legmagányosabb tapasztalatunk az életben, és még az Úr Jézus is ezt mondta a kereszten: *„Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem!?"* Ha gondosan olvassuk Máté följegyzését Ézsaiás próféciájával együtt, akkor rájövünk, hogy az Úr szenvedése egészen más természetű volt, mint amilyen a mi szenvedésünk. Ahelyett, hogy Jézus sajnáltatta volna magát, a szenvedést, a fájdalmat és a magányosságot a szeretet laboratóriumává változtatta. Két filozófia van forgalomban a szenvedéssel kapcsolatban: az első az, hogy a szenvedés nemesít, megszelídít és megtisztít. A második szerint a szenvedés összetör, megaláz, akadályoz és tönkretesz. A Szentírás az első nézetet vallja, és különösen Krisztus példája alapján megtanít arra, hogy a szenvedés nemcsak életmegtartó, hanem méltósággal el is hordozható. **– Szenvedés**

●

A fájdalom lehetőséget nyújt a hősiességre, és ez a lehetőség meglepő gyakorisággal kínálkozik.
– Szenvedés

●

Egy gyülekezeti tag csaknem megzavarta az istentiszteletet, amikor először levette az egyik cipőjét, és azután a zoknit is lehúzta a lábáról. Megkérdezték tőle, hogy miért viselkedik ilyen furcsán, mire ezt válaszolta: „Csak most vettem észre, hogy egyik zoknimat fordítva húztam föl. Amikor rájövök, hogy tévedtem, igyekszem azonnal helyesbíteni." **– Tévedés**

●

Egyszer valaki megkérdezte: „Vajon nem imádhatom Istent a szántóföldön is?" Ezt válaszolták neki: „Imádhatod, de mégsem teszed." **– Istenimádat**

●

A sanghaji Allen emléktemplomot úgy tekintik, mint a kínai metodizmus anyját. Egy napon a japán misszió lelkészei megkérték a kínai keresztyéneket, hogy engedjék meg nekik, hogy ezt a történelmi nevezetességű templomot használják istentiszteleti helyként azok a japán katonák, akik Shanghajban állomásoznak a város elfoglalása után. Először a kínaiak tétováztak, de imádkozás után teljesítették a kérést: „Nem akarjuk, hogy azt hallja a világ, hogy templomunk ajtaját valamelyik csoport előtt bezártuk, amelyik imádni akarta Istent." **– Istenimádat**

●

Valaki ezt mondta: „Azért aggódni, amin nem tudunk változtatni, értelmetlenség. És azért aggódni, amin változtatni tudunk, ostobaság." **– Aggodalom**

●

Egy perzsa legenda szerint négy angyal figyelte a világ teremtését. Az egyik megkérdezte: „Miért teremtette Isten a világot? " A másik ezt kérdezte: „Hogyan teremtette Isten a világot?" A harmadik ezt mondta: „Adjátok nekem a világot!" A negyedik angyal nem szólt semmit, hanem lelkesen elindult, hogy jobbá tegye a világot. Az első angyal a filozófiai, a második a tudományos és a harmadik az önző magatartást képviselte, de az utolsó angyal a keresztyén lelkületet mutatta be, amely kész arra, hogy jobbá tegye a világot. **– Keresztyénség**

●

„Önnek kutyaélete lehet" – mondta egy járókelő a forgalomirányító rendőrnek egy forgalmas útkereszteződésnél. „Az lenne, ha kutya volnék – válaszolt a rendőr. – De nem vagyok kutya. Életmentő vagyok. Ma már három ember életét mentettem meg ezen a sarkon. Ön hány embert mentett meg a mai napon?"
– Lélekmentés

●

Platón mesélte, hogy a másik világ szellemei visszajöttek, hogy testeket és munkahelyeket találjanak. Az egyik fölvette egy költőnek a testét és végezte a munkáját. Végül Ulysses is odament és ezt mondta: „Már minden gyönyörű emberi testnek gazdája van, és már minden nagyszerű munkát végez valaki. Nekem semmi sem maradt." „De igen – mondta egy hang –, a legjobb neked maradt: az átlagember teste, aki átlagos munkát végez átlagos jutalomért." **– Emberség**

●

Amikor egy nagy felfedezőt megkérdeztek, miként indult el tudományos kutatásainak útján, ezt válaszolta: „Kezembe vettem egy mogyorót, és nyitott tenyeremen tartva ezt mondtam: »Teremtőm, mi van ebben a mogyoróban?« A Teremtő ezt válaszolta: »Van eszed. Menj és fedezd föl!«" **– Munka**

●

Az ember rátekintve az oroszlánra, így szólt: „Milyen nemes állat! Milyen erő! Milyen fenség! Nem csoda, hogy

minden más állat remeg, ha rágondol; nem csoda, hogy minden más állat elismeri őt, mint a vadállatok királyát." „Zavard el azt a legyet!" – kérte az oroszlán, amint újból igyekezett megszabadulni kínzójától.
– Gyengeség

●

„Egyszer beszéltem egy öreg kannibállal, aki hallott az Európában dúló nagy háborúról, és nagyon kíváncsi volt rá, hogy mi, európaiak hogyan tudjuk megenni azt a temérdek emberi testet" – mondja Bronislaw Malinowski. „Amikor elmagyaráztam neki, hogy az európaiak nem eszik meg a megölt ellenséget, rám nézett döbbenten és megkérdezte, hogy milyenfajta barbárok vagyunk, akik ölünk anélkül, hogy bármi célunk lenne a megöltekkel."
– Háború

●

Hérodotosz Kr. e. 409-ben írta le, hogy Krőzus, Lydia királya ezt mondta a perzsa Cirusnak: „Senki sem olyan ostoba, hogy a háborút jobban kívánná, mint a békét; mert a békében a fiak temetik el az apákat, viszont a háborúban az apák temetik el a fiakat."
– Háború

●

Amikor az ősi Rómában a márványfaragók véletlenül lepattintottak egy kis darabot a szobraikról, akkor a mélyedést ugyanolyan színű viasszal töltötték ki, mint amilyen színű a márvány volt, és aztán úgy adták el szobraikat, mint tökéletes műveket. Más szobrászok becsületesen akarták áruikat forgalomba hozni, ezért ezt a pecsétet tették termékeikre: *sine cera* (viasz nélküli).
– Őszinteség

●

Két ember pihent egy magas hegy tetején. Az egyik odafordult a másikhoz és megkérdezte tőle: „Mi hozott föl ide? Ez elég kemény hegymászás volt." Amaz ezt felelte: „Minden bajom és szívfájdalmam lent van abban a kis völgyben, és amikor lent vagyok, elég nagynak látszanak. De idefönt egészen picivé válnak. Sőt idefönt még a lenti völgy is kicsinek tűnik ezekhez a nagy hegyekhez képest." **– Aggodalom**

●

Egyszer az egyik zenész odament Toscanini karmesterhez, csupán néhány perccel a szimfónia elkezdése előtt. Panaszkodott, hogy a hangszere elromlott, és most nem képes kijátszani rajta a fölső Esz-hangot. Toscanini lehajtotta a fejét egy pillanatra, aztán a zenészre mosolyogva így szólt: „Minden rendben van. Esz-hang ma este nincs a kottában." **– Aggodalom**

●

Azt mondják, hogy Leonardo da Vinci Az utolsó vacsora című híres festményén Júdás arcával egyik ellenségének az arcát mintázta meg. A hagyomány szerint a nagy festőművész nagy nehézségekkel találkozott, amikor meg akarta festeni Jézus arcát is, és csak akkor sikerült neki a fáradozása, amikor átfestette Júdás arcát, és magában megbékült ellenségével. Nem mutathatjuk be Jézus arcát e gonosz világban mindaddig, amíg be nem telünk az ő lelkületével. **– Ellenségszeretet**

●

Egy férfi megígérte lelkipásztorának, hogy többé nem iszik szeszesitalt. Miután fogadalmat tett, az ember az egyik este későn odament lelkipásztorához és kérte, engedje meg, hogy igyék, mert különben meghal. A lelkipásztor azt mondta neki, hogy menjen haza és haljon meg, és tovább dolgozott az irodájában. Másnap a férfi fényes ábrázattal jelent meg, és így szólt: „Tegnap este meghaltam." **– Mértékletesség**

●

Amikor William Jennings Bryan részt vett egy japán admirális fogadásán Japánban, a haditengerészet vezetőjének tiszteletére pohárköszöntőt mondott úgy, hogy víz volt a poharában. Valaki a közelállók közül odasúgta neki, hogy ezt támadásnak tekintik, de Bryan ezt mondta: „Ön vízen vívta meg győzelmeit, és én vizet iszom az egészségére; ha valaha a pezsgőn arat diadalt, akkor pezsgőt emelek az egészségére."
– Mértékletesség

●

Az egyik író egy orosz előkelő hölgyről jegyezte föl, hogy a színházi páholyban ülve sírt a színpadi szereplők feltételezett nehézségei miatt. Azt kívánta, hogy bárcsak tudna segíteni azokon a nyomorúságokon, amiket látott, de ugyanakkor nem törődött a kocsisával, aki a színház előtt várakozva halálra fagyott a hintóban.
– Együttérzés

●

Egy kínai keresztyén beszélt arról az emberről, aki elment a piacra, kezében hét pénzdarabbal, amit zsinórra fűzve tartott magánál. Amikor látott egy koldust, aki szegényebb volt nála, odaadott hat pénzdarabot a kéregetőnek. A koldus ahelyett, hogy hálás lett volna érte, nyomába szegődött az embernek, amíg végre lehetőséget látott rá, hogy ellopja tőle a hetedik pénzdarabot is. A kínai keresztyének ezt az esetet alkalmazva illusztrálják azt a tényt, hogy miután Isten hat napot adott az embernek, az ember ellopta azt az egy napot is, amit Isten magának tartott fenn. **– Vasárnap**

●

Egyszer egy brit torpedóromboló a Nyugat-indiai szigetek egyik kikötőjében vesztegelt, amikor tomboló vihar keletkezett a tengeren. A kapitány elrendelte, hogy azonnal menjenek ki a nyílt tengerre a vihar torkába. Két nappal később, amikor a hajó visszatért, a többi hajó – amelyeket nem vittek ki a vihar miatt – mind darabokra tört a kikötőben. **– Szenvedés**

●

John Wesley egy nap fölkiáltott: „Közületek, metodisták közül, némelyek kétszer olyan gazdagok, mint

amilyenek voltak, mielőtt metodisták lettek; közületek némelyek négyszer olyan gazdagok, sőt vannak olyanok, akik tizszerte gazdagabbak, mint régebben voltak. Ha megszerzitek mindazt, amit megszerezhettek, és megtakarítjátok mindazt, amit megtakaríthattok, de nem adjátok oda Isten szolgálatára mindazt, amit odaadhatnátok, akkor tízszerte inkább a pokol fiai lesztek, mint azelőtt.

– Sáfárság

●

Marcus Aurelius leírta egy hajókormányos történetét, aki sok éven át irányította gályáját. Egy viharos éjszakán a nagy veszélyben a császár fölment a fedélzetre, hogy biztassa a legénységet. Az öreg kormányos, aki odakötözte magát a kormányrúdhoz, Neptunushoz imádkozott, és a császár hallotta, amint ezt mondta: „Neptunus atya, elsüllyeszthetsz, ha akarod, de akár elsüllyesztesz, akár megmentesz, egyenesen tartom a kormányrudat."

– Állhatatosság

●

Henry Ward Beecher, a nagy prédikátor mondta: „A földön semmi nem tud mosolyogni, csak az ember. A drágakövek visszatükrözik a fényt, de mi a gyémántcsillogás a szemcsillogáshoz képest. A virágok nem tudnak mosolyogni; ez az a báj, amivel még azok sem rendelkeznek. A mosoly az ember tulajdonsága, a szeretet, a kedvesség és az öröm színe. Ez az arc ablakainak fénye, amivel a szív azt jelzi, hogy otthon van és várakozik. Amelyik arc nem képes a mosolyra, az olyan, mint a bimbó, ami nem tud kinyílni, és elszárad a faágon. A nevetés a nappal, a szomorúság az éjszaka, és a mosoly a hajnalpír, amely gyöngéden lebeg a kettő között és varázslatosabb, mint e kettő bármelyike.

– Mosoly

●

Az első világháborúban egy tiszt ezt írta a családjának: „Biztosan azt gondoljátok rólam, hogy mindig vidám vagyok. Miért lenne másként? Van harmincnyolc emberem; és ha hasra vágódom, amikor gránát közeledik, akkor mind a harmincnyolc hasra vágódik; és ha mosolygok, az egész soron végigfut a mosoly.

– Mosoly

●

Amikor egy újság hamis és félrevezető beszámolót közölt egy bizonyos férfiról, az a férfi odament egy bölcs emberhez és megkérdezte, hogy milyen ellenlépést javasol e rágalommal szemben. Miután a bölcs meghallgatta a panaszokat, ezt ajánlotta: „Tisztelt uram, ne tegyen semmit! Akik megvásárolják azt a lapot, azok fele sohasem látja az önről szóló cikket. Akik mégis meglátják, azok fele nem olvassa el. Akik mégis elolvassák, azok fele nem érti, miről van szó. Akik mégis megértik, azok fele ismeri önt és nem hiszi el. Akik pedig mégis elhiszik, azok az emberek egyáltalán nem beszámíthatók."

– Rágalmazás

●

Miután egy lelkipásztor keményen prédikált a bűn ellen, az egyik gyülekezeti tag így szólította meg: „Nem akarjuk, hogy olyan nyíltan beszéljen a bűn ellen, mert ha fiaink és lányaink annyiszor hallják a bűn elleni prédikációt, akkor sokkal könnyebben bűnbe esnek. Nevezze a bűnt hibának, ha úgy tetszik, de ne mondja ki nyíltan, hogy bűn." A lelkipásztor odament a gyógyszeres polchoz és levett egy kis üveget, amelyre az volt írva, hogy „méreg". Majd így szólt: „Látom már, mit akar, hogy cselekedjem. Azt akarja, hogy változtassam meg a feliratot. Tegyük föl, leveszem azt a feliratot, hogy „méreg", és azt teszem a helyébe, hogy „fodormenta eszencia". Nem látja, hogy mi történik ezek után? Minél enyhébb feliratot teszünk az üvegre, annál veszélyesebbé válik a méreg."

– Bűn

●

A keresztyénség ősi korában a legfőbb bűnök száma hét volt. Damaszkuszi János még hozzátette a „szomorúság" bűnét is. Ahogy ma tudjuk, a hét halálos bűn a következő: falánkság, tisztátalanság, kapzsiság, harag, lustaság, gőg, irigység. De az egyház korai szakaszában külön figyelmet fordítottak a szomorúság bűnére is.

– Öröm

●

Frederick Bohn Fisher püspök felesége ölébe vett egy kis indián gyermeket, és nem tudta, hogy a gyermek égő testét tífusz gyötri. Azután három nap múlva meghalt az asszony. Összetört szívű férje ezt íratta a sírkövére: „Szolgálat közben halt meg."

– Szolgálat

●

Az egyik egyetemen egy lelkész beszédet tartott a diákoknak: „Nagyobb egyetemről jöttem, mint az itteni; nagyobb egyetemről, mint a Columbia, vagy a Yale, vagy az összes egyetem együttvéve. Az az Élet Egyeteme. Színünk fekete és kék, mert bokarugdosás közben tanuljuk leckéinket. Azon az egyetemen csak egy vizsganap van, és akkor csak egyetlen kérdést tesznek föl. Én is azt a kérdést teszem föl most nektek: „Mi az élet?" Kérdezzük meg a korok nagy Tanítóját, és halljuk meg válaszát, amit szavakkal és tettekkel mond el: az élet szolgálat. „Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon..."

– Szolgálat

●

Bernard Iddings Bell írja, hogy az istentisztelet előtt így készül a szolgálatra: „Letérdelek, verem a mellem – alig észrevehetően – háromszor bűnösségem jeléül; a kereszt jelét alkalmazom Mesterem szeretetének bizonyságául; és ezt mondom imádságomban, ami körülbelül így hangzik: „Istenem, ez a prédikáció nem nagyon jó, de őszintén dolgoztam rajta, és ez a legjobb, amit most el tudtam készíteni. Ha egyáltalán elér valamit, akkor azt te végezd el és ne én. Kérlek, használj engem prédikálásomban a legjobban, ahogy teheted. Szeretlek téged és szeretem ezeket az embereket. Ennyi az egész. Ámen."

– Prédikáció

●

A prédikációnak vannak dimenziói – magassága, mélysége és szélessége. A hallgatók olykor fájdalmasan döbbennek tudatára a negyedik dimenziónak – a hosszúságnak.

– Prédikáció

●

Valaki nagyon dicsérte a prédikációt egy vasárnap délelőtt, amint indult hazafelé és az ajtóban találkozott a lelkipásztorral: „Ez jó prédikáció volt. Egyetlen egyszer sem talált el engem."

– Prédikáció

●

Van egy távolkeleti mese, mely szerint egy ember a pokol mélységéből kiáltozott és segítségért könyörgött az istenekhez. Az istenek megkérdezték tőle, hogy mi jót tett az életében. Az ember csak arra emlékezett, hogy amikor egyszer az erdőben sétált egy napon, látott egy pókot és nem ölte meg. Hirtelen egy vékony, ezüstös pókháló ereszkedett le hozzá a pokolba. Gyorsan megragadta, és lassan kezdett fölemelkedni nyomorúságából. Erre szenvedő társai, amint látták, hogy lassan emelkedik, megragadták a ruháját és a lábát, és vele együtt emelkedtek fölfelé. De az ember attól tartva, hogy a pókháló elszakad, így kiáltott feléjük: „Hagyjatok, hagyjatok! – Ó, jaj, amikor elengedték, a pókháló elszakadt, és mindnyájan leestek. A pókháló elég erős volt ahhoz, hogy mindenkit együtt fölemeljen, de nem volt képes elviselni egy önző lélek súlyát.

– Önzés

●

Augustinus írta Az Isten városa című munkájában, hogy a világon kétfajta ember él: azok, akiket az önszeretet irányít egészen Isten megvetéséig, és azok, akiket az Isten iránti szeretet irányit egészen az önmegvetésig.

– Önszeretet

●

Két juhtolvajt elfogtak és a hatóságok két betűt égettek a homlokukra: J T – JuhTolvaj. Az egyik el akart menekülni a településen lakók csúfolkodása elöl, ezért egy másik faluba költözött. A második tolvaj ott maradt azon a településen, ahol elkövette a bűnt. Éveken át igyekezett megváltozni. Amikor megöregedett, még mindig ott voltak a betűk a homlokán, de amikor a gyermekek megkérdezték a szüleiktől, hogy mit jelent az a két betű: J T, akkor a szülők így válaszoltak: „Az a két betű azt jelenti, hogy Jézus Tanítványa."

– Megtérés

●

Az ősi Oroszországban, amikor egy-egy katonai parancsnok lelkesíteni akarta a besorozott katonákat a szolgálatra, elmondta nekik a turkesztániak önfeláldozásának történetét. Az orosz hadsereg kicsiny volt. Az ázsiai ellenség elsöprő áradatként közeledett. Az orosz ágyúk egy kilométernyire hátrább álltak. A kis hadsereg és a tűzérség között volt egy mély árok, amin nem tudták átvinni az ágyúkat. Hirtelen a gyalogság egy egész százada belevetette magát az árokba és azt színig megtöltötte élő testekkel. Az ágyúkat vágtatva vitték át fölöttük, és a század áldozata megmentette nemcsak a hadsereget, hanem a nemzetet is.

– Önfeláldozás

David Livingstone írta: „Az emberek áldozatról beszélnek, mert olyan sokat töltöttem életemből Afrikában. Lehet-e áldozatnak nevezni azt, amivel egyszerűen visszafizetek egy kis részt az Isten iránti nagy tartozásból, amelyért sohasem tudunk eléggé hálát adni? Áldozat-e az, ami a maga jutalmát veszi az egészséges tevékenységben, a jó cselekvésének tudatában, az értelem békéjében és a síron túli lét dicsőséges és ragyogó reményében? Félre az ilyen szavakkal és gondolatokkal. Ez egyáltalán nem áldozat. Inkább azt mondjátok, hogy kiváltság... Mindez semmi ahhoz a dicsőséghez hasonlítva, ami majd a síron túl kibontakozik előttünk és nekünk. Én sohasem hoztam áldozatot. Erről nem kell beszélni, amikor visszagondolunk arra a nagy áldozatra, amelyet ő hozott, aki elhagyta az Atya trónját, hogy önmagát adja értünk.

– Önfeláldozás

●

Valaki elmondta, hogy amikor fiatalember volt, a szomszédos parasztgazda nagyon megharagította az édesapját. Hogy bosszút álljon a szomszédon, nagy távolságból bizonyos nagyon káros és szinte kiirthatatlan gyomnövények magvát vitte oda és teleszórta vele a szomszéd földjét. A gyomnövény rövid idő alatt elárasztotta a farmot és nagy kárt okozott. Néhány évvel később ez az ember beleszeretett e parasztgazda lányába. Amikor a gazda haldoklott, akkor végrendeletében lányának adta ezt a farmot. A férje harminc éven át küzdött a gyomnövény kiirtásával, amit bosszúból vetett a földbe.

– Bosszú

●

Dick Sheppard mondta: „A keresztyénség nem abból áll, hogy valaki tartózkodik az olyan cselekedetektől, amiket egy úriember sohasem követne el, hanem abból, hogy cselekszi azokat, amelyek valószínűleg sohasem történnének meg, ha az ember nem lenne érintkezésben Krisztus lelkületével."

– Keresztyénség

●

Egy francia parasztról szól az a történet, mely szerint mindennap egyszer félretette munkáját és régi kék ruhájában és fapapucsában bement a katedrálisba, hogy elcsöndesedjék, és aztán visszatért a munkába. Megkérdezték tőle, hogy mit csinál, amikor a katedrálisba megy. Ezt válaszolta: „Nézem Jézust, és Jézus néz engem."

– Istenimádat

●

Karl Barth egykori svájci teológus mondta: „Az evangélium szabadságát visszautasíthatják és lábbal tiporhatják az egyházban. Az egyházat elhagyhatják évszázadokon át. De maga az evangélium szabad marad annyira bizonyosan, mint ahogy Isten szabad. Bár az egyházat elhagyják tagjai, Isten igazi egyháza láthatatlanul is él azokban, akik „nem hajtottak térdet a Baalnak", hanem egyszerűen és örvendezve vallják az Úr nevét."

– Egyház

Vidám esetek

Gyűjtötte: dr. Gerzsenyi László

Egy édesapa az értékesebb családi iratokat egy hatalmas családi Bibliában tartja. Születési anyakönyvi kivonatok töltik meg Mózes első könyvét. Halotti megemlékezések a Jeremiás siralmait. Számlák a Jób könyvét. Levelek a Római levelet. Orvosi receptek Lukács evangéliumát. Térképek Mózes második könyvét, és így tovább. A Jelenések könyvébe azok az iratok kerülnek, amelyek máshol nem kaphatnak besorolást. Egy kérdezőnek így magyarázta a családfő az iratok rendjét: „Ezek az iratok túl fontosak ahhoz, hogy eldobjuk őket. Viszont ha elég sokáig ott vannak a helyükön, akkor végül majd kijelentést kapunk arra, hogy mit csináljunk velük."

●

Az atléta orvoshoz megy, aki megméri a lázát.

– Hány fok a lázam, doktor úr? – kérdezi a beteg atléta.

– Negyven egész nyolctized – válaszol az orvos.

– Doktor úr, mennyi a világrekord?

●

Olyan gyors, hogy amikor leoltja a villanyt, még öt lépést tud megtenni az ágyig, mielőtt sötét borulna a szobára.

●

A teniszrajongó – aki egy kicsit elhízott – elmondja, mit érez.

– Amikor játszom, ellenfelem felém üti a labdát. Az eszem ezt diktálja: rohanj a hálóhoz, vágd át neki az ellenkező sarokba, és ugorj vissza eredeti helyedre. De a testem így szól: Kicsoda, én?

●

A tesztlapon ez a feladat állt: „Nevezz meg két ősi sportot!"

Az egyik diák így válaszolt: „Antonius és Kleopatra."

●

Edző a bokszolóhoz: „Idefigyelj, ha tudna bokszolni, le se állna veled."

●

– Pincér! Kérek egy kis nyers sárgarépát, nyers babot és egy kis nyers karfiolt.

– Asszonyom, ez étterem és nem zöldséges bolt.

●

Az igazgató telefonhívást kap: „Fehér Tomi ma nem megy iskolába." „Kivel beszélek?" – kérdezi az igazgató. „Itt apukám beszél" – válaszol a vonal másik végéről Tomi.

●

Két testvér dolgozik egy tüzelőanyagtelepen. Az egyik megtér, és sürgeti testvérét is, hogy térjen meg, de ő így válaszol: „Ha én is csatlakozom a valláshoz, akkor ki fogja mérni a szenet?"

●

„Kedves Tanácsadó! Udvarlóm a jövő hónapban lesz húsz éves. Szeretnék venni neki valamilyen szép ajándékot. Mit gondol, mit értékelne igazán? Karola."

„Kedves Karola! Ne törődjön vele, hogy mit értékelne. Vegyen neki egy nyakkendőt!"

●

„Kedves Tanácsadó! Férjem mindig közelebb érzi magát az édesanyjához, mint hozzám. Egyszer megkérdeztem tőle, hogy ha én és az édesanyja egyszerre a vízbe esnénk, melyikünket mentené ki először, és azt válaszolta, hogy az édesanyját, mert neki köszönheti az életét. Szörnyen megbántódtam. Mit tegyek? Johanna."

„Kedves Johanna! Tanuljon meg úszni!"

●

Egyszer Jelcin egy ukrajnai városba látogatott. Az egész város népe kiözönlött az utcára, hogy köszöntse a rég nem látott vezetőt. Nagy üdvrivalgás közt belép egy étterembe, és ott két tojást rendel reggelire. Amikor elfogyasztja a reggelit, 100 rubelt kérnek tőle fizetségül. Jelcin megkérdezi: „Itt ennyire ritka a tojás?" „Nem – válaszolja a vendéglős – A vezetők jönnek ritkán errefelé."

●

Az egyik vonaton valaki meséli a vele szemben ülőnek, hogy külföldön, San Josébań járt vakáción. Az ember megjegyzi: „Elnézést kérek, de rosszul ejti ki a város nevét, hiszen Kaliforniában azt úgy mondják, hogy San Hosé. Mikor volt ott?" Rövid gondolkodás után az utas így válaszol: „Húniusban és húliusban."

●

– Apu, emlékszel rá, egyszer elmondtad, hogy téged kirúgtak az egyetemről?

– Igen, fiam, emlékszem.

– Azt hiszem, igaz az a közmondás, hogy a történelem megismétli önmagát.

– Mit tudnál mondani a IX. század nagy filozófusairól?

– Hát azt..., hogy már mindnyájan meghaltak.

●

– Bácsi, ezzel a módszerrel ma már tíz kiló almát sem lehet termeszteni ezen az almafán – mondja egy mezőgazdasági szakiskolás egy öreg falusi parasztnak.

– Igazat adok neked, fiam, mert ez nem almafa, hanem körtefa.